

Savaş tehlikesi nerden geliyor ve nasıl önlenir?

Boris Ponomaryov

*SBKP Merkez Komitesi Politik Bürosu aday üyesi
ve Merkez Komitesi Sekreteri*

Yeryüzünde milyonlarca insan uluslararası olayları kaygıyla izliyor. Her yerde durumun, bunalımın eşiğine gelecek derecede gerginleştiği göze çarpıyor. Yumuşamanın yazgısı, barışın yazgısı ile ilgili kaygı artıyor. Çünkü, insanlığın varolma sorunu, nükleer savaşın önlenip önlenemeyeceği sorununa bağlı bulunmaktadır. L. İ. Brejnev'in belirttiği gibi, bugün halkımız için, dünyadaki bütün halklar için *barışın korunmasından daha büyük, daha önemli ödev yoktur*. Yumuşama yıllarında serbest bir soluk alan halklar yeniden derin bir tedirginliğe düşmüşlerdir: Durumun daha fazla gerginleşmesi korkunç sonuçlar verebilir.

Bu durumda ortaya çıkan ilkesel sorun, gerginliğin artmasının nedenleri, bundan kimin suçlu olduğu sorunudur. Bu nedenleri doğru olarak alamanın dünya savaşının önlenmesi, barışın korunması, devletler arasında ilişkilerin normalleşmesi bakımından çok önemli bir koşul olduğu ortadadır. ABD cumhurbaşkanının nötron bombasının, bu insanlık düşmanı en korkunç silâhın seri halinde üretilmesiyle ilgili kararı savaş tehlikesinin nerden geldiğini bir kez daha göstermiştir. Bu uğursuz adım, dünyanın her yerinde protesto fırtınaları kopardı. Fakat Washington'daki yöneticiler bunu umursamıyorlar ve bu durum halk yığınlarının savaş tehlikesinin artması konusundaki tedirginliğinin geniş ölçüler almasına neden olmaktadır. Yığınların, saldırı ve çatışmadan yana güçlerin önüne güçlü bir engel çıkarılması uğrunda tedirginlikleri yaşamsal bir önem taşımaktadır.

ABD'de son zamanlarda durmadan ülkenin güvenliğinin «tehlkeye düş-

tüğünden» söz ediliyor. Aslında bu ülkeyi hiç kimse, hiç bir devlet tehdit etmiyor. Barışı kimin koruduğu, halkların güvenliği uğrunda kimin savaşı yürüttüğü ve kimin çatışmaları kışkırttığı, savaş tehlikesini kimin artırdığı sorununa açıklık getirmek için bir yandan SSCB'nin, öte yandan da ABD'nin resmi temsilcilerinin demeçlerini ve dış politika eylemlerini karşılaştıralım.

Bu amaçla SBKP'nin 26. Kongresi ile, ABD'de Reagan yönetiminin işbaşına gelmesinden başlayarak, sadece 1981'de olup bitenleri gözden geçirelim.

SBKP'nin 26. Kongresinde L. İ. Brejnev, Sovyetler Birliği'nin 80'li yılları kapsayan Barış Programı'nı açıkladı. Programda aşağıdaki maddeler yer almaktadır:

– Sovyetler Birliği, SSCB ile ABD arasında en yüksek düzeyde de olmak üzere, bütün düzeylerde etkin diyalog yürütülmesinden yanadır. «SSCB, ABD ile normal ilişkilerden yanadır. Bu, iki ülkenin halkları için olduğu kadar tüm insanlığın çıkarları için yararlıdır. Başkaca akılcı yol yoktur.»

– Avrupa'da karşılıklı güven verici önlemlerin uygulandığı bölgenin önemli ölçüde genişletilmesinden yanadır;

– Uzak-Doğu'da bütün ilgili taraflarla güvenlik önlemleri konusunda somut görüşmeler yapılmasından yanadır;

– Afganistan'daki durumun hem bu ülke ile, hem de Basra Körfezi'nin güvenliğiyle ilgili sorunlar bakımından çözüme bağlanmasından yanadır;

– ABD ile daha evvelki görüşmelerde elde edilen tüm olumlu sonuçların korunması koşulları içinde, stratejik silâhlarla ilgili görüşmelerin hemen başlatılmasından yanadır;

– Yeni denizaltılar ve bunlara yerleştirilen roketler dahil, her tür silâhların sınırlandırılmasıyla ilgili görüşmelere başlanmasından yanadır;

– Avrupa'ya NATO ülkeleriyle SSCB tarafından yerleştirilmiş orta menzilli yeni roketler üzerine moratoryum önerir;

– bir nükleer yıkımın önlenmesindeki yaşamsal gereksinimi ortaya koyacak saygın bir komite meydana getirilmesini önerir;

– Güvenlik Konseyi'nin, Konsey üyesi devletlerin en yüksek düzeydeki yöneticilerinin katılmasıyla özel bir oturum yapmasını ve uluslararası durumun iyileştirilmesi, savaşa meydan verilmemesi yollarını araştırmasını önerir;

– Yakın-Doğu sorununun çözüme bağlanması yollarının kolektif olarak aranması usulüne dönülmesini ve bu amaçla özel bir uluslararası konferansın toplanmasını önerir.

Bütün bunların yanı sıra şunu da belirtmek gerekir ki, bundan önce

yapılan tüm Sovyet önerileri yürürlükte kalmaktadır. Bu öneriler şunlardır: Nükleer silâhlar üretiminin durdurulması, bu silâhlar stokunun sürekli azatılması ve yok edilmesi; nötron ve radyolojik silâhlar dahil bütün diğer yığınsal kırım silâhlarının yasaklanması; tarafların birbirlerine karşı gerek nükleer, gerekse konvansiyonel silâhlarla ilk darbeyi indirmemesi; Varşova Antlaşması ile NATO blokunun aynı zamanda ortadan kaldırılması, ya da ilk adım olarak bunların askersel örgütünün dağıtılması vb.

L. İ. Brejnev'in SBKP'nin 26. Kongresi'nden sonraki demeçlerinde, kongrenin barıştan yana ideleri girişimlerle desteklendi: Kuzey Avrupa'da atomsız bir bölge meydana getirilmesi; Akdeniz'in kalıcı bir barış ve işbirliği bölgesi haline getirilmesi önerildi.

ABD'de yeni ekip yönetime gelince SALT-2 anlaşmasını onaylamaktan vazgeçtiğini ilân etti. Hint Okyanusu sorunu, konvansiyonel silâhların satışının ve hibe edilmesinin sınırlandırılması, nükleer silâhlarla yapılan denemelerin tamamıyla yasaklanmasıyla ilgili görüşmelere tek yanlı olarak son verdi.

ABD'nin tutumu yüzünden Orta Avrupa'da silâhlı güçlerin ve silâhların azaltılması görüşmeleri bloke edildi.

ABD stratejik silâhların daha öte sınırlandırılması ve Avrupa'da orta menzilli nükleer silâhlarla ilgili görüşmelerin geciktirilmesi yolunu tuttu.

ABD ve NATO SSCB'nin Avrupa topraklarına yerleştirilecek orta menzilli roket – nükleer silâhları konusunda bir moratoryum kabul edilmesiyle ilgili önerisini reddetti;

ABD, Kuzey Avrupa'da nükleer silâhlardan arınmış bir bölge meydana getirilmesi görüşü karşısında olumsuz bir tutum takındı.

Washington, Madrid görüşmelerinde karşılıklı güven verici önlemlerin uygulandığı bölgelerin genişletilmesi konusunda yapılan anlaşmaları bloke etmek ve askersel alanda yumuşamaya ve Avrupa'nın silâhsızlanmasına yönelik bir konferans toplanmasını önlenmek için her çareye başvurdu.

ABD, Afganistan sorununun politik bakımdan çözüme bağlanmasını reddederek, bu ülkedeki karşı-devrimcilere yaptığı yardımı artırdı. Bu amaçla 1981 yılında harcanan paraların tutarı 93 milyon dolara ulaştı.

Amerikan yönetimi Yakın-Doğu'da durumun politik yoldan çözümünü önledi, İsrail'in, Lübnan'a, Irak'a ve diğer Arap ülkelerine barbarca saldırmasını teşvik etti, bu amaçla kendisine silâhlar verdi.

ABD'nin yalnız Savunma Bakanlığı bütçesinde gelecek yıl için öngörülen harcamalar 40 milyardan fazla artırılarak, 226 milyar doları bulacaktır. ABD, 1986 yılına kadar bu alandaki harcamalarını 1,5 trilyon do-

lara yükseltmek niyetindedir. Askersel harcamaların arttırılması, «MX» tipi kıtalararası roketler, radara karşı korunma donatımlı yeni stratejik bombardıman uçakları yapılmasına yöneliktir. 6 Ağustos 1981'de, Hiroşima kurbanlarının anıldığı gün, ABD Cumhurbaşkanı R. Reagan, nütron bombası üretimine başlanması kararını aldı.

ABD'de «çevik kuvvetler» meydana getirilmesi işi hızla yürütülüyor. NATO silahlı kuvvetler komutanı general Rogers, 24 Mart'ta verdiği bir demeçte: «Amerika Birleşik Devletleri global görevini yerine getirmek istiyorsa dünyanın her yerine asker çıkarabilmeye hazır olmalıdır» dedi.

ABD Dışişleri Bakanı A. Haig, 16 Haziran'da yaptığı bir konuşmada memleketinin Çin'e modern silâhlar, askersel teknik ve teknoloji vereceğini açıkladı. Bu açıklamayla Çin ile ABD arasında gizli bir anlaşmaya varıldığı, Pentagon'un, Çin topraklarında Sovyetler Birliği'nden askersel bilgi toplamaya yönelik iki radar üssü kurduğu ortaya çıktı.

Yukarıda saydığımız olgular ortaya konan birbirine karşıt iki dış politika doğrultusunun ardında birbiriyle *tamamiyle çelişen dış politika stratejileri* yer almaktadır. Aşağıdaki kıyaslamalar bunu göstermektedir:

SSCB, askersel üstünlüğe karşıdır, askersel-stratejik dengenin korunmasından, askersel gerginliğin azaltılmasından yanadır.

«SSCB ile ABD arasında, Varşova Antlaşmasıyla NATO arasında oluşan askersel-stratejik denge nesnel olarak yeryüzünde barışın korunmasına hizmet etmektedir. Biz, başka bir devlete karşı askersel üstünlük sağlamaya çalışmadık ve çalışmıyoruz da. Bu bizim politikamız değildir. Ama biz, başka birinin bize karşı böyle bir üstünlük sağlamasına da izin vermiyeceğiz» (L. İ. Brejnev, SBKP'ni 26. Kongresi).

«Her devlet kendi güvenliğini en iyi biçimde sağlamaya çalışmaktadır. Ne var ki, nükleer silâhlar yüzyılında bu güvenlik silâhlanma yarışını kazanma niyetine dayanılarak sağlanamaz. Çağımızda güvenlik, ancak, örneğin birbirinin karşısında bulunan güçler arasında askersel denge kurulduğu ve bunların düzeyinin azaltılmasının tasarlandığı koşullar içinde gerçekçi ve sağlam bir temele dayanabilir. Böyle olmazsa hiç kimse kendini güvenlik içinde sayamaz» (L. İ. Brejnev, «Pravda», 1 Temmuz 1981).

«SSCB'nin diğer devletlerle anlaşmalar temeline dayanarak kısıtlamaya, yasaklamaya hazır olmadığı silâh yoktur. Bütün sorun, bu işler herhangi bir tarafın güvenliğine, aynı silâhlara sahip devletlerin birbirine *tamamiyle bağımlı* olmaları koşullarına zarar vermeden yapılmalıdır» (L. İ. Brejnev, Lenin'in Yolunda, c. 7, s. 353–354).

SSCB, nükleer savaşın, askersel çatışmaların önlenmesinden yanadır.

«İnsanların kafasına sınırlı bir nükleer savaşın olabileceği, böyle bir savaşa yer verilebileceği görüşünü sokmaya çalışıyorlar.

Ama bu halkları açıkça aldatmadır. Çünkü, Amerika'lıların görüşüne göre, örneğin, Avrupa'da başlayacak bir «sınırlı» nükleer savaş, daha başlangıçta Avrupa uygarlığının sonu demek olacaktır. Bu durumda ABD'nin de, doğal olarak, savaş ateşinin dışında kalması düşünülemez. Apaçıktır ki, bu gibi plânlar ve «doktrinler» Amerika'lılar dahil, bütün halklar için ciddi bir tehlikedir . . .

Silâhlanma yarışında bir birbirimizi yenmeye kalkışmak ve nükleer bir savaşta utkuya belbağlamak tehlikeli bir çılgınlıktır» (L. İ. Brejnev, SBKP'nin 26. Kongresi).

«Son yıllarda dünyanın şurasında veya burasında silâhlı çatışma ocakları meydana geldi ve sık sık bunların büyük yangınlar halini alması tehlikesi başgösterdi. Deneyimlerin gösterdiği gibi, bunların söndürülmesi hiç te kolay değil. Profilaktik önlemler alınması, bu gibi ocakların meydana gelmesinin önlenmesi ne kadar iyi olurdu» (L. İ. Brejnev, SBKP'nin 26. Kongresi).

SSCB, eşit haklılığa dayanan yapıcı görüşleri uluslararası sorunların çözüme bağlanması için biricik geçerli araç saymaktadır.

«Herkesin kabul ettiği gibi, uluslararası durum, büyük ölçüde, SSCB ile ABD'nin politikasına bağlıdır. Bugün iki ülke arasındaki ilişkiler ve çözüm bekleyen uluslararası sorunların çetinliği, bize göre, tüm düzeylerde diyalog, hem de etkin diyalog kurulmasını gerektirmektedir» (L. İ. Brejnev, SBKP, 26. Kongresi).

« . . . biz, ABD ile diğer batı ülkelerine dürüst, yapıcı görüşmeler öneriyor, aramızdaki tüm büyük sorunlara pratik çözüm yolu getirecek, karşılıklı kabul edilebilir formüller arıyoruz. Biz, kalıcı barışın ve karşılıklı yararları olan işbirliğinin kurulması yollarının ortaklaşa aranmasından yanayız» (L. İ. Brejnev, «Pravda», 10 Haziran 1981).

« . . . bizim önerilerimiz barışın sağlamlaştırılması için en önemli en güncel uluslararası sorunların çözüme bağlanmasına yöneliktir. Biz, ilgili taraflara, peşin koşullar ileri sürülmeden her düzeyde yapıcı görüşmeler düzenlenmesini öneriyoruz. Eğer başkaları amaca uygun başka önerilerde bulunursa bunları gözden geçirmeye hazırız . . . Oysa bize peşin istekler ileri sürülmekte, peşin koşullar dayatılmaktadır . . . Doğrusu ya, başka bir deyim kullanmayalım ama, acayip bir tutum bu» (L. İ. Brejnev, «Pravda», 8 Nisan 1981).

« . . . çeşitli sistemlere bağlı devletler temsilcilerinin geniş çapta uluslararası fikir değiş-tokuşunda bulunmaları, canlı politik ilişkiler kurmaları son derece büyük değer taşımaktadır ve çetinleşmekte olan durumda her şeyden fazla gereklidir» (L. İ. Brejnev'in E. Honecker ile görüşmesi üstüne bildirir, «Pravda», 4 Ağustos 1981).

SSCB, gelişmekte olan ülkelerin yasal haklarına ve çıkarlarına saygı duymakta, onlarla karşılıklı yarara dayanan işbirliği kurmaya önem vermekte, ulusal ve sosyal kurtuluş hareketinin yasallığını tanımaktadır.

«... SSCB her zaman tüm devletler arasında eşit haklılık ilkesinin ve herkesçe kabul edilen devletler hukuku normlarının titizlikle uygulanmasından yana olmuştur ...

Bu normları Asya, Afrika ve Güney Amerika'daki geniş devletlerle olan ilişkilerimizde uygularken bunların çağdaş koşullar içinde aşağıdaki anlamları taşıdığını düşünüyoruz:

– Her halkın kendisinin, dışardan karışılmaksızın sorunlarını çözüme bağlama hakkını tanımak; bu halklar üzerinde her ne biçimde olursa olsun egemenlik veya hegemonya kurulmasından, veya bunların şu veya bu devletin «etki alanına» alınması denemesinden vazgeçmek;

– bu ülkelerin toprak bütünlüğüne, sınırlarının dokunulmazlığına titizlikle saygı göstermek; bu ülkeler topraklarının parçalanmasına yönelik hiçbir türlü bölücü hareketi dışardan desteklememek;

– Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki tüm devletlerin uluslararası yaşama eşit haklı olarak katılmalarını, yeryüzündeki tüm devletlerle ilişkilerini geliştirmelerini koşulsuz kabul etmek;

– bu ülkelerin kendi doğal kaynakları üzerindeki egemenliklerini, uluslararası ekonomik ilişkilerde tam hak eşitliğine sahip olduklarını tanımak; bu devletlerin sömürgecilik kalıntılarını ortadan kaldırma, Birleşmiş Milletler'in ilgili kararı gereğince ırkçılığa ve ayrımcılığa son verme uğrunda çabalarını desteklemek;

– Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki birçok devletlerin bağılantısızlık statüsüne saygı göstermek; bu ülkelerin devletler arasında kurulmuş askersel-politik bloklara çekilmesi denemelerinden vazgeçmek» (L. İ. Brejnev, «Pravda», 28 Nisan 1981).

«Biz, Yakın-Doğu ülkelerinin doğal kaynakları üzerinde hiç bir istemde bulunmuyoruz ... Bizim istediğimiz biricik şey, Yakın-Doğu'da adalete uygun sürekli bir barıştır» (L. İ. Brejnev, «Pravda», 27 Nisan 1981).

Bugünkü ABD yönetimi askersel dengeyi bozmaya, silahlanma yarışını hızlandırarak askersel üstünlük elde etmeye, «kuvvet konumuna dayanma» politikası gütmeye niyetlidir.

«Biz, sadece ... bize hangi silâhlar gereklidir ve hangileri gereksizdir konusunda tartışma yapabiliriz. Silâhlanmaktan sırf sözleşmeler ve anlaşmalar nedeniyle vazgeçilip vazgeçilemeyeceğini tartışacak değiliz» (R. Reagan, 28 Mayıs 1981).

«Cumhurbaşkanının önerdiği askersel harcamalardaki artış gücümüzü artırmaya yöneliktir» (C. Weinberger, 30 Nisan 1981).

«ABD, yumuşama ve savunma gibi iki ilkeyi, karşılıklı durum ve güce dayanma gibi iki ilkeyle değiştirdi» (A. Haig, 12 Ocak 1981).

«ABD için deniz kuvvetlerinde eşitlik veya yetersizlik bir anlam taşımaz. Biz, deniz kuvvetleri alanında üstünlüğe sahip olmalıyız» (C. Weinberger, 26 Nisan 1981).

«Biz, yeryüzünde barışı, silâh potansiyelini artırarak sağlayacak anlaşmalardan yanayız» (A. Haig, 14 Temmuz 1981).

«Apaçiktır ki, silâhların denetlenmesiyle ilgili anlaşmalar, barışın korunmasını garanti edemez ve garanti etmiyor» (E. Rostow, 24 Temmuz 1981).

«Nötron bombası SSCB'ni ... korkutmak için tüm niteliklere sahiptir» (K. Weinberger, 10 Ağustos 1981).

ABD nükleer savaşa yer verilebileceği görüşünü benimsemekte ve böyle bir savaşı kazanma olanağına bel bağlamakta, askersel çatışmalar çıkması için kışkırtıcılık yapmaktadır.

«Biz, gerektiği zaman, utkuyu sağlayabilmek için, yeterli gücü elde bulunduracağız» (R. Reagan, 20 Ocak 1981).

«Biz, yeni roket-nükleer silâh sistemine güveniyoruz ve onlarla utkuya ulaşabileceğiz ...» (C. Weinberger, 18 Haziran 1981).

«Stratejik güçlerimizin büyük bir kısmının, uzun süreli bir nükleer savaşın feci koşulları altında bile ayakta kalabilmesi için hazırlanmasıyla ilgili istemler son derece önemlidir» (C. Weinberger, 18 Haziran 1981).

«... biz yeryüzünün birçok bölgelerine yayılabilecek nükleer olmayan bir savaş yürütebilmeye hazır olmalıyız» (C. Weinberger, 5 Mayıs 1981).

«Nükleer stratejimizin bir buçuk, ya da iki buçuk savaşı öngördüğünü söylememiz yanlış olmaz ... Biz, stratejimizde uzun süreli bir savaş yürütebilmek için olanak sağlayacak düzeltmeler yaptık» (C. Weinberger, 22 Haziran 1981).

ABD, görüşmeleri «kuvvet konumuna dayanma» politikası açısından görmekte, görüşmelerle ilgili olarak bir kararsızlık havası yaratmakta veya bunların başlaması için peşin koşullar ileri sürmekte, görüşmeleri askersel programlarının gerçekleştirilmesine zaman kazanmak için paravana haline getirmeye çalışmaktadır.

«Barış uğrundaki çabalar sürdürülmelidir. Ama bu çabaları harcarken gücümüzü ayakta tutmazsak bunların pek büyük başarı şansı olamaz» (R. Reagan, 28 Mayıs 1981).

«Biz, ancak, yeni sistem silâhlar önerisi onaylandıktan sonra, görüşmeleri daha iyi konumlarda yer alarak yenileyebiliriz» (A. Haig, 27 Mart 1981).

«... güce dayanmayan diplomasi tümüyle etkisizdir» (E. Rostow, 24 Temmuz 1981).

«... Sovyetler Birliği ile görüşmeler ancak kuvvet konumundan başlanabilir» (R. Allen, 10 Mayıs 1981).

«Onların tutum ve davranışında her hangi bir değişiklik işareti görmedikçe kendileriyle görüşmeler masasına oturmanın bir anlam taşımayacağını sanıyoruz» (R. Reagan, 15 Mart 1981).

«Dayatmak» hükümetimizin temel görüşüdür. Bunun anlamı şudur: Görüşmeler, bunların gidişi, ele alacağı sorunlar ve düzeyi Sovyetler Birliği'nin uluslararası alandaki «davranışına» bağlıdır» (A. Haig, 18 Nisan 1981).

«Batı Avrupa'ya yeni Amerikan roketleri yerleştirilebileceği konusunda görüşmeler yapılabilir mi? sorusuna E. Rostow: «Hayır!» yanıtını vermiş ve «bu tutum zorunludur, bu NATO'nun kararıdır, diye eklemiştir» («Der Spiegel» dergisine verilen demeçten, Temmuz 1981).

ABD yönetimi gerçekten de Birleşmiş Milletler oturumu sırasında Haig-Gromiko görüşmeleri yapılmasına, ABD'nin 1980 Kasımında ara verdiği Cenevre görüşmelerinin yeniden başlamasına rıza göstermiştir, ama yeni Amerikan roketleri Batı Avrupa'ya yerleştirilinceye kadar görüşmeleri ortalama kararlı olduğu apaçıktır. Bunun yanı sıra, gündemden Amerikalıların ileri üslenmiş araçlarıyla ilgili sorun peşin olarak çıkarılmakta, yani kabul edilmeyeceği apaçık olan koşullar ileri sürülmektedir.

ABD, gelişmekte olan ülkelerin çıkarlarını çiğnemekte, kendi bencil «yaşamsal çıkarlarını» her şeyden üstün tutmakta, ulusal kurtuluş hareketlerini «uluslararası terörizm» saymakta, dünyanın çeşitli yerlerinde silâhlı güçlerini arttırmaktadır.

«Ben, günümüzde en büyük tehlikeyi, bütün özgür ülkelerin başlıca tedirginlik kaynağını uluslararası terörizm patlamasının ve buna bağlı olarak ulusal kurtuluş savaşı adı verilen yasalara aykırı müdahalelerin oluşturduğunu iddia ediyorum» (A. Haig, 31 Ocak 1981).

«Batı'daki endüstrileşmiş toplumların varlığı Yakın-Doğu bölgesindeki petrol kaynaklarına çok büyük ölçüde bağlıdır. Ve bu petrol yolunun kapatılması tehdidi, adı geçen ülkelerin yaşamsal-ulusal çıkarları için ciddi bir tehlike oluşturacaktır. Bunun gözönünde bulundurulması gereklidir ve böyle bir olasılık, kuvvete başvurmaya da gerektirebilir (A. Haig, 11 Mart 1981).

«Bize enerji gereksinimlerimiz için birçok kaynaklar lâzımdır ve stratejik bakımdan çok önemli madenler kıyılarımızdan binlerce mil uzaklıkta bulunmaktadır. Biz, kendimiz için ve tüm özgür dünya için bu kaynak-

lardan yararlanma olanağını sağlayabilmek için askersel gücümüzü ve deniz filomuzu güçlendirmeliyiz» (C. Weinberger, 28 Nisan 1981).

Ve sonunda:

Çağımızda Marksizm-Leninizm'in, sosyalizmin en yetkili temsilcisi L. İ. Brejnev'in sözleri: «Barış, insanlık için tükenmez bir değer taşımaktadır ...» Bugün hiçbir halk için barışın korunması, her insan için başta gelen hak olan yaşama hakkının sağlanması sorunundan daha önemli bir sorun yoktur.» (SBKP MK Plenumu, «Pravda», 24 Haziran 1980, SBKP'nin 26. Kongresi.)

Zamanımızın en büyük emperyalist ülkesi olan Amerikan emperyalizminin temsilcisi A. Haig'in sözleri: «Dünyada barıştan daha önemli şeyler vardır ...» (Dışişleri bakanlığı adaylığının onaylanması için Senato dışişleri komisyonu önünde yaptığı konuşmadan, 10 Ocak 1981).

Bütün bunlar, yadsınması olanak dışı olan olgulardır. Bunlar savaş tehdidinin emperyalizmden, Washington'dan, saldırgan NATO paktından geldiğini yalanlamaz bir biçimde ortaya koymaktadır. Bu tehdit sadece Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist topluluğun diğer ülkelerine değil, yeryüzündeki tüm devletlere ve halklara yöneliktir. Çeşitli kapitalist ülkelerdeki birçok tanınmış kimselerin yurtlarının yazgısı konusunda kaygı duymaları boşuna değildir.

70'li yılların sonlarında ve 80'li yılların başlarında savaş tehlikesinin artmasının nedenleri nelerdir?

L. İ. Brejnev'in SBKP'nin 26. Kongresi'nde belirttiği gibi: «Bir yanda silâhlanma yarışını engelleme, barış ve yumuşama sürecini pekiştirme, halkların en önemli haklarını ve özgürlüklerini koruma doğrultusu; öte yanda, yumuşamanın temellerini sarsma, silâhlanma yarışını hızlandırma, tehdit ve yabancı devletlerin içişlerine karışma, kurtuluş savaşım-larını ezme doğrultusu.» (!)

Bu iki doğrultu ne bugünkü, ne de dünkü iştir. Aralarından ikincisi, her iki dünya savaşının da patlamasına neden olan emperyalizmin doğasında gizlidir.

Bugün durum değişmiştir, emperyalizmin egemenlik alanı önemli ölçüde daralmıştır. Yeni bir dünya savaşı çıkıp çıkmayacağı sorunu dahil, dünya çapındaki gelişmeler artık tümüyle tekeldi sermayenin yasaları tarafından saptanmıyor. Böyle olsa da emperyalizmin doğası değişmiştir, yani savaş hazırlıkları ve saldırı politikası ile ilgili sosyal-ekonomik nedenler ortadan kalkmamış, hattâ artmış ve güçlenmiştir.

Birincisi, üretimin yoğunlaşmasının daha da artması ve tekellerin dev-

(!) SBKP'nin 26. Kongresi, Moskova, 1981, s. 3-4.

letle, gerici güçlerle *kaynaşması* temelinde emperyalist ülkelerde askersel-endüstriyel kompleksler meydana getirilmiştir. Özellikle ABD kongresindeki politika «şahinleri»nin desteğiyle hükümet ve Pentagon'a sıkı sıkıya bağlı güçlü askersel-endüstriyel korporasyonlar meydana getirilmiştir. Bunlar, savunma bakanlığının siparişi üzerine silâh üretmekte ve yığinsal kırım silâhları satışından sınırsız kârlar elde etmektedirler. Örneğin: «MX» roketlerinin toplam değeri 33 milyar dolar, kanatlı roketlerinin de 4 milyarı aşkın, «Trident» tipi denizaltı roket sistemindeki 11 milyar, stratejik bombardıman uçaklarının 12 milyar dolardır. Beyaz Saray'a Reagan yönetiminin gelişinden bu yana askersel-endüstriyel korporasyonlara, yukarıdaki programların gerçekleştirileceği konusunda kesin söz verildi.

ABD'deki silâh dışsatımı yapan tekeller de büyük ek kârlar elde etmektedirler. «Fortune» dergisinin verilerine göre, başta gelen askersel-endüstriyel korporasyonlar, ABD'nin en büyük dışsatım firmalarıdır. Bunlar, «General Dynamics», «Lockheed», «Boeing», McDonnell Douglas» vb. dir.

NATO üyesi diğer ülkelerde de silâh endüstrisinde göze çarpar bir canlanma görülmekte, Batı Alman silâh tekellerinin dışsatımıyla ilgili çeşitli skandalları ortaya çıkarılmaktadır. Amerikan gazetelerinden «The Christian Science Monitor»un bundan bir süre önce yaptığı açıklamaya göre, Japon tekelleri de kendi ülkelerinin olduğu kadar, ABD'nin de savaş hazırlıklarına daha geniş ölçüde katılmayı kararlaştırmışlardır.

İkincisi, emperyalizm, enerji ve diğer hammadde kaynakları bakımından zengin bölgeler üzerindeki egemenliğini sürdürmek, ya da yeniden sağlamak için büyük çabalar harcamaktadır. Özellikle «büyük yediler» adı verilen uluslarüstü (transnasyonal) petrol tekelleri bu alanda etkinlik göstermektedir. Petrol dışsatımı yapan ülkelerin başınabuyruk eylemlerini engelleyebileceklerine güvenen bu tekeller, ABD'nin Yakın ve Orta-Doğu'da asker bulundurmasını, özellikle petrol kaynaklarının ele geçirilmesi için «çevik kuvvetler» meydana getirilmesini, İsrail'i, Mısır'ı vb. daha fazla silâhlandırmasını açıkça teşvik etmektedirler.

Tekellerin gözü sadece petrol kaynaklarında değildir. Örneğin, ABD dışişleri bakanı yardımcılarında Walker 1981 Martında Kongre'de yaptığı bir konuşmada başta bakır, kobalt, uranyum vb. bakımından zengin olan ülkeler olmak üzere Afrika'daki Amerikan etki alanını artırma planlarını açıklamıştır.

Üçüncüsü, emperyalizmin sınıfsal özü, olanak bulduğunda silâha başvurmak dahil, her araçtan yararlanarak ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesini durdurma, köklü toplumsal değişimlere meydan vermeme politikasını doğurmaktadır. Amerikan emperyalizmi bu alanda da başlıca vurucu güç olarak eylem yürütmekte, halkların devrimci savaşlarını ezmeye,

ilerici rejimleri (Afganistan, Angola, Etyopya, Güney Vietnam, Mozambik) yıkmaya çalışmaktadır.

Dördüncüsü, ve en önemlisi, yeryüzündeki sosyalist sistemin, bu sistemin başlıca desteği ve emperyalizmin dünya egemenliği kurma denemelerinin önde gelen engelleyicisi Sovyetler Birliği'nin gelişmesi, emperyalist çevrelerde tarifsiz bir kin ve nefret uyandırmaktadır. İşte «kuvvet konumundan hareket etme» politikası, zamanla görünüşü değişen, fakat özü aynen kalan «toplu cezalandırma», «püskürtme» doktrinleri ile askersel şantaj ve özellikle sosyalizmin ekonomik «tükenmesine», onun toplumsal dayanıklılığının yıpratılmasına yönelik silâhlılanma yarışının artırılması buradan kaynaklanmaktadır. Bütün bunların tümü birden, maddesel olarak savaş hazırlığı demektir ve tüm uygarlık için bir felâket olabilecek bir dünya savaşının, bir nükleer savaşın patlaması tehlikesini taşımaktadır.

İşte Amerika Birleşik Devletleri ve NATO'daki emperyalist çevrelerin dünya için tehlikeli bir savaşa yolaçabilecek temel etkenlerin toplamı budur. Savaşa hazırlanma politikasının ideolojik maskesini, propaganda maskesini «Sovyet askersel tehlikesi» yalanı oluşturmaktadır. Bu kötü niyetli ve tehlikeli uydurmanın gerçek durumla, olgularla hiçbir ilişkisi yoktur. L. İ. Brejnev'in bu yaz Kırım'da kardeş parti ve ülkelerin yöneticileriyle yaptığı görüşmeler bir kez daha gösterdi ki, sosyalist devletler ayrı ayrı toplumsal sistemlere bağlı ülkeler arasındaki ilişkilerin barış içinde yan yana yaşama ilkesine dayanmasından yanadırlar; bu ise, akersel hazırlıkların azaltılmasını, yapıcı diyalogun her zaman sürdürülmesini, karşılıklı yararlı olan barışçı işbirliğinin geliştirilmesini gerektirmektedir.

Sovyetler Birliği, yeni tür silâhlar yapımı dahil, savunmaya büyük para-lar harcamak zorunda kalmaktadır. Ne var ki, silâhlılanma yarışını canlandıranlar daima ABD ile NATO'nun saldırgan çevreleri olmuştur. Emperyalizmin, sınıfsal körlüğü ve sosyalizme karşı tükenmez kini dolayısıyla, her türlü serüvene girebileceğini bilen Sovyetler Birliği ABD ile stratejik silâhlar alanında 1979 yılında SALT-2 ile saptanan ve o zamandan beri değişmeyen bir genel denge oluşturmuştur.

Şimdi Batı'daki «şahinler» güya Avrupa'da, orta menzilli roketler alanında eşitliği, kendi çıkarları için «bozanın» Sovyetler Birliği olduğunu durmadan yinelemektedirler. İleri sürülen bu savlar, Pentagon tarafından uydurulan yalanlara dayanmaktadır. Mareşal D. F. Ustinov'un 25 Temmuz 1981'de «Pravda»da yayınlanan makalesi, bu sahteciliği tümüyle ortaya koymuştur.

Avrupa'da yıllardır örnek sayılabilecek olan bu eşitlik sürdürülmüştür. Taraflar, 1.000'er bu tür silâhı bulundurmakta ve bu eşitlik çerçevesi içinde modernleştirme işlerini yapmaktadırlar. SSCB, bu silâhlarını modernleştirirken eşitliğin korunmasına dikkat etmektedir: Yeni roketlerin

menzili tıpkı eskileri gibidir, hattâ genel megatonaj azaltılmıştır, roketlerin sayısı değişmemiştir, çünkü yeni yerleştirilen bir roketin yerine bir veya iki eski roket sökülmeekte ve bunlar başka bir yere monte edilmemektedir.

Aradaki eşitlik ancak, ABD Batı Avrupa'ya 600 kadar yeni roket yerleştirdiği takdirde gerçekten bozulacaktır. Böyle yapılırsa, genel stratejik denge de ABD yararına değişecektir, çünkü, orta menzilli Amerikan nükleer silâhları SSCB topraklarına ulaşabilecek, aynı türden Sovyet roketleri ise ABD topraklarına erişemeyecektir.

Bu söylenenlerden kimin kimi tehdit ettiği, kimin askersel üstünlük elde etmek istediği ve nükleer tehlikenin nerden geldiği elle tutulur biçimde ortaya çıkmaktadır.

İnsanlığın umutları, üçüncü bir dünya savaşının, sayılması olanak dışı felâketlerinden kurtulması, yeryüzündeki toplumsal ilerlemenin geleceği, günümüzde güçlü sosyalizm dünyasının varlığına bağlıdır ve bu dünya için barışın korunması, barış politikası güdülmesi doğaldır, barış ile sosyalizm organik biçimde birbirine bağlıdır. Her şeyden önce sosyalizmin varlığı sayesinde ki, emperyalizmin savaş stratejisi uzmanlarının niyetleriyle, plânların gerçekleşmesinin reel olanakları arasında çok geniş boyutlu bir aralık meydana gelmiştir. Emperyalizmin uluslararası ilişkilerde kuvvete başvurmaya gitgide daha büyük ağırlık verdiği koşullar içinde askersel stratejik denge emperyalizmin saldırganlık niyetlerini destekleyen, uluslararası ilişkilerde kuvvete başvurma'nın tamamıyla ortadan kaldırılması yolunda gerekli bir aşamayı oluşturan etkindir.

Şurasını kesinlikle belirtmemiz gerekiyor: Sovyetler Birliği askersel stratejik dengeye, sırf denge sağlanması gözüyle bakmadığı gibi, askersel üstünlük sağlamak için yığınak meydana getirme amacıyla da bakmıyor. L. İ. Brejnev'in daha 1973'te belirttiği gibi, gerçek barış «... Son zamanların modası gereğince sık sık söylendiği gibi, herhangi bir rekabete veya güçlerin kutuplaşmasına değil, «büyük» veya «küçük» olsun, şu veya bu politik grubun üyesi olsun veya olmasın istisnasız tüm ülkelerin haklarına, egemenliklerine, yasal çıkarlarına saygı gösterilmesi temeline dayanmalıdır. Söz konusu olan, güçler dengesi denen şeyle manevralar çevirmede daha ustaca yöntemler öğrenmemiz değil, uluslararası ilişkilerde kuvvete başvurmayı ortadan kaldırmamızdır.»⁽²⁾

Sosyalizm ile barış, ide olarak da, yaşamdaki uygulamada da birbirinden ayrılmaz. Bu neden böyledir?

Sosyalist düzenin çokyanlı, hızlı tempolarla gelişmesine en elverişli durum barış koşullarıdır. Sosyalizm, özü nedeniyle tüm maddesel kaynak

⁽²⁾ L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 4, Moskova, 1974, s. 389.

larını ve kafa emeğinin gücünü yaratıcı emeğe yöneltme amacını gütmektedir, çünkü, bu düzen halk düzenidir, tüm tarih boyunca savaşlardan en çok zarar gören ve savaşa gereksinim duymayan emekçi yığınlarının temel çıkarlarının sözcüsü ve koruyucusudur. Kapitalist dünya sosyalist ülkelere, durmadan savaş alanlarında veya silâhlanmada «yarışma» dayatmaktadır. Oysa bu alanlar Sovyetler Birliği'nin kesinlikle yarışmak istemediği alanlardır. Çünkü, sosyalist sistemin emekçi yığınların çıkarları açısından kapitalist sistem karşısındaki üstünlüğü en etkin biçimde barış koşullarında, gerçekten barışçı gelişmeler koşullarında belirlemektedir.

Savaşlar ve silahlanma yarışları sosyalizmin ilerlemesini engellemekten başka bir şeye yaramıyor. «Bazen istemiyerek, eğer bize engel olmasaydılar, arabamızın tekerleğine çubuk sokmasaydılar, barışçı emekten kopmamıza neden olmasaydılar, bizi silâhlanma yarışına zorlayıp ta ülke savunmasına büyük güçler ve paralar ayırma zorunda bırakmasaydılar neler yapabileceğimizi, hem sosyal, hem de ekonomik gelişmede ne kadar ileri gitmiş olabileceğimizi düşünüyorum. Ve önümüze çıkarılan bütün engellere bakmaksızın ekonomide, bilimde, kültürde ulaştığımız yüksek düzeyi gördükçe Sovyet düzeninin, halkımızın ne kadar güçlü olduğunu düşünüyorum ... »⁽³⁾

Sosyalist devletlerin barışseverliği bizde dış yayılmada çıkarları olan, savaş hazırlıklarından kârlar sağlayan sınıfların ve katmanların bulunmaması temeline dayanmaktadır. Bizde silâh üretiminden kârlar yığacak, maddesel zenginlikler sağlayacak kimseler, katmanlar, çevreler yoktur.

Sosyalist ülkelerin sınırları dışında bulunan enerji ve hammadde kaynaklarına kuvvete başvurarak elkoyma niyetlerini beslemeleri için nedenler yoktur. Sosyalist topluluk kendi topraklarında çok büyük doğal zenginliklere sahiptir.

Sosyalist devletlerin dış politikasının temelini oluşturan tarihsel süreçle ilgili Marksist-Leninist anlayış, çağımızda savaşın insanlığın yaşamı dışına itilebileceği (komünistler bunu bilimsel olarak kanıtlamışlardır) olanağına dayanmaktadır. Komünistler eninde sonunda bütün halkların sosyalizme varacağına inanıyorlar ve pratik onların bu inancını gitgide daha fazla doğruluyor. Ne var ki, komünistler «devrim ihracını» kesinlikle reddediyorlar. V. İ. Lenin şöyle diyor: «İsmarlama devrim olmaz, devrimi şu veya bugün için sipariş etmek olanağı yoktur. Devrimler tarihsel gelişme süreci içinde olgunlaşmakta ve birçok iç ve dış nedenler toplamına bağlı olarak patlak verirler.»⁽⁴⁾ Engels ise şunları belirtiyor: «... utkuya ulaşan proletarya, kendi utkusunun temelini sarsmadan hiçbir yabancı halka şu veya bu mutluluğu dayatamaz.»⁽⁵⁾

(3) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 7, Moskova, 1979, s. 95.

(4) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 531.

(5) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 35, s. 298.

Sosyalist ülkeler, ideolojileri ve politikaları gereğince, daima barışı desteklemişler, savaşa kesinlikle karşı koymuşlardır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin, diğer sosyalist ülkelerdeki komünist partilerinin bütün eğitim çalışmaları ülkelerindeki halklarda enternasyonalist dayanışma, başka ülkelerin ulusal özelliklerine saygı duyguları aşılamaya yöneliktir. Eğer, «Sovyet savaş tehlikesi» propagandasını yapanların dediği gibi, partimiz, sosyalist devlet gerçekten başkalarının topraklarını elde etme savaşına, başka ülkeleri köleleştirmeye hazırlansaydı tüm propagandamız ve ideolojik çalışmalarımız halkımızda başka ülkelere karşı düşmanlık ve nefret uyandırmaya, savaşı teşvik etmeye yönelik olurdu. Ama bizde böyle bir şey yoktur ve bu yasalarla kesinlikle yasaklanmıştır ve cezalandırılmaktadır. Sovyet devletin anayasasında şunlar belirtilmiştir: «SSBC'de savaş propagandası yasaktır ... Sovyetler Birliği vatandaşının enterasyonalist ödevi, başka ülkelerin halklarıyla dostluk ve işbirliği bağlarının genişlemesine yardımda bulunmak, dünya barışını desteklemek ve pekiştirmektir.»

Sovyetler Birliği bir nükleer savaş için hazırlıklar yapsaydı, halktan böyle bir savaşın ne gibi sonuçlara yol açabileceğini gizlemesi çıkarlarına daha uygun olurdu. «New York Times» gazetesinin 4 Ağustos 1981 günlü sayısında haklı olarak vurgulandığı gibi, Sovyet yöneticileri nükleer savaş plânları yapsalardı «kendi halkını mutlaka, nükleer silâhtan yararlanma konusunda razı olmaya hazırlamaya çalışır, bu silâhın en korkunç sonuçlar verdiğini anlatmaya çalışmazdı». Gazete, SSBC'de bu yılın Mart ayında ABD'de yapılan hekimler toplantısında, nükleer savaşın neden olacağı faciaları ortaya koyan konuşmaları geniş ölçüde yayınladığını belirtmektedir. Oysa Amerika Birleşik Devletleri'nde konferansın sonuçları ilân edilmemişti. L. İ. Brejnev, SBKP'nin 26. Kongresi'nde şöyle dedi: «Halklar nükleer bir savaşın insanlık için ne gibi korkunç sonuçlar vereceği konusundaki gerçeği bilmelidirler.»⁽⁴⁾ Bu doğrultuda yürüyen SSCB, bilim adamlarından oluşan bir uluslararası komitenin kurulmasını ve bunun varacağı sonuçların tüm dünyaya yayılmasını önermiştir.

Sosyalist topluluk ülkelerinin barışın başlıca desteği olarak önemlerinin artması ekonomik potansiyellerinin büyümesinden ileri gelmektedir. Ve bu potansiyel, yumuşama dönemini kapsayan yıllar içinde uluslararası ekonomik ilişkiler sisteminde önemli bir yer aldı. Sosyalist ve kapitalist ülkeler arasında karşılıklı yarara dayanan ekonomik işbirliği, kapitalist ülkelerde yumuşama ve barış içinde yanyana yaşama politikasının sürdürülmesi ve geliştirilmesi konusuna ilgi duyulmasını sağladı. Bunun önemli kanıtlarından biri, yedi kapitalist ülkenin 1981 Temmuzunda Otta-

(4) SBKP'nin 26. Kongresi, s. 30.

wa'daki toplantılarının vardığı sonuçlardır. Bu toplantıda, Batı Avrupa ülkelerinin temsilcileri, Reagan'ın Sovyetler Birliği'yle ekonomik ilişkilerde «sertleşmeye», yani kısıtlamaya gidilmesi konusundaki ısrarlarını benimsemişlerdir.

Sosyalist ülkelerin ekonomik güçlerinin ve savunma yeteneklerinin artması, doğal olarak tüm uluslararası durumu kuvvetle etkilemektedir. Ne var ki, bu nesnel etkenlerin somut uluslararası sorunların çözümü üzerindeki etkisi otomatik değildir. Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin dış politika alanındaki girişimleri ve programları her şeyden önce dünya ölçüsündeki başlıca gelişme eğilimlerinin, barış ve demokrasi güçlerinin olduğu kadar, savaş ve emperyalizm güçlerinin gerçek olanaklarının bilimsel açıdan öğrenilmesine dayanmaktadır.

Zamanımızda barışın başlıca etkeni olan sosyalizmle birlikte, aynı zamanda diğer büyük etkenler de eylemde bulunmaktadır.

Bunların arasında en belirli ve etkili olanı Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki bağımsız genç devletlerin güttükleri politikadır. Barıştan yana dış politika yürüten bu devletlerin sayısı 100'ü aşmaktadır. Bunların ve hele aralarında sosyalist gelişme yolunu seçmiş olanların sesi Birleşmiş Milletler'de olduğu gibi diğer uluslararası forumlarda da yükselmektedir.

Barışın korunmasına, silahlanma yarışının engellenmesine kurtuluşuna kavuşmuş ülkelerin çoğunluğunu bir araya getiren bağlantısızlar hareketi önemli katkılarda bulunmaktadır. Bugün bu hareketin dış politika alanındaki etkinliğinde, vaktiyle Hindistan'ın seçkin devlet adamlarından Nehru'nun vurgulamış olduğu yaklaşım egemendir. Barış, diyordu Nehru, sadece savaştan vazgeçmek anlamına gelmez, bu aynı zamanda uluslararası politikaya, ortalıktaki gerginliğin, çeşitli alanlardaki işbirliğinin güçlendirilmesi yoluyla azaltılması için olumlu yaklaşım demektir.

Yeni devletlerin tüm dünyada barışın sağlamlaştırılmasına, silahlanma yarışının kısıtlanmasına ve durdurulmasına ilgi göstermeleri derin köklere dayanmaktadır.

Bunların başında, bu devletlerin bağımsızlığa kavuşma, ulusal egemenliği pekiştirme savaşımı ile, uluslararası genel durum arasındaki sıkı bağları kendi deneyimleriyle öğrenmiş olmaları yer almaktadır. «Soğuk savaş» politikası emperyalizmin askersel ve ekonomik bakımdan en zayıf ülkelere karşı saldırısında geçerli bir araçtır. Oysa, özellikle 70'li yıllardaki deneyimlerin gösterdiği gibi, yumuşama politikasının başarıları yeni devletlerin dünya politikasında bağımsız ve durmadan artan bir rol oynamalarına, uluslararası topluluk içinde ekonomik ve politik çıkarlarını sağlamalarına olanak vermektedir.

Genç devletler bölgelerinde güvenliğin garanti edilmesine (Hind Ok-

Sosyalist ülkeler, ideolojileri ve politikaları gereğince, daima barışı desteklemişler, savaşa kesinlikle karşı koymuşlardır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin, diğer sosyalist ülkelerdeki komünist partilerinin bütün eğitim çalışmaları ülkelerindeki halklarda enternasyonalist dayanışma, başka ülkelerin ulusal özelliklerine saygı duyguları aşılamaya yöneliktir. Eğer, «Sovyet savaş tehlikesi» propagandasını yapanların dediği gibi, partimiz, sosyalist devlet gerçekten başkalarının topraklarını elde etme savaşına, başka ülkeleri köleleştirmeye hazırlansaydı tüm propagandamız ve ideolojik çalışmalarımız halkımızda başka ülkelere karşı düşmanlık ve nefret uyandırmaya, savaşı teşvik etmeye yönelik olurdu. Ama bizde böyle bir şey yoktur ve bu yasalarla kesinlikle yasaklanmıştır ve cezalandırılmaktadır. Sovyet devletinin anayasasında şunlar belirtilmiştir: «SSBC'de savaş propagandası yasaktır ... Sovyetler Birliği vatandaşının enternasyonalist ödevi, başka ülkelerin halklarıyla dostluk ve işbirliği bağlarının genişlemesine yardımda bulunmak, dünya barışını desteklemek ve pekiştirmektir.»

Sovyetler Birliği bir nükleer savaş için hazırlıklar yapsaydı, halktan böyle bir savaşın ne gibi sonuçlara yol açabileceğini gizlemesi çıkarlarına daha uygun olurdu. «New York Times» gazetesinin 4 Ağustos 1981 günlü sayısında haklı olarak vurgulandığı gibi, Sovyet yöneticileri nükleer savaş plânları yapsalardı «kendi halkını mutlaka, nükleer silâhtan yararlanma konusunda razı olmaya hazırlamaya çalışır, bu silâhın en korkunç sonuçlar verdiğini anlatmaya çalışmazdı». Gazete, SSBC'de bu yılın Mart ayında ABD'de yapılan hekimler toplantısında, nükleer savaşın neden olacağı faciaları ortaya koyan konuşmaları geniş ölçüde yayınlattığını belirtmektedir. Oysa Amerika Birleşik Devletleri'nde konferansın sonuçları ilân edilmemişti. L. İ. Brejnev, SBKP'nin 26. Kongresi'nde şöyle dedi: «Halklar nükleer bir savaşın insanlık için ne gibi korkunç sonuçlar vereceği konusundaki gerçeği bilmelidirler.» ⁽¹⁾ Bu doğrultuda yürüyen SSCB, bilim adamlarından oluşan bir uluslararası komitenin kurulmasını ve bunun varacağı sonuçların tüm dünyaya yayılmasını önermiştir.

Sosyalist topluluk ülkelerinin barışın başlıca desteği olarak önemlerinin artması ekonomik potansiyellerinin büyümesinden ileri gelmektedir. Ve bu potansiyel, yumuşama dönemini kapsayan yıllar içinde uluslararası ekonomik ilişkiler sisteminde önemli bir yer aldı. Sosyalist ve kapitalist ülkeler arasında karşılıklı yarara dayanan ekonomik işbirliği, kapitalist ülkelerde yumuşama ve barış içinde yanyana yaşama politikasının sürdürülmesi ve geliştirilmesi konusuna ilgi duyulmasını sağladı. Bunun önemli kanıtlarından biri, yedi kapitalist ülkenin 1981 Temmuzunda Otta-

(1) SBKP'nin 26. Kongresi, s. 30.

wa'daki toplantılarının *vardığı sonuçlardır. Bu toplantıda, Batı Avrupa ülkelerinin temsilcileri, Reagan'ın Sovyetler Birliği'yle ekonomik ilişkilerde «sertleşmeye», yani kısıtlamaya gidilmesi konusundaki ısrarlarını benimsemediler.*

Sosyalist ülkelerin ekonomik güçlerinin ve savunma yeteneklerinin artması, doğal olarak tüm uluslararası durumu kuvvetle etkilemektedir. Ne var ki, bu nesnel etkenlerin somut uluslararası sorunların çözümünü üzerindeki etkisi otomatik değildir. Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin dış politika alanındaki girişimleri ve programları her şeyden önce dünya ölçüsündeki başlıca gelişme eğilimlerinin, barış ve demokrasi güçlerinin olduğu kadar, savaş ve emperyalizm güçlerinin gerçek olanaklarının bilimsel açıdan öğrenilmesine dayanmaktadır.

Zamanımızda barışın başlıca etkeni olan sosyalizmle birlikte, aynı alanda diğer büyük etkenler de eylemde bulunmaktadır.

Bunların arasında en belirli ve etkili olanı Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki bağımsız genç devletlerin güttükleri politikadır. Barıştan yana dış politika yürüten bu devletlerin sayısı 100'ü aşmaktadır. Bunların ve hele aralarında sosyalist gelişme yolunu seçmiş olanların sesi Birleşmiş Milletler'de olduğu gibi diğer uluslararası forumlarda da yükselmektedir.

Barışın korunmasına, silahlanma yarışının engellenmesine kurtuluşuna kavuşmuş ülkelerin çoğunluğunu bir araya getiren bağlantısızlar hareketi önemli katkılarda bulunmaktadır. Bugün bu hareketin dış politika alanındaki etkinliğinde, vaktiyle Hindistan'ın seçkin devlet adamlarından Nehru'nun vurgulamış olduğu yaklaşım egemendir. Barış, diyor du Nehru, sadece savaştan vazgeçmek anlamına gelmez, bu aynı zamanda uluslararası politikaya, ortalıktaki gerginliğin, çeşitli alanlardaki işbirliğinin güçlendirilmesi yoluyla azaltılması için olumlu yaklaşım demektir.

Yeni devletlerin tüm dünyada barışın sağlamlaştırılmasına, silahlanma yarışının kısıtlanmasına ve durdurulmasına ilgi göstermeleri derin köklere dayanmaktadır.

Bunların başında, bu devletlerin bağımsızlığa kavuşma, ulusal egemenliği pekiştirme savaşımı ile, uluslararası genel durum arasındaki sıkı bağları kendi deneyimleriyle öğrenmiş olmaları yer almaktadır. «Soğuk savaş» politikası emperyalizmin askersel ve ekonomik bakımdan en zayıf ülkelere karşı saldırısında geçerli bir araçtır. Oysa, özellikle 70'li yıllardaki deneyimlerin gösterdiği gibi, yumuşama politikasının başarıları yeni devletlerin dünya politikasında bağımsız ve durmadan artan bir rol oynamalarına, uluslararası topluluk içinde ekonomik ve politik çıkarlarını sağlamalarına olanak vermektedir.

Genç devletler bölgelerinde güvenliğin garanti edilmesine (Hind Ok-

yanusunun ve Akdenizin barış bölgeleri haline getirilmesi, Yakın-Doğu sorunun çözüme bağlanması, Güney ve Güney-Doğu Asya'da barış içinde yanyana yaşamının sağlanması vb.) yönelik çabaların genel barışın ve tüm halkların güvenliğinin sağlamlaştırılmasına sıkı sıkıya bağlı olduğu görüşü gitgide güç kazanmaktadır.

Son olarak, silâhlanma yarışı geliştirmekte olan ülkeleri azgelişmişlik, açlık, yoksulluk, sağlığı koruma gibi yaşamsal sorunların çözüme bağlanması için gerekli olan kaynaklardan yoksun bırakmaktadır. Örneğin bilim adamlarının yaptığı hesaplara göre bir kıtalararası roketin yapılması için harcanan para ile açlık çeken 50 milyon çocuğun beslenmesi, yahut 65 bin hastane, ya da 340 bin ilkokul kurulması olanağı vardır.

Barışın en önemli potansiyel güvencesi, daha önce olduğu gibi bugün de savaşa karşı olan demokratik harekettir. Son zamanlarda bu hareket özellikle Batı Avrupa ülkelerinde yeniden gelişip serpilmektedir.

Bunun nedenleri nelerdir? Hiç kuşku yok ki bir yandan halk yığınlarının ABD'nin politikası karşısında duydukları derin endişe, öte yandan da sosyalist devletlerin savaş tehlikesinin ortadan kaldırılmasına gerçek olanaklar sağlayan barışçı girişimlerinin etkisidir.

Barış hareketine çeşitli politik güçler (komünist partileri, sosyal-demokrat partilerin önemli bölümleri, ve «yeşiller» hareketi) katılmaktadır. Bunların yanında, hükümet koalisyonlarında yer alan bazı partiler de dahil, çeşitli burjuva partilerinin belirli çevreleri de yer almaktadır. Vaktiyle kendi ordularında, ya da NATO kurmay heyetlerinde önemli görevlerde bulunmuş, adı duyulmuş yüksek rütbeli subayların savaşa karşı harekette gitgide daha önemli bir rol oynamaları son derece dikkate değer bir olgudur.

Günümüz koşullarında, barış hareketinin uluslararası nitelik alma eğilimi hızla artmakta, çoğu kez kıta çapında boyutlar almaktadır. Buna örnek olarak 22 Haziran'da Kopenhag'da başlayan ve FAC, Hollanda, Belçika topraklarından geçerek Paris'te sona eren «Barış Yürüyüşü 81» gösterilebilir.

Batı Avrupa'daki barış hareketi öyle ölçüler almıştır ki, NATO'nun bir kısım politik ve askersel yöneticileri somut, etkin biçimler alan bu hareketi görmezlikten gelemeyeceklerini, umursamazmış gibi davranamayacaklarını anlamaya başlamışlardır. Yapılan miting ve yürüyüşlere katılanlar Amerikan roketlerinin yerleştirilmesi için ayrılan alanların işgal edilmesini istemekte, yerel organlar ise yönetimleri altındaki topraklara roketler yerleştirilmesini yasaklama kararları almaktadırlar. Bu arada Kuzey Avrupa'da atomsız bir bölge meydana getirilmesi, Akdenizin sürekli bir barış ve işbirliği bölgesine dönüştürülmesi için, NATO'nun eylem alanının genişletilmesine karşı kampanyalar örgütlenmektedir.

Japonya'daki hareket nükleer silâhların üretimine, ülkeye getirilmesine ve Japon topraklarına yerleştirilmesine karşı «Uç hayır!» sloganı altında yürütülmektedir. Ayrıca ABD'nde de savaşa karşı hareket genişlemektedir.

Barışın savunulmasında en önemli etken işçi sınıfıdır, sendikal hareket-tir. İşçi sınıfı ekonominin militaristleştirilmesinin yükünü omuzlarında do-laysız olarak taşımaktadır: Pahalılık, işsizlik ve vergi yükleri artmakta, sosyal-ekonomik alanlara ayrılan ödenekler azalmaktadır. Silâh endüstri-sinde çalışan işçilerin önemli bir bölümü her şeyden önce emekçi yığın-larının kırımına neden olabilecek yığınsal ölüm silâhlarını kendi elleriyle yapmak zorunda kalmaktadır. Silâhlanma yarışına son verme zorunluluğu kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının bilincinde gitgide daha fazla yer et-mektedir. Ne var ki, bu süreç durumun istemlerine kıyasla daha ağır gelişmekte, işçi sınıfının ekonomik savaşımı ile barış hareketi arasındaki zayıf bağlar sürüp gitmektedir. Bu ise her iki savaşıma da zarar ver-mekte, ikisinin de zayıflamasına yol açmaktadır.

Doğrudan doğruya savaş hazırlıkları alanında çalışanlar dahil olmak üzere, bilim adamlarının çoğu nükleer silâhları üretimindeki tırmanma karşısında artan bir tedirginlik duymaktadırlar. Amerika Birleşik Devlet-leri ile diğer NATO üyesi ülkelerde on binlerce bilim adamı yığınsal kırım silâhları yaratmak, eldekileri yetkinleştirmek için kafa yormakta, yetenek ve bilgilerini seferber etmektedirler. Oysa onların, böyle yapmakla, insan-lığın varlığını tehlikeye sokacak bir nükleer savaşın bilimsel-teknik önkoşulunu hazırladıklarını bilmeleri gerekir. Doğanın büyük mucizesi olan insan beynini yaşamın yokedilmesini sağlayacak bir araç haline getiren-ler onlardır. Tüm Amerikan mühendislerinin beşte biri, fizik kolundaki bi-lim adamlarının dörtte biri silâh endüstrisinde, bilim işçileri ile mühendis-lerin hemen hemen yarısı uçak endüstrisinde çalışmaktadırlar.

Silâhlanma yarışındaki tırmanmanın neden olabileceği faciayı bunlar-dan daha iyi kim bilebilir? Aralarında Nobel armağanı kazanmışlar da-hil, birçok Amerikan bilim adamlarının son zamanlarda bu insanlığa ay-kırı etkinliğe, akademik düşüncenin «yamyamlaştırılması»na karşı çıkma-ları rastlantı değildir. Bu bilim adamları bilgilerinin nükleer felâketin yo-lunu açmasını istemiyorlar.

Yumuşamanın sürdürülmesi, uluslararası havanın sağlığa kavuşturul-ması alanında sosyal-demokrasi çok iş görebilir. Uluslararası durumun nasıl gelişeceği şimdi geniş ölçüde sosyal-demokrasinin tutumuna bağ-lıdır.

Sosyal-demokratların yönetici çevreleri, Sosyalist Enternasyonal silâh-lanma yarışındaki yeni tırmanışın perspektifleri, savaş tehlikesinin artması karşısında tedirginlik duyuyorlar. Bunun belirtileri Alman Sosyal-Demokrat Partisi yöneticisi W. Brandt'ın bir süre önce yaptığı Moskova gezisi ile

sosyal-demokratların son aylarda yaptıkları çeşitli toplantı ve konferanslarda görüldü. Sosyalistler, sosyal-demokratlar ve İngiltere'deki İşçi Partililer yumuşamadan, silâhlanma yarışının önlenmesinden, silâhsızlanmanın gerçekleşmesinden yana daha açık bir tutum takınmaya başladılar.

Böyle olsa da, sosyal-demokratların olanakları gözönünde bulundurulursa, bu alanda daha çok şeyler yapabilecekleri görülür. Bu ise tüm emekçilerin, tüm halkların çıkarları için yararlı olur. Partimizin 26. Kongresinde belirtildiği gibi SBKP sosyal-demokratlarla, tüm demokratik ve barışçı güçlerle savaşın önlenmesi, barışın güçlendirilmesi sorunlarında işbirliğine büyük bir önem vermektedir ve barış ve demokrasi davaları için yararlı adımları desteklemeye hazırdır.

Kapitalist ülkelerde erkteki sınıfın gerçekçi düşünen çevreleri de nükleer bir savaşın önlenmesinden yana olduklarını ilân ediyorlar. Bu çevreler dış politikadaki serüvenci çizginin perspektiften yoksun, rizikolarla dolu, hatta uçuruma sürükleyici niteliğini anlamakta, «yumuşamaya yönelik» politikanın ülkelerindeki sosyal sorunları, savaşları yaratan düzenin ortadan kaldırılmasına yol açacak ölçüde keskinleştirebileceğini görmektedirler.

Nükleer savaşın ne gibi tehlikelerle yüklü olduğunu en insancıl mesleğin temsilcileri olan doktorlar, tıp bilim adamları en iyi biçimde anlıyorlar. Son zamanlarda bilim alanında görevli aydınların bu önemli bölümü nükleer tehlikeye karşı yürütülen savaşıma geniş ölçüde katılmaktadır. Uluslararası bir hareket olarak ortaya çıkan «Dünya Hekimleri Nükleer Savaşın Önlenmesinden Yanadır» örgütü bütün halklara ve hükümetlere bir nükleer çatışmanın neden olacağı gerçek tehlike hakkında, silâhlanma yarışının sağlık üzerindeki zararları hakkında bilgi vermek amacıyla gütmektedir. Birçok ülkelerdeki hekimlerin hararetle destekledikleri bu hareketin bir kolu Sovyetler Birliği'nde de kurulmuştur. Bundan bir süre önce Şikago'da toplanan ve «Nükleer Savaşın Sonuçları» konusunu ele alan bir konferansa tıp, kimya ve biyoloji alanında çalışan yaklaşık 500 Amerikalı aydın katılmıştır.

Halklar savaş istemiyorlar. Ne var ki, devletin politikasına halkın yön verdiği, barış ya da savaş yolunun seçilmesinde halkın söz sahibi olduğu ülkelerin sayısı hiç de fazla değil.

Uluslararası durumun kökten iyileştirilmesi uğrunda savaşımda SSCB Yüksek Sovyetinin 23 Haziran 1981'de dünyadaki tüm parlamentolara ve halklara yönelik olarak kabul ettiği Çağrı önemli bir yer almıştır. Bu belgede yeryüzündeki çeşitli tartışmalı sorunlarla ilgili politik savaşımın en önemli halkası bütün açıklığıyla ortaya konmaktadır. Sovyetler Birliği sadece görüşmelerden yana olmakla kalmıyor, yapıcı, olumlu sonuç verecek görüşmeler istiyor. O, varolan askersel-stratejik dengenin korunma-

sını değil, birbirine karşı olan askersel potansiyellerin önemli ölçüde azaltılmasını istiyor.

Görüşmeler sorunu da diplomasi odalarının duvarlarını aşmış, dünya kamuoyunun en geniş çevrelerinin dikkat merkezinde yer almaktadır. Bu bağlamda barış hareketinin görüşmelerin başlamasını istemekle kalmayıp, bu görüşmelerde ele alınacak sorunları, bunların içeriğini, amaçlarını aktif tartışması, görüşmeler sırasında uzlaşmayı sağlayacak somut koşulları formüle etmesi çok önemli bir gelişmedir.

Böylelikle savaş güçlerinin karşısına politik olduğu kadar, maddesel ve ideolojik alanlarda da güçlü olan barış kuvvetleri çıkmaktadır. Ne ki, bu hiç de barışın garanti edildiği anlamını taşıyor. Barışı bencil, insanlığa aykırı sınıfsal çıkarları adına feda edecek olan güçler ve bunların etkisi küçümsenemez. NATO'nun yönetici çevrelerinde ellerindeki muazzam silah yığınaklarını barışsever ülkelere ve halklara karşı kullanmaya hazır roket-füze savaşı delisi kimseler hiç de az değildir.

Barışın korunması ve pekiştirilmesi ancak tüm barış potansiyelinin aktifleştirilmesi, tüm barış etkenlerinin harekete geçirilmesi halinde sağlanabilir. Başka bir deyişle en geniş katmanları ve politik güçleri kapsayacak, savaşa karşı bir bağlaşıklık oluşturma idesi her zamankinden daha güncel bir nitelik kazanmaktadır. Bunun gerçekleştirilmesine olanak var mı? Evet, vardır, çünkü böyle bir bağlaşıklık sağlamanın platformunu oluşturan yaşamın kendisidir. Böyle bir platformun başlıca çizgilerinin biçimlenebilmesi için en çeşitli barış güçlerinin ortaya attıkları ide ve istekleri sıralamak bile yeterlidir. Şöyle ki:

- Tüm halkların bilincine nükleer savaş tehlikesinin bütün keskinliği ile yerleştirilmesi gereği anlaşılmalıdır. Zamanın beklemediğini herkesin anlayabilmesi için alarm çanları çalınmalıdır;

- şimdiki savaş ve barış etkenleri arasında dengenin varolduğu koşullarda uluslararası bir çatışmanın önlenebileceğine inanç beslenmelidir;

- bu amaca ulaşmak için her yola başvurma iradesi gösterilmelidir: silahlanma yarışının kısıtlanması ve silahlarda indirim yapılması, yerel, bölgesel çapta bunalımların çözüme bağlanması ve yenilerine olanak verilmemesi, karşılıklı güvenlik önlemlerinin genişlemesi, başta devletler arasında politik danışmalar mekanizması olmak üzere yumuşamanın meyvesi olan tüm değerlerin korunması ve genişletilmesi, ülkeler arasında karşılıklı yarara dayalı çokyanlı işbirliğinin geliştirilmesi sağlanmalıdır.

- aradaki tüm politik farklara ve peşin yargılara karşın uluslararası gerginliğin artmasının gerçek nedenleri ısrarla araştırılmalı, silahlanma yarışından kimin kazançlı çıktığı, «kuvvet konumundan hareket etme» politikasını kimin hortlatmak istediği, bu politikayı kimin reddettiği, kimin gerçekten barıştan yana olduğu ve bu uğurda tüm enerjisiyle savaşım

yürüttüğü araştırılmalıdır. «Sovyet savaş tehlikesi» uydurmasının ne kadar tehlikeli olduğu, savaş hazırlığının maddesel, politik ve tinsel yanlarını gizleme propagandasındaki rolü açıklanmalıdır;

– başta roket-füze sorunları olmak üzere, tüm alanlarda dürüst, hak eşitliliğine dayanan, yapıcı, sonuç verici, sürüncemesiz görüşmeler istenmelidir;

– barışın korunması gibi tüm insanları ilgilendiren bir ödevin tüm insanların çabasını gerektirdiği, aradaki çelişkilerin ve karşılıklı güvensizliğin yükü ne kadar ağır olursa olsun bu ödevin yerine getirilmesinin çeşitli akımlar ve hareketler arasında diyalog kurulmasını, bununla da yetinmeyerek ortak, ya da koşut eylemler yürütülmesini ve buna komünistlerin, sosyal-demokratların, liberallerin ve ulusal-demokratik partilerin, sendikaların ve iş çevrelerinin, din adamlarının ve bilim adamlarının, gençlerin, kadınların, ideolojik doğrultular gözetilmeksizin kültür vb. örgütlerinin katılmasını gerektirdiği anlaşılmaktadır.

Bütün bu güçler belirli bir ölçüde işbirliği yapmak, ya da eylemlerini uyumlaştırmakla ulusal çapta olduğu gibi, uluslararası çapta da barış uğrunda, insanlığa daha iyi ve daha güvenli bir gelecek sağlama uğrunda verilen savaşlarda utku elde edebilirler. Bunun tersi de olabilir, yani savaşa karşı olan çeşitli güçler arasındaki bölünmeler sonucunda savaşın genel düzeyinde meydana gelecek zayıflama nükleer felaket olanaklarını artırabilir.

Savaşa karşı bir koalisyonun biçimlenmesi pasifliğin yenilmesini, savaşın ve barışın yazgısını «dünyanın güçlülerinin» saptadığı, her şeyin kendiliğinden, diplomasiyi kapalı kapıları ardında, ya da uluslararası konferanslar salonlarında olup bittiği günlerin geçtiği gerçeğinin zihinlerde yer etmesini gerektirmektedir. Herkesin barışın yazgısında kişisel sorumluluk taşıdığını ve kişisel katkısının önemini kavraması gereklidir.

Savaş ve barış güçleri arasında çok büyük ölçüler alan cepheleşme sürüp gitmektedir. Yaşadığımız nükleer yüzyılda insanlığın ulaştığı uygarlığın korunup korunamayacağı, hatta daha fazlası, insanlığın gelecekte varolup olamayacağı bu cepheleşmenin sonuçlarına bağlıdır.

V. İ. Lenin, «savaşı doğuran gizlerin» (?) yığınlarına açıklanmasını bir ödev sayıyordu. Günümüzde bu ödev, yığınlarına koskoca ulusların ve belki de tüm insanlığın varlığına yönelik tehlikenin nasıl doğduğu «gizinin» açıklanmasını gerektirmektedir. Bu tehlikeyi doğuran ise sadece yığınsal silahların depolanması değil, aynı zamanda bunların nitel bakımdan yetkinleştirilmesi, insanların denetimi altından çıkabilecek, uluslararası anlaşmalarda görüşme konusu olamayacak yeni tür silahların yapılabil-

(?) Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 45, s. 318.

mesidir. Bu tehlikeyi doğuran, zamanımızda güya ulusal bağımsızlığın ancak ulusal araçlarla, yani silahlanma yoluyla güvence altına alınabileceği, bunun uluslararası güvenliğin zararına sağlanabileceği gibi köklü fakat eskimiş anlayışlardır. Bu tehlikeyi doğuran NATO ülkeleri kurmay-larınca güya karşı darbeyi önleyebilecek «uyarı darbesi» ile ilgili olarak hazırladıkları somut plânlardır. Ne var ki bu planlar sadece fantezidir! Fantezidir, çünkü bir nükleer savaşın ölüm saçan etkisinden tek kıt'a, tek halk kurtulamayacaktır. İnsanlığın yazgısı ile ilgili tehlikenin doğmasının «gizi» aynı zamanda toplumun bilincine «düşünülemeyecekleri düşünme»-nin maksatlı olarak sızdırılmasıdır, yani nükleer savaştan politik amaçlara erişmek için yararlanılabileceği fikrinin aşılmasıdır. Tehlikeyi doğuran «uçurumun kenarındaki dengenin», silâh şakırdatmanın ardsız arasız sür-rüp gidebileceği, uçurumun eşiğine varınca orada durma olanağının her zaman bulunabileceği, sınıfsal bakımdan çürük bir görüştür.

«Giz'in, dünya çapında yaygın bir çatışmaya yolaçılmadan, «güçlü» askersel kanıtlara gereksinim duyulmadan açıklanması gereklidir.

İnsanlığı tehdit eden felaketle ilgili gerçeği ve bu felaketin nasıl ön-lenebileceği sorusuna verilecek yanıtı yığınlara, kamuoyuna ulaştırma görevi komünistlere düşmektedir. Ne var ki bu gerçeği anlamış olan baş-ka güçler bulunduğunu da görmezlikten gelemeyiz.

L. İ. Brejnev şöyle demiştir: «Bugün hepimiz potansiyel saldırganın kar-şısında yer alan barış güçlerinin daha öncelerin tümünden daha büyük olduğunu çok iyi anlıyoruz.

Şu var ki, biz başka bir şey daha biliyoruz: Çağdaş silâhların niteliği öyle bir biçim almıştır ki, bunlar kullanılırsa insanlığın tüm geleceği üze-rinde kumar oynanmış olur.

Buradan çıkarılacak bir tek sonuç vardır: Bugün, hemen şimdi sınırsız fantezi sahiplerinin, savaş serüveni meraklılarının önünü kesmek için her şey yapılmalıdır.»⁽⁸⁾

Yaşam askersel-endüstriyel komplekslerin elebaşısı ile bunların ABD yönetimindeki temsilcilerinin halkların barış isteğine önem vermediklerini göstermektedir. Bu gibi kimseler büyük ölçüler alan barış hareketini, bin-lerce miting ve toplantıyı, onaylanan karar ve çağrılarını, kamuoyunun di-ğer protestolarını görmek istemiyorlar. Ele geçirdikleri erk sarhoşluğu içinde, kuvvete, insanları yoketmeye yönelik silâhlara bel bağlayan bu gibi kimseler tuttıkları uğursuz yolda sorumsuzca yürümektedirler.

Bu nedenle bu savaş kundakçılarına insanlığı felâkete sürüklemenin sorumluluğunu taşıdıklarını anlatmak gerek. «Güçlülerin», yani impara-

(8) «Pravda», 24 Haziran 1981.

tor, başkan, f hrer gibilerinin savaş  kartıp cezasız kaldıkları dönem geçmiştir. Tarihte ilk kez olarak İkinci Dünya Savaşını  karanlar ve fel ketlere neden olanlar, halkların iradesi gereğince savaş suçlusunu ilân edilmişler ve cezalandırılmışlardır. Bunun dünyayı yeni bir savaşla tehdit edenlere anımsatılması gereklidir.

Barış uğrındaki savaşım kolay değıldir, ama ne pahasına olursa olsun kazanılmalıdır. Yüz milyonlarca insanın gittikçe artan tedirginlik ve endişesinin pratik eylemlere, yığinsal gösterilere, savaşın engellenmesi hareketine dönüştürülmesi gereklidir. Zamanımızın yüce buyruğu budur.

Bunalımdan çıkış yolu

Stefan Olszowski

Polonya Birleşik İşçi Partisi MK Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri

Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin 14-20 Temmuz günlerinde Varşova'da yapılan 9. Olağanüstü Kongresi ülkemizde benzeri görülmemiş koşullar içinde geçti.

Bilindiği gibi, Polonya çetin bir ekonomik bunalım içindedir. Bundan başka sosyalizm için tehlikeli olan etmenler birikmekte, karşı-devrimci eylemler artmaktadır. Ülkemizdeki olaylar, emperyalizmin barış içinde yanyana yaşamayı, halkların ve dünya barışının güvenliğini tehdit eden saldırgan niyetlerinin gitgide daha göze batır biçimler aldığı bir zamanda, çok elverişsiz bir yönde gelişmeye başlamıştır.

Genelde dünya ölçüsündeki güçler dengesi ilerici güçlerden ve sosyalizmden yana değişmektedir. Bu, insanlığın gelişme yollarını saptayan ve saptayacak olan sarsılmaz bir eğilimdir. Ne var ki, emperyalistler eylemlerini artırmakta ve halklar için yararlı olan ilerici süreçleri geri çevirmeye çalışmaktadırlar. Bu alandaki deneyimler ise barış için başlıca tehlikeyi oluşturmaktadır.

Emperyalizm güçler dengesini, her biri yeryüzünde barışın korunmasını aynı derecede tehlikeye düşüren iki yönde bozmaya katılmaktadır.

Birincisi, silâhlanma yarışında yeni bir aşamanın dayatılması için denemeler yapılmasıdır ki, bunun son kanıtlarından biri, ABD Cumhurbaşkanı Reagan'ın nötron bombası üretilmesiyle ilgili kararıdır. Bu alandaki eylemlerin ardında NATO bloku ile Varşova Antlaşması arasında sağlanan askersel dengenin emperyalizmden yana değiştirilmesi amacı yer almaktadır.

İkincisi, emperyalistler bu eylemlerinde karşı-devrime gitgide daha fazla bel bağlamaktadırlar ve bu, uluslar arasındaki gerginliği tehlikeli ölçüde artırmaktadır.

Sözü edilen her iki yön de birçok noktalarda kesişmektedir. «Soğuk savaş» ruhunu sürdürmek isteyen gerici emperyalist çevreler silâhlanma yarışını daha da artırmakla sosyalist ülkeleri ekonomik bakımdan zayıflatacaklarını ve böylelikle karşı-devrimci niyetlerinin gerçekleştirilmesi şansını fazlaştıracaklarını düşünüyorlar.

Son on yıl içinde Polonya'da durum öyle bir gelişme gösterdi ki, ülke ağır bir bunalımla karşı karşıya kaldı. Bu duruma düşülmesinde bundan önceki parti ve devlet yönetiminin politik, sosyal ve ekonomik alandaki

ciddi yanlışlıkları çözümleyici bir rol oynadı. Bu yanlışlıklar, Polonya'nın ulusal özelliklerinin küçümsenmesinden fazla, sosyalizm kuruculuğunun ortak, yasal ilkelerinden geriye doğru adımlar atılmasından ileri geldi.

Partinin yönetici rolünü, toplumdaki yol gösterici durumunun temelini oluşturan alanlarda uygulanan yöntemlerin altüst edilmesi ve parti yaşamında uygulanarak sınavdan geçmiş normların gözetilmemesi zayıflattı. Bunda, PBİP çerçevesi içinde bile ideolojik çalışmaların ciddi surette kötüleşmesi, partinin toplumsal bilinç üzerindeki etkisinin azalması ve emekçilerin ortaya çıkan durum karşısındaki tutumu da rol oynadı. Partinin yığınlarla bağları zayıfladı, sosyalist devlet toplumsal, ekonomik ve politik alanlarda görevlerini gerektiği gibi yerine getiremez oldu. Böylelikle yabancı ülkelerdeki kundaklama merkezleri tarafından etkin biçimde desteklenen anti-sosyalist güçler için eylem alanları açıldı.

İşte bütün bunlar, PBİP'nin 9. Olağanüstü Kongresi'nin büyük önemini göstermek için yeterlidir. Kongre'nin başlıca ödevi, bunalımdan kurtulmanın biricik çaresi olması dolayısıyla politika ve ekonomi alanında sosyalist, Leninci çalışma ilkelerine dönüşmesi için gerekli yolları ve koşulları saptamaktır. Sadece Polonya komünistleri ve emekçileri değil, sosyalizm güçleri, yeryüzündeki tüm ilerici güçler parti yüksek forumunun toplanmasını bu nedenle önemli görüyorlardı. Kongrede SBKP delegasyonuna başkanlık eden V. Grişin yoldaş yaptığı konuşmada bu görüşü şu sözlerle ortaya koydu: «Yoldaşlar, biz, Polonya'lı komünistlerin bu olağanüstü kongresinin tarihsel sorumluluğunu gözönünde bulundurarak ülkede durumun normalleşmesine yardım edecek kararlar alacağına içtenlikle inanıyoruz. Böylesi sadece sizin milyonlarca yurttaşınızın umutlarına yanıt olmakla kalmayacak, aynı zamanda SSCB ile diğer sosyalist ülkeler halkları tarafından, tüm ilerici güçler tarafından hoşnutlukla karşılanacaktır.» (1)

Kongre bu alanda kendisinden beklenenleri doğruladı, yani bunalımdan çıkma savaşımında bir dönüm noktası olduğunu ve olması gerektiğini gösterdi. Delegeler uzun görüşmelerden ve tartışmalardan sonra «Sosyalist Demokrasinin Geliştirilmesi, PBİP'nin Sosyalizm Kuruculuğunda ve Ülkenin Toplumsal-Ekonomik Durumunun Düzeltilmesindeki Yönetici Rolünün Güçlendirilmesi Programı»nı kabul ettiler. Ayrıca: «Polonya İşçi Hareketinin 100. Yıldönümü Öncesinde», «PBİP'nin Perspektif Programı'nın Hazırlanması», «Polonya Halkına Çağrı» gibi diğer önemli belgeleri onayladı. Söz konusu çağrıda ülkedeki toplumsal-politik durum değerlendirilmekte, kongrenin çalışmalarının sonuçları bakımından karakteristik sayılabilecek ödevler ortaya konmaktadır. Çağrıda, ulusal varlığı ve devleti tehlikeye sürükleyen durum belirtildikten sonra, «Bugünkü bunalım

(1) «Pravda», 15 Temmuz 1981.

sosyalist düzenin işleminin değil, tam tersine işçi hareketi için daima yol gösterici bir ışık olan sosyalist ilkelerden sapmanın sonucudur ve bu sapma Polonya'ya mutsuzluklar getirmiştir» denilmektedir. Bunun yanı sıra «sosyalist yenileşmede başarıyı garanti edecek, devlet güvenliğini ve halkın egemenliğini sağlayacak biricik gücün Marksist-Leninist parti olduğu da belirtilmektedir.

Kongre, her şeyden önce, partinin ülkeyi bunalımdan kurtaracak ve ilerideki gelişmesi için önkoşullar sağlayacak olan sosyalizm ilkelerine en küçük kuşku uyandırmayacak biçimde bağlı olduğunu ortaya koymuştur. Toplumun halk egemenliğine güveni ancak bu yolla yeniden pekiştirilebilir. «Sosyalist Demokrasinin Geliştirilmesi ... Programı»nda belirtildiği gibi bu süreç yetkinleştirilmesi sosyalizmin politik örgütü ile sağlanan sosyalist demokrasi koşulları içinde gerçekleştirilmeli, tüm demokratik kurumların eylemleri sosyalist bir içerik taşımalıdır. Biz partinin etkisinin zayıflatılmasına, politik sistemimizin şu veya bu halkasının yıptarılmasına yönelik tüm denemelere karşı etkin bir savaşım yürüteceğiz. Bu nedenle, kongre belgelerinde belirtildiği gibi, sendikal hareketin bazı kollarının Polonya'da sosyalizme karşı savaşımın bir silâhı, politik muhalefet örgütü haline getirilmesi niyetlerine karşı savaşım yürütülmesi gereklidir.

Bunalımdan kurtulmanın başlıca güvencesi sosyalizm kuruculuğunda yönetici rol oynayan PBİP'nin birlik ve beraberliğine, onun gücüne bağlıdır. «Sosyalist Demokrasinin Geliştirilmesi ... Programı»nda «Tüm halkın yaşamsal çıkarlarını en iyi dile getiren ve işçi sınıfının öncüsü olan Marksist-Leninist partinin böyle bir rol oynaması Polonya'da sosyalist gelişme için zorunlu bir koşul olduğu» belirtilmektedir. Parti sınıfsal nitelik taşıması, işçi sınıfını temsil etmesi nedeniyle toplumumuzda en önemli politik konumlarda yer almaktadır ve bundan dolayı daha da güçlenmesine kongre belgelerinde özel bir önem verilmiştir. PBİP, eyleminin ideolojik temelini oluşturan Marksist-Leninist teoriye dayanarak sosyalizmin eşitlik ve sosyal adalet, halk egemenliği, yasaların uygulanması, vatandaş hak ve özgürlüklerinin genişletilmesi gibi ide ve değerlerinin gerçekleştirilmesi çalışmalarını yoğunlaştıracaktır. Bu amaçla halkın gücünün ve refahının ve toplumun tüm sınıf ve gruplarının sosyal güvenliğinin kaynığı olan emeğin öneminin sarsılmaması için çaba harcayacaktır.

9. Kongre'nin çalışmalarında ve aldığı kararlarda ekonomik konuların yeri büyüktür. Deleğelere hükümet tarafından hazırlanan iki belge verildi: «Ekonominin Durumu İle İlgili Hükümet Raporu» ve «Bunalımın Yenilmesi ve Ülke Ekonomisinin Düzenlenmesiyle İlgili Hükümet Programı». Kongre, bu raporlardaki önerileri benimsedi ve ilkten Polonya ekonomisindeki güçlüklerin hafifletilmesi, ikinci olarak da ekonomimizin tamamiyle sağlanmaşmasıyla ilgili uzun süreli kararlar alınması yolunda enerjik ekonomik önlemlere başvurulması gereksinimini onayladı.

Birinci plânda ekonomik bir reform yapılması gereksinimi yer almaktadır ve kongre bunu, bunalımdan çıkma programının başarıyla yerine getirilmesinin temel koşulu olarak değerlendirdi. Reformların temelinde, ekonomik etkinliklerde yüksek toplumsal sonuçlar sağlayacak mekanizmalar ile, sosyalist toplumsal-ekonomik sistemin temel ilkeleri arasında uygunluk sağlanması görüşü yer almaktadır. Bu amaçla şimdi, devlet işletmelerinin özerkliğini genişletecek bir yasa tasarısıyla, emek kolektiflerinin üretimin yönetimine daha geniş ölçüde katılmasını sağlayacak bir işçi yönetimi yasası hazırlanmaktadır.

Bu arada pazara yönelik üretimin artırılması, hizmetlerin genişletilmesi, dış satımın gelişmesinin hızlandırılması, daha çok yakıt ve hammadde sağlanması ve bunların tasarrufla kullanılması gibi görevlerin önemi ve ertelenmezliği de vurgulandı.

Kongre ekonomik sorunları toplumsal politikanın temel ilkeleriyle sıkı bağlar kurarak gözden geçirdi. Konut kuruculuğu, sağlık hizmetleri, genç evli ve çok çocuklu ailelere yardım gibi alanlardaki etkinliğin yönlerini saptayan parti son yıllarda bir hayli çığnemiş olan sosyal adalet ilkelerine yeniden dönüşün zorunluluğunu kesin olarak vurguladı. Bu konuda özellikle gelirler konusu üzerinde duruldu, gelirlerin başlıca kaynaklarının ve boyutlarındaki ölçütün emek olması gerektiği belirtildi, bununla ilgili olarak en yüksek ve en düşük ücretler arasındaki farkın azaltılması konusuna özel bir önem verildi.

Kongrenin çalışmalarında ve kararlarında, halkın yaşam düzeyinin iyileşmesinde en önemli rolü oynayacak olan tarım ve yiyecek endüstrisi sorunlarına geniş bir yer verildi. Bununla ilgili olarak tarım alanında sermaye yatırımının artırılmasının, tarım ürünlerinin bollaşmasına yardım edilmek amacıyla gerekli maddesel-teknik ve toplumsal-kültürel koşullar sağlanmasının zorunlu olduğu belirtildi. 9. Kongre'nin çalışmalarında ve kararlarında partimizin dış politika etkinliklerindeki enternasyonalist ve sosyalist ilkelerin onaylanması önemli bir yer aldı. PBİP Merkez Komitesi'nin raporunda bu konuda şunlar belirtildi: «Gerek derin toplumsal politik ve ekonomik bunalım, gerekse onun gerektirdiği değişiklikler süreci Polonya Halk Cumhuriyeti'nin dış politikasının çözümleyici etkenlerini ortadan kaldırmadığından başka, temel ilkelerini her zamankinden daha kesin bir biçimde doğrulamıştır. Dış politikamızın Polonya Halk Cumhuriyeti'nin doğuşu sıralarında saptanmış olan genel çizgisi, halkımızın tarihsel deneyim ve yaşamsal çıkarlarına, özgürlük anlayışına, demokratik ve enternasyonalist geleneklerine, sosyalizm ideolojisine bağlıydı. Bu çizgiyi daima Sovyetler Birliği'yle dostluk ve bağlaşıklık, sosyalist ülkeler topluluğu üyeliği, Varsova Antlaşması askersel-politik örgütü üyeliği, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyeliği ve yeryüzündeki tüm ilerici güçlerle dayanışma belirlemektedir.»

Kongre, SSCB ve tüm sosyalist topluluk ile enternasyonalizm ilkeleri ve Marksizm-Leninizm ideolojisi temellerine dayanan kardeşliği ve bağlaşıklığı doğruladı ve partimizin bundan böyle de uluslararası ilişkilerde Leninci barış içinde yanyana yaşama idesinin gerçekleşmesi için savaşım yürütmeye hazır olduğunu ortaya koydu. Kongre, Polonya'nın sosyalist devletler topluluğunun bir üyesi, dünya çapındaki barış ve ilerleme savaşımı cephesinin sağlam bir halkası olduğunu ve öyle kalacağını kesinlikle vurguladı.

Polonya komünistlerinin olağanüstü forumunun sonuçları, partinin stratejisi açısından, ülkenin sosyalist gelişmesiyle ilgili genel doğrultusunun doğrulanması açısından ve aynı zamanda partinin ve tüm Polonya halkının önünde birikmiş olan sorunların çözüme bağlanması konumu açısından gözden geçirilebilir. Biz, şimdiki güçlüklerin dramatik bir nitelik aldığını, bu nedenle kısa süreli ödevlerin birincil önem kazandığını gizlemiyoruz.

Burada her şeyden önce bunalım süreçlerinin denetim altına alınması sözkonusudur. Bu süreçler, ulusal gelirin gitgide daha göze batır bir biçimde azalmasına (bu yıl yaklaşık % 15 oranında), emekçilerin ve ailelerinin günlük yaşam koşullarının sancılı bir biçimde kötüleşmesine yol açmaktadır. Bu ise, başlıca üretim mallarının, ilaçların vb. yetersizliğinden ileri gelmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, PBİP bu son derece ağır durumdan çıkmak için başlıca aracın emeğin ve üretimin rasyonelleştirilmesini ve ekonomik etkinliğin düzeyinin yükseltilmesini sağlayacak bir reformun gerçekleştirilmesinden yanadır. Partimizin en yakın bir zamanda bu alanda son derece ciddi iki sınavdan geçmesi gereklidir.

Birincisi, bizde ekonomik reformun etkili olması, fiyatlarda radikal reform yapılmasına bağlıdır. Fiyatların maddesel üretimin rasyonel bir biçimde gerçekleştirilmesi ve genişletilmesi için koşullar yaratmaya elverişli bir duruma getirilmesi gereklidir. Her ne kadar hazırlanan tasarırlarda, özellikle az gelirli gruplara adaletle uygun ücret sağlanması gözönüne alınmışsa da, bu önlem emekçilerin reel gelirlerinin kaçınılmaz olarak geçici bir süre için sancılı bir biçimde azalmasına yol açacaktır. Partimizin en önemli ödevlerinden biri, sadece ekonomik değil, önemli ölçüde politik de olan ödevlerinden biri; bu reformu uygulamak ve özellikle insanları bunun gereksinimine inandırmak için toplumun desteğini sağlamaktır.

İkincisi, işletmelerin özyönetimi sorunuyla ilgili savaşıma bağlıdır. Kongre kararında, bu sorun ekonomik reformun en önemli bir ögesi olarak ele alındı, PBİP tarafından sunulan tasarıda işletmelerdeki emek kolektiflerine üretimle, işçi alınmasıyla, sosyal fonların oluşturulması ve üleştirilmesiyle ve yönetici kadroların seçilmesiyle ilgili sorunlarda geniş yet-

kiler ve sorumluluklar verildi. Böyle olsa da, bu görüşün karşısına öyle bir özyönetim önerisi çıkarılmıştır ki, bunun gerçekleştirilmesi devlet işletmeleri üzerindeki iyelik hakkının karakterinde değişikliklere yol açabilir, sosyalist genel halk iyeliğinin bazı grupların iyeliğine geçmesine yol açabilir. Bu ise, sosyalizmin temel ilkelerine aykırıdır. Bu durumda önümüzde daha şimdiden ertelenmez bir ödev biçimlenmektedir: İşçi sınıfının, partimiz tarafından önerilen özyönetim görüşünü etkin olarak desteklemesini sağlamamız gereklidir. Apaçıktır ki, bu sorun ekonomik alanın çerçevesini aşmakta ve ülkedeki anti-sosyalist güçlere karşı konulması ödevine bağlı bulunmaktadır.

Her ne kadar zaman zaman yatıştırıcı teminatlarla karşı karşıya kalsak da, Polonya'da karakter ve sınıfsal konumlar bakımından birbirinden farklı anti-sosyalist güçler bulunduğu bir gerçektir. Bugünkü karmaşık durumda bunlar, bunalımdan ve geniş halk yığınlarının hoşnutsuzluğundan kendi çıkarları için yararlanmaya çalışmaktadırlar. Hiç bir aracı, hiç bir yöntemi çirkin saymayan bu güçler partiye karşı, toplumsal düzenimizin temellerine karşı, uluslararası bağlaşıklıklarımıza karşı ideolojik ve politik saldırılarda bulunmaktadır. Bu saldırıların amacı, bu yönde uygulanan taktik yerel organların etkinliğini engelleyecek, toplumsal güvenliği sağlayan organları felce uğratacak, toplumsal bilinçteki sosyalist öğeleri zayıflatacak bir mekanizma yaratmaktır. Bu yönde eylem gösteren anti-sosyalist güçler sosyalizm ilkelerini ve partinin politikasını savunan insanlara açıktan açığa şantaj yapmaktadırlar. «Solidarnosc»un bazı guruplarından bu örgütün bir politik muhalefet partisi haline getirilmesi için yararlanılmaktadır.

Bütün bu denge bozucu eylemler kuşku yok ki bir rastlantı değildir. Bunlar, başta Marksist-Leninist partinin yönetici rolü olmak üzere sosyalist düzenin temellerini ilgilendiren sorunların doğrudan doğruya tartışılacağı ve erke «barışçı yolla» elkoyma denemesinin yapılacağı ikinci aşamanın hazırlanmasına yöneliktir.

PBiP'nin 9. Olağanüstü Kongresi'nin kuşkuyla meydan vermeyecek bir biçimde belirttiği gibi, hem bu tehlike, hem de ona kesinlikle karşı koymak gerekliliği üyelerin bilincinde yer etmiştir. Kongre raporunda «partimizin bundan böyle, şimdiye kadar olduğundan daha etkili olarak sosyalizmin savunulması cephesini örgütlemesi, onun düşmanlarına karşı politik saldırılar yürütmesi, yasaları, toplum düzenini çiğneyenlerin karşısına kesinlikle dikmesi, devlet organlarının anayasal görevlerini yerine getirmelerini engelleyen eylemleri önlemesi gereklidir. Polonya'da karşıdevrimin başarıya ulaşması şansı yoktur. Parti ile, sağduyu ve sorumluluğa sahip tüm güçler tarafından desteklenen devletimiz, sosyalizm yolundan saptırılmasına izin vermeyecektir.»

Olağanüstü kongre partinin iç yaşamının sağlamlaşmasına katkıda

bulundu. Tüzükte yapılan değişiklikler, parti yaşamında Leninci normlara dönülmesi koşullarını yarattı. PBIP sosyalizmin politik, ideolojik ve tinsel ilkelerini çiğneyen, bununla partiye ve ülkede sosyalizmin kuruluşuna zarar veren kimseleri temizledi ve temizlemeyi sürdürmektedir.

Şimdi bu sağlıklı değişikliklerin enerjik ve etkin eylemlere yol açması gereklidir. Biz, demokratik santralizmi ve partide birliği güçlendirmek, ideolojik bakımdan teslim olma eğilimlerini ortadan kaldırmakla, tüm partiyi 9. Kongre'nin görüş ve kararlarının gerçekleştirilmesi yolunda kesin eylemlerde bulunmak için seferber ediyoruz. Bu, ülkenin toplumsal-ekonomik bunalımdan kurtulmasına yönelik savaşımın başarısı için vazgeçilmez bir koşuldur. Polonya komünistleri bugün, her zamankinden daha çok, sosyalist düzenimizin geleceği sorununun çözümü bağlandığı her yerde ideolojik konumlarda yer almayı ödev saymaktadırlar. Bunu, kongre çalışmaları elle tutulur bir biçimde ortaya koydu.

Polonya Birleşik İşçi Partisi, kongre kararlarının gerçekleştirilmesinde Sovyetler Birliği ve EYK üyesi diğer kardeş ülkelerle dostluk bağlarının pekiştirilmesinin çözümleyici bir rol oynayacağı kanısındadır. Biz bunu yaparken sadece gelişmenin nesnel yasalarını değil, aynı zamanda, bugünkü güçlüklerimizin etkisi altında, işbirliğine dayanmayı son derece önemli bir gereksinim olarak kabul ediyoruz. PBIP, içinde bulunduğu bunalımı Polonya toplumunun kendi güçleriyle yenmesinden yanadır. Sorunun bu biçimde çözüme bağlanmasında son derece önemli bir etken ve koşul kardeş partilerle ve devletlerle kopmaz bağların sürdürülmesi, onların politik, ideolojik, tinsel ve ekonomik desteğinin devam etmesidir.

Sosyalist ülkeler ve özellikle Sovyetler Birliği son yıllarda Polonya'ya önemli ekonomik yardımlarda bulundular. Biz, dostlarımızın bize güven beslemelerine, sorunlarımızı anlamalarına yüksek bir değer biçiyoruz ve aynı zamanda onların, durumun gelişmesiyle ilgili gösterdikleri tedirginliği, haklı olarak kuşku duymalarını doğru buluyoruz. Bizim bugünkü güç durumumuzda sosyalist topluluk üyesi devletler arasındaki, onların Marksist-Leninist partileri arasındaki kardeşçe bağların enternasyonalist niteliği büyük bir güçle ortaya çıkmaktadır. Bu bağların sürdürülmesi ve pekiştirilmesi PBIP için tarihsel amaç niteliğini korumaktadır.

9. Olağanüstü Kongre'nin kararları ve kongreden sonra ortaya çıkan en önemli ödevler, perspektiflerimizi saptayan iç ve dış etkenler arasındaki sıkı bağları doğrulamaktadır. Polonya, savaştan sonraki 37 yıllık gelişmesi sırasında sosyalist devletler arasındaki bağlaşıklığın önemli halkalarından biri haline geldi. Avrupa'nın ortasında bulunan, kalabalık bir nüfusa ve önemli ekonomik potansiyele sahip olan Polonya, uluslararası alanda saygınlık kazanmıştır ve dünya ölçüsündeki sosyalist ve ilerici cephenin başlıca gücü olan sosyalist topluluğun güçlenmesine, EYK çerçevesinde

işbirliğinin ve ekonomik entegrasyonun biçimlenmesi ve gelişmesine, Varşova Antlaşması örgütünün kurulması, pekiştirilmesi ve yetkinleştirilmesine, yumuşama, barış içinde yanyana yaşama ve silâhlanma yarışının kısıtlanması uğrındaki savaşıma önemli katkılarda bulunmuştur. Sosyalizm dünyasındaki yerini böylece belirleyen Polonya, kapitalist düzenden kalıt olarak teslim aldığı toplumsal ve ekonomik gerikalmışlığın ortadan kaldırılmasında tarihsel başarılar elde edebilmiştir.

Polonya'lı komünistlerin ve tüm halkın önünde duran ödevin, yani elde edilen bu kazanımları 70'li yıllardaki yanlışlıkların sonuçlarına karşı ve aynı zamanda anti-sosyalist güçlerin yıkıcı eylemlerine karşı koruma ödevinin çözüme bağlanması sosyalist toplulukla bağlarımızın çok yanlı olarak güçlendirilmesini gerektirmektedir. Bu, bunalımdan kurtulma yollarını saptayan ve Polonya'da sosyalizmin kazanımlarının savunulması kongresine dönüşen 9. Olağanüstü Kongre'nin kararlarını gerçekleştirecek olan Polonya'lı komünistler için bir yurtseverlik ve enternasyonalizm borcudur.

İşçi hareketinde uluslararası ve ulusal etkenler

Bilindiği üzere, bu yıl Mayıs ayında, Macaristan'da, MSIP MK ile «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi tarafından elbirliğiyle örgütlenen bir bilimsel-teorik konferans yapılmış ve «İşçi hareketinde uluslararası ve ulusal etkenlerin diyalektiği; enternasyonal ve ulusal bilincin oluşması ve çağdaş koşullarda işçi sınıfının davranış tarzı; komünistlerin savaşım yolları ve edinilen deneyim» konusu ele alınmıştı. Dergimizin elinizdeki sayısında bu uluslararası bilimsel-teorik konferansa ilişkin derlemenin yayımlanmasını tamamlıyoruz. ()*

DIYALEKTİK KARŞILIKLI BAĞLANTI VEYA «HİYERARŞİ»?

Konferansta, ulusal ve enternasyonal kavramları arasındaki karşılıklı bağlantıda, bu birliği oluşturan bir yanın ötekinden daha önemli sayılıp sayılamıyacağı sorunu tartışma konusu oldu. Söz alanlar, devrimci güçlerin somut deneyiminde genel-yasal ve ulusal-ölgül olana ilişkin sorunlar ve aynı zamanda komünist partilerinin bağımsızlığını enternasyonal dayanışma yükümleriyle bağdaştırmaya ilişkin sorunlar üzerinde görüş ve düşüncelerini ortaya koydular.

ABD Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi *James West*, partisinin çeşitli revizyonist ve oportünist sapmalarla savaşımını tarihsel çizgi üzerinde özetledikten sonra, izlenen politik çizgi üzerindeki düzeltmelerin daima ortaya çıkan sorunlara enternasyonalist yaklaşım temeli üzerinde yapılabildiğini belirtti; edinilen deneyimin, partinin yaşamında ve eyleminde enternasyonalizmin çok önemli bir rolü olduğunu gösterdiğini söyledi.

Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konseyi üyesi *S. Mitra* başka nitelikte bir örnek verdi. Kendi partisinin, hükümetçe izlenen ilerici dış politika çizgisini haklı olarak desteklerken, 1975 yılında işbaşındakilerin bazı anti-demokratik eylemleri konusunda gerektiği gibi eleştirisel bir tavır almadığını anımsattı. Ve şöyle dedi: Bunun sonucu olarak, parti, kayda değer politik zararlar gördü. Bu konuda işlenen hatanın özü şuydu: Partinin politikasında enternasyonal öge ulusal ögeyi âdeta gölgelemiş ve aralarındaki doğru bağlantı bozulmuştu.

(*) Daha önceki bölümler, dergimizin 1981 yılı 8. ve 9. sayılarında yayımlandı.

Söz alanların birçoğu, komünist partilerinin yürüttükleri ideolojik ve politik savaşımın ulusal-yurtsever ögesinin göstereceği gelişmenin, komünistleri güya kendi halklarının çıkarlarını bir yan gücün, bir dış gücün buyruğuna bağlama çabasında gösteren anti-komünist burjuva propagandasına karşıkoyma bakımından olağanüstü büyük bir önemi olduğunu belirttiler. Bu gibi savlama ve suçlamaların gerçeğe uymazlığı, düpedüz yalan olduğu somut örneklerle gösterildi. Kendi halklarının ulusal çıkarlarını ve haklarını, diğer örgütlü politik güçlerin hepsinden daha ardıcıl ve özverili biçimde, komünistlerin savundukları ve savunmakta oldukları birçok kanıtlarla ortaya konuldu.

Avusturya Komünist Partisi MK üyesi *Franz Parteder* şöyle dedi: Bizimki gibi bir küçük parti bile, ülkede ulusal sürecin itici ve yönlendirici gücü rolünü oynuyor. Biz, yürüttüğümüz anti-faşist savaşım örneğiyle, AKP'nin daima Avusturya'nın çıkarını ve yararını gözeterek hareket ettiğini, Hitler faşizmine karşı savaşımında en çok komünistlerin kurban verdiklerini gösterdik ve kanıtladık. Ve Avusturya halkının ayrı, başlıbaşına bir ulus olduğunu, başkası değil, komünist Alfred Klahr bilimsel açıdan kanıtladı. AKP ulusal bir güçtür; Avusturya işçi sınıfının ve halkının organik bir bölümüdür. Biz, işçi sınıfında sosyalist bilinci oluşturma çalışmaları sayesinde, bu gerçekleri Avusturya yurttaşlarının bilincine maletmeye büyük önem veriyoruz. Ve daha da somut olarak, partimizin program tasarısında, ulaşmak istediğimiz hedefin «Avusturya ulusal bayrağı renkleriyle oluşacak bir sosyalizm» olduğundan söz ediliyor.

Bulgaristan Komünist Partisi MK'nin «Dış politika ve uluslararası ilişkiler» şubesi yönetmen yardımcısı *Hristo Maleev* şunları belirtti: Düşmanlarımız, komünistlerin anti-ulusal konumlarda yer aldıklarını söylerken, devrimci güçlerin teorik ve propaganda çalışmalarında, ulusal ve enternasyonal kavramları arasındaki bağıntıya ilişkin diyalektik değerlendirmelerin yerini basite indirgemiş ve tekyanlı formüllerin aldığı hallerden de kendi çıkarlarına yararlanmaya çalışıyorlar. Bu durum ve olgu, enternasyonal kavramının ulusal karşısında bir öncelliği olduğunu savlamanın yersiz ve tutarsız olduğunu gösteren, başlıca değilse bile, belirli bir kanıt olabilir. Burada, kısacası, enternasyonal ile ulusal arasındaki diyalektik birlikte hangi yanın başta geldiğini ve hangisinin bağlı ve ikincil olduğunu açıklamaya kalkmanın genel teorik açıdan ne dereceye kadar doğru olduğu sorununun ileri sürmenin yerinde olacağını sanıyorum. Bence, enternasyonal ile ulusal arasındaki karşılıklı bağlantıyı irdelerken, asıl dikkatimizi aynı derecede önemli oldukları görülen bu iki ögenin ayrılmazlığı, bütünlüğü üzerinde yoğunlaştırmamız daha doğru olur.

Ben, bu sorunun, asıl yaşamın koyduğu yüzeyde ele alınması gerektiğini düşünüyorum. İki gerçeğin, yani devrimci hareketin rastgele bir yerde değil, ulusal zemin üzerinde geliştiği ve bunun diğer ülkelerdeki

benzeri hareketlerle yakın etkileşme dışında başarıyla gelişmeyeceği gerçeğinin eşit anlamlı olduğunu kabul etmeliyiz.

Bulgaristan sosyalist toplum kuruluşuna girişirken, Georgi Dimitrov, bir yazısında, uluslararası dayanışma olmadan gerçek halkçı yurtseverlik de olamayacağını; bunun gibi, edimsel halkçı yurtseverlik olmadan gerçek uluslararası dayanışma da olamayacağını belirtmişti.

MSIP temsilcisi, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Yazı Konseyi üyesi Karoly Lipkovics, ulusal ile enternasyonal arasındaki bağlantıda öğelerden birinin üstünlüğü sorununun somut tarihsel durum dikkate alınarak çözülmesi gerektiğini söyledi ve şöyle devam etti: Geçmişte, belirli bir süre, hareketimizin, enternasyonal çıkarları ulusal çıkarlardan daha üstün tuttuğu bir gerçektir. Şimdi, zamanımız sözkonusu olduğu için, ulusal ve uluslararası etkenlerin aynı derecede ağırlığı olduğu görüşünü desteklemek isterim.

Angola Halk Kurtuluş Hareketi – Emek Partisi politik ve ideolojik eğitim şubesi müdürü *Luis Filips Pizarro*, enternasyonalizmin, ulusalı gerilet-tiği, yitip gitmesine yol açtığı anlamına gelmediğini söyledi. Ve şöyle devam etti: Yaşamda ve politik gerçeklikte omuz omuza giden bu iki kavram arasında diyalektik bir bıklik var. Partimiz, daha varlığının ilk gününden beri bu sorun üzerinde büyük bir dikkatle duruyor. 1956 yılında yayımlanan MPLA Manifesti, Portekiz sömürgeciliğine karşı savaşında bütün yurtsever güçleri birlik olmaya çağırarak, sömürgeler halkları ile metropoller emekçileri ve sömürülen yığınları arasında işbirliği yapılması gereğine işaret etti.

Partimiz, ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesi boyunca, halk savaşının dinamizmi ile uluslararası dayanışma arasında ilişki sorununu doğru bir perspektife yönlendirmeyi başardı. Parti, «bir an önce tam bağımsızlık», «ulusal birlik», «geniş cephe» ve «sosyal politika» sorununu ele alarak, «Eylem Programı»nda bu sorunları proletarya enternasyonalizmiyle bağlantısı açısından irdeledi. Bu doğru perspektif Emek Partisi – MPLA'nın tüm dünya ilerici partileri ve örgütleriyle ilişkilerini kolaylaştırdı ve kendisine sürekli bir uluslararası destek sağladı.

Finlândiya Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi *Erikki Kauppila* şöyle dedi: Finlândiya komünistleri, emekçilerimizi, her zaman, gizlilik yıllarında da, enternasyonalizm ilkeleri ruhunda eğitmişlerdir. Parti bu gele-neğe bugün de büyük bir değer veriyor ve bunu en değerli edinimi sayıyor. Biz, bununla birlikte, komünistlerin gerçekten ulusal güç olmaları gerektiğini düşünüyoruz. Parti, güncel ulusal sorunların çözümüne özen göstermeyi en başa almadan, ulusal kalıtımın ilerici öğelerini geliştirmeyi görev saymadan, politik bir etki yapamaz.

Bugün, komünist partilerinin ve diğer devrimci hareketlerin politikasın-

da ulusal ve enternasyonal çabaları bağdaştırmak için eskisinden daha iyi koşullar bulunduğunu sanıyoruz. Ama bu olanaklardan yararlanılmasını zorlaştıran yeni yeni ve bazan karmaşık sorunların ortaya çıktığı da söz götürmez.

Ürdün Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi *Naim Aşhab*, Arap yurtseverliğinin içeriği ve özellikleri konusunda kendisine sorulan soruya yanıt olarak, Arap ülkelerinin hangisinde olursa olsun, ulusal hareketin, yerel, Arap dünyası kapsamlı ve uluslararası olmak üzere daima üç düzeyli olduğunu söyledi. Ve şöyle devam etti: Bu karmaşık olgunun iyice anlaşılması için size bir örnek vereceğim. Şimdi kimi gerici akımlar temsilcileri pan-arap dayanışmaya önem veriyorlar. Amaçları nedir? Besbelli ki, yerel ulusal hareketlere, diyelim ki Filistin kurtuluş hareketine kendi hegemonyalarını kabul ettirmek istiyorlar. Aynı pan-arabizme ağırlık veren başka bir eğilim de var. Bu Camp David anlaşmasından sonra belirdi. Bu eğilimin temsilcileri, görüyorsunuz ya, ABD ve İsrail birliğine karşı savaşım yürütebilmek için Arap dünyası genel yedekleri yeterlidir demek istiyorlar. Bunun arkasında, Arap ülkeleri ve halklarının Sovyetler Birliği'yle, sosyalist topluluk ülkeleriyle dostluk ve işbirliğini kesme yeltenişlerinin gizlendiğini kestirmek zor değildir.

Bu koşullarda, kurtuluş hareketinin başarısı için, işaret ettiğimiz üç düzeye uygun yaklaşımları bağdaştırmaya önem vermemiz gerekiyor. Sözü daha geniş anlamıyla ne yerel yurtseverlik, ne pan-arap dayanışma, ne de enternasyonalizm hiç bir suretle baskı altına alınmamalı ve birbirine engel olmamalıdır.

Yemen Sosyalist Partisi MK Sekretaryası ideolojik şube propaganda ve ajitasyon sektörü yönetmeni *Faruk Ali Ahmed'e* göre, sorun, soyut-teorik plânda ele alındıkça, ulusal ve uluslararası etkenlerin «hak eşitliği» söz götürmez. Ama son çözümde bu sorunun somut tarihsel koşullarda irdelenmesi gerekiyor. Çağımızın koşullarını dikkate aldığımız takdirde, uluslararası etkene öncelik tanınmalıdır. Giderek sırf ulusal sorunların çözümü bakımından da bunun büyük bir önemi vardır.

Arjantin Komünist Partisi MK aday üyesi *Leonardo Paso*, ulusal ile uluslararası etkenlerin arasındaki karşılıklı bağlantının irdelenmesinde çağın karakterinin dikkate alınması gerekliliğini belirtti ve özetle şöyle dedi: Bu karşılıklı bağlantının sağlamlığı ve kopmazlığı, reel duruma bağlı olarak, etkenlerden biri veya öbürü üzerinde daha fazla dikkatle durulamıyacağı anlamına gelmez. Bu konuda kesin, mutlak, önceden hazırlanmış bir konum olamaz. Ulusal ile uluslararası etkenler arasındaki bağlantıyı ve etkileşmeyi irdelerken, kaçınılmaz olarak, yalnız bu diyalektik çiftle değil, aynı zamanda üçüncü ve daha önemli diyebileceğimiz bir elemanla, yani sınıfsal ilişkiler ve sınıf güçlerinin çıkarları ve yeraları ile karşılaşırız.

ASBP Merkez Komitesi'ne bağılı Toplumsal Bilimler Akademisinin Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsü müdür yardımcısı *Helmut Steinbach* bu sorunla ilgili düşüncelerini şöyle özetledi: Yurtsever ve enternasyonal bilinç ve davranışı oluşturma uğrındaki ideolojik savaşım, sosyal durumda nesnel somut gerçekliğin, savaşım koşullarının ve bunlardan ileri gelen işçi sınıfı çıkarlarının bilincine varılmasına yardım etme çabasından başka bir şey değildir. Bunun anahtarı da, ulusalın ancak enternasyonalin varoluşu gücüyle varolduğu ve tersine, enternasyonalin varlığının da ulusalın varlığıyla koşullu olduğu anlayışıdır. «Saf biçimde», katıksız olarak ne ulusal, ne de enternasyonal vardır; biri ötekisiz düşünülemez. Bunlar yalnız göreceli olarak sınırlanabilir. Sürekli biçimde etkileşir, karşılıklı olarak çokyanlı biçimde zenginleşirler. Demek ki, bunları ne şematik biçimde birbirine karşı koymak, ne de gelişigüzel birbirine bağılı kılmak olasıdır. Ulusal ve uluslararası etkenler arasındaki bağılantı konusunda gerçek diyalektik yaklaşımda, daima, bunların devrimci sürece birarada girdiği ve birbirini koşullayan bir rol oynadığı dikkate alınmalıdır.

Norveç Komünist Partisi Başkan Yardımcısı *Hans J. Kleven* şöyle dedi: Partimiz, ulusal ve enternasyonalin birliğini oluşturan elemanlardan birinin ötekine oranla daha büyük bir önem verildiği dönemler yaşadı. Bu bazı hallerde sol-sekter veya sağcı-opörtünist karakterli ciddi hatalar işlenmesine yol açtı. Şimdi bu sorun üzerinde doğru bir ilkesel görüş ve yol saptamış bulunuyoruz. Bu görüş ve yol, gerek ulusal, gerekse uluslararası sorunlara yaklaşımda büyük bir titizlikle sınıfsal konumlardan hareket edilmesini öngörüyor.

Bence, ulusal ile enternasyonal arasındaki bağılantıda, sınıfsal açıdan, en önemli, birincil eleman enternasyonal etkindir. Ben bu iki değerin ve gücün bir ve aynı özlükte olduğunu düşünen arkadaşlarla hemfikir değilim. Bana kalırsa, ulusalın enternasyonale göreceliği, parçanın bütünüle, özelin genelle ilişkisi gibi düşer.

ASBP MK üyesi *Roland Bauer*, konuşmasında, gerek ulusal, gerekse enternasyonal konusunda sosyalin ve sınıfsalın önceliği olduğu düşüncesini geliştirdi. Ve şöyle dedi: Doğrudan doğruya soruna, ulusal ile enternasyonal arasındaki bağılantıya gelince, bu bence özel ve genel felsefesel kategorileri kapsamına girmez. Bu aynı zamanda parça ve bütünün, biçim ve içeriğin vb. ilişkisi gibi kavramalara da sığmaz. Sanırım ki, ulusal ile enternasyonal arasındaki karşılıklı bağılantı, diyalektik bakımdan, karşıtlıkların birliği kapsamına bile girmeyecek kadar daha karmaşıktır. Kaldı ki, gerçekte ulusal enternasyonale dönüşebilir ve tersine, enternasyonal de ulusalın yerini tutabilir. Pratikte, bu iki eleman gitgide daha büyük bir önem kazanmaktadır, ve bundan ötürü de aralarında bir hiye-

rarşı, bir basamak sırası kurmaya çabalamanın amaca uygun olacağını sanmıyorum.

Danimarka Komünist Partisi MK Politik Büro ve Sekreteryası üyesi *Ib Nörlund* şunları belirtti: Birleştiğimiz, hemfikir olduğumuz bir nokta, ulusal ile enternasyonal arasında kopmaz bir karşılıklı bağlantı bulunduğu ve bunun diyalektik bir karakter taşıdığıdır. Birinin öteki olmadan gelişmeyeceğini de saptamış bulunuyoruz. Bu önemi küçümsenemeyecek bir sonuçtur ve bu sonucu çıkarmış olduğumuza göre, artık burada hangisinin birincil, hangisinin ikincil olduğunu, tavuk ve yumurta ilişkisi sorunu gibi tartışıp uzatmanın gereği ve anlamı olmadığını sanıyorum. Bundan ötürü de, söylediklerimizin ışığı altında, bu diyalektiğin, bizim pratik eylemimizde, yürüttüğümüz savaşımın başarılı gelişmesi yararına nasıl kullanılması gerektiği sorunu ön plâna çıkıyor.

Konferansa katılanlar, ulusal ve uluslararası etkenler arasındaki bağlantının, bir soyutlama, sırf akademik ilgi konusu olmadığını belirttiler. Komünist hareketin ve devrim hareketinin en yaşamsal sorunlarının çözümü bu bağlantının nasıl anlaşıldığına bağlıdır. Bu sorunlardan biri, devrim ve sosyalist kuruluş genel yasalarının somut ulusal koşullara uygulanmasıyla, aynı zamanda uluslararası ve «yabancı» deneyimden özgül yerel durum ve koşullarda nasıl yararlanılacağı ile ilgili olarak ortaya çıkmaktadır.

MSIP MK üyesi ve Parti Merkez Komitesi'ne bağlı Toplumsal Bilimler Enstitüsü müdürü *Sandor Lakoş*, «alın işte, sosyalist ülkelerin deneyimi diğer ülkelerin koşullarına uymuyor» demeye getiren görüş ve kanılar ileri sürüldüğünü belirtti. Ve şöyle dedi: İçtenlikle söyleyeyim ki, ben böyle bir sonuca nereden ve nasıl varıldığını anlıyamıyorum. Ne biçim deneyimdir sözkonusu olan. Bir deneyim mi, on deneyim mi, bin deneyim mi? Temelde bir tek ülkenin deneyimi bile daima sayısız deneyimlerden oluşmakta değil midir? Demek oluyor ki, eğer işi genel lâflara indirgemeyecek olursak, özgül deneyim kavramı ile enternasyonal önem taşıyan deneyim arasındaki sınırın nereden geçtiğini düşünmemiz gerekmektedir.

Bizim bilimsel dünya görüşümüz hangi temele dayanıyor? İşçi hareketinin deneyimini, elbette daima somut, özgül deneyimi genellemeye dayanıyor. Ama biz bu olağanüstü çeşitli özellikte yasal bir şey buluyoruz. İşte genel kapsamlı enternasyonal deneyim kategorisine reel içerik kazandıran da budur.

Lüksemburg Komünist Partisi MK yardımcı görevlisi *Jean Rhein*, izlenimine göre, son yıllarda uluslararası işçi hareketinde ulusal etkene aşırı derecede bir dikkat gösterildiğini ve ulusal özelliğin haddinden fazla vurgulandığını belirtti. Bazan, dedi, daha ziyade genel yasallıkların ulusal, somut belirme biçimi sayılması gereken şeyin enternasyonal geçerlik

düzeyine çıkarılması eğilimi de görülüyor. Biz, partimizde, enternasyonal, yasalı, devrimci hareketin deneyimini kolektif olarak öğrenme ve benimsemenin sonucu sayıyoruz, böyle anlıyoruz. Ama bu bir soyut kurallar toplamı değildir. Bu her defasında yerel koşullara uygun özel karakter kazanan bir eylem kılavuzudur.

Sosyalist devrim ve sosyalizm kuruluşu genel yasallıklarının tanınmasından, kabul edilmesinden, bunların somut ulusal koşullarda uygulanmasına ve gerçekleşmesine ilişkin bir politikanın saptanması gerektiği doğuyor. Sosyalist ülkeler pratikte sosyalizmi bir enternasyonal genel olgu halinde oluşturuyorlar. Bu ülkelerden her biri sosyalizm kuruluşuna birçok özel ve tekrarı olanaksız şey katmakta olsa da, bu enternasyonal genel olgu karakteri değişmiyor.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Moğolca yayıma sorumlu sekreteri *Hassuren Lhamdorj* şunları belirtti: SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin deneyimi çok büyük bir uluslararası önem taşıyor. Biz, koşullarımızın bütün çeşitliliği içinde, komünist hareketinin ortak enternasyonal edinişi olarak bu deneyime dayanıyoruz. Uluslararası deneyimi uygulama sorunu, ulusal ile enternasyonal arasındaki bağlantı sorununu teorik alandan pratik alana aktarıyor. Zamanımızda sosyalist yönelimli toplumsal dönüşümler pratiği bir hayli zenginleşti. Bununla ilgili olarak, örneğin, Yemen'li yoldaşlara şunu sormak istiyorum: Siz, diğer ülkelerdeki sosyalizm kuruluşu deneyiminden ne gibi somut öğeleri, kendiniz için özellikle yararlı ve koşullarınıza uygulanmaya elverişli buluyorsunuz?

F. Ahmed: Bu soruya yanıt olarak çok şey söylenebilir: Ben, yoldaşların kendileri sonuçlar çıkarabilecekleri inancıyla, ayrıntılara girmeden, yalnız iki örnek vermekle yetineceğim. Bizde, Yemen'de sosyalizm kuruluşuna girilmesi olanağı üzerinde epey tartışma yapıldı. Kuşkular nereden geliyordu? Daha somut olarak, ülkemizin küçük oluşu, nüfus azlığı, doğal kaynaklar yetersizliği kuşku doğuruyordu. Sonra, rejimleri en azından pek de ilerici sayılamıyacak devletlerle komşu olduğumuzu düşünmek zorundaydık. Sosyalizme geçiş sorununun ele alınmasında kuzey ve güney Yemen'in birliği sorunu da dikkate alınıyordu. Bütün bunları gözönünde bulundurursanız, sosyalist ülkelerin ve daha somut olarak Küba'nın ve DAC'nin deneyimini inceleme ve ülkemiz açısından değerlendirmenin bizim için büyük bir olumlu rol oynadığını kolayca anlaşılabilirsiniz.

Bir de şu nokta var: İşçi sınıfının yönetmenlik rolünü sağlamak, sosyalizm kuruluşu hedef tutulduğu zaman, gözetilmesi ve yerine getirilmesi gereken bir istemdir. Bizde, bu istem bakımından alınması gerekli pratik önlemler konusunda uzun süre yeterli bir açıklığa varılmış değildi. Bu konuda da tekrar sosyalist ülkelerin deneyimine başvurduk. Ve şimdi işte bu deneyimin ışığı altında, ülkemizde partisel ve devletsel kuruluş dâva-

sının bir hayli iyileştirilmesine, partinin ve devletin konumlarının sağlamlaştırılmasına olanak veren büyük çalışmalara girişmiş ve ileri adımlar atmış bulunuyoruz.

Belçika Komünist Partisi MK üyesi *Pieere Joye* şöyle bir tez ileri sürdü: Her devrim o kadar kendine özgü renkler ve özellikler taşır ki, âdeta devrimci hareketin ve sosyalist toplum kuruluşunun genel yasallıklarını yadsımayı da beraberinde getirdiğini düşündürür. O zaman sosyalizme doğru atılan her belirleyici adım, genel yasallıklar sayılanla çelişik görünür.

İb Nörlund: O dediğiniz devrimleri yapanlara, utkuya ulaştırana sorsanız, herhalde sizin bu düşüncenizi kabul etmezler, Joye yoldaş!

Söz alanların birçoğu, kesinlikle, her devrime özgü özelliklerin, şu veya bu ülkede sosyalizm kuruluşundaki tekrarsız özgül çizgilerin, bu süreçlere nesnellikle yönveren genel yasallıkları yadsıma kanıtı olamayacağını belirttiler. Yoksa, böylesi, ulusal etkenin enternasyonale karşı konulmasına benzer ve hemen de gerçekliği bilimsel açıdan anlamanın dışına düşer ve ardından ciddi politik hatalar getirebilir.

Söz alanlar, ayrıca, toplumsal gelişme nesnel yasalarını bunların somut beliriş biçimleriyle birleştiren diyalektiğin, devrimci hareketin önüne, gerek genel kapsamlı enternasyonalin iradeci bir tutumla küçümsenmesiyle, gerekse bunun her ahvalde uygulanabilir bir hazır reçete ve kalıp gibi dogmatik biçimde kabul edilmesiyle çözümü bağdaşmayan pratik ödevler koyduğuna işaret ettiler.

H. Maleev şunları söyledi: Her partinin, her devrimin deneyimi, komünist topluma götüren yolda gereken dönüşümleri reel olarak gerçekleştiren deneyimi, sosyalizm teori ve pratiğini zenginleştiriyor, onun zenginlik ve çeşitliliğini artırıyor. Bununla birlikte, her sosyalist devrim, her sosyalist toplum, bütün sosyalist devrimlerin ve sosyalist toplumun genel özlüğünü, bu sosyal devrimlere ve bu toplum düzenine özgü genel yasallıkları içeriyor. Bu anlamda, sosyalizm birdir ve bölünemez. Bu anlamda, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nde de, onun ardından gelen sosyalist devrimlerde de, zaman, zemin ve koşullardaki ayrımlara bakılmaksızın, genel yasallıklar hükmünü yürütmektedir. Değişik ülkelerde yeni toplum kuruluşu seyrinde keza genel yasallıklar kendini gösteriyor.

Fransız Komünist Partisi MK Dış Politika Şubesi yardımcı görevlilerinden ve Marksist Araştırmalar Enstitüsü yönetim kurulu üyesi *Daniel Debatisse* şöyle dedi: Bence, tür ve çeşitleri artan değişik durumlarla uğraşmak zorunda kalıyoruz. Bu çeşitlenmenin sonucu olarak, komünist partilerinin savaşım koşulları, sosyalist toplumu geliştirme strateji ve yolları da başka başka oluyor. Ulusal durumların, geleneklerin ve tarihin dikkate alınması gerekiyor. Bu nedenle, bilimsel sosyalizmin genel yasalarını uygulamakla sınırlı kalmak yeterli olamaz. Böyle yasalar vardır, ama bun-

ların içeriği tarihsel açıdan görecelidir. Bilimsel sosyalizm yasalarının karakteri, sosyalizm savaşımının genel modeli veya stratejisi olamayacağı kanısının doğruluğuna inandırıyor. Bu, elbette ki, genel veya bazı bakımlardan birbirine yakın durumlarla uğraşan komünist partilerinin eyleminde biriktirilen deneyimin ve benzeri çizgilerin dikkate alınmasını önemsemezlik anlamına gelmez.

Portekiz Komünist Partisi MK yardımcı görevlisi *Alvaro Ribeiro Mateus* şunları belirtti: Partimizin enternasyonalist konumları hiç bir zaman yaratıcı çalışmasına engel olmadı, ulusal gerçekliğimize uygun yön ve hedefler seçmesini engellemedi. Biz, kapitalist üretim ilişkilerinin, üretim güçleri gelişmesini çok geride bırakarak, tepe noktasına vardığı kendine özgü durumun, demokratik devrimin temel politik amacını (politik özgürlüğün elde edilmesi) sosyal-ekonomik yapıda radikal dönüşümlerle (tekelci grupların ve lâtifunduyaların ortadan kaldırılması) birleştirdiği, demokratik karakterli reformların (toprak reformu, ekonominin temel sektörlerinin millileştirilmesi) yaklaşmasını sağladığı kanısındayız. Portekiz devriminin birinci evresinde, yani sömürgecilik egemenliğin çökmesine, dünyanın bütün ülkeleriyle çeşitli ve açık ilişkiler kurulmasına yol açan evrede, böyle bir dizi köklü reformlar yaşama geçirildi. Bütün güçlüklerle karşın, Portekiz halkı, anayasaya geçirilen ve sosyalizme açık radikal dönüşümleri başarıyla savunmaya devam ediyor.

Böylelikle, Portekiz devrimi, devrimlerin kopya edilmediğini, özenme ve öykünme konusu da olamayacağını kanıtladı. Ne ki, bütün devrimler için ortak yasallıklar ve karakteristik çizgiler vardır. Bu bakımdan, Portekiz'de politik sürecin gelişmesi ve gerici güçlerin konumlarının keskinleşmesi, erk henüz emekçilerin eline geçmeden, eski devlet aygıtı yıkılmadan, devrimin çıkarlarına hizmet edecek olan yeni devlet kurulmadan, karşı-devrimci eylemler geriletirilip ezilmeden, devrimin kazanımlarını savunmanın ne denli zor olduğunu bir kez daha ortaya koydu.

Portekiz komünistleri, eylem yürüttükleri özgül koşullara uygun çözümler ve yollar arıyor, aynı zamanda tarihin derslerini ve Marksist-Leninist öğretinin hükümlerini, bir yandan da uluslararası devrimci hareketin deneyimini sürekli biçimde inceliyerek sonuçlar çıkarıyorlar. Biz Portekiz'de sosyalizm kuruluşunu öngören bir program da hazırlamış bulunuyoruz. Birçok ulusal özellikleri yansıtmakta olsa da, bu program, hiç bir suretle, artık yaşamda görmekte olduğumuz sosyalizmin bir alternatifi sayılamaz. Ama bu program, eylemde, kapitalist toplumun, bütün politik yapılış varyantlarını dış tutan, bir alternatiftir.

Konferansta söz alan sosyalist ülkeler temsilcileri, bildiri ve konuşmalarında, L. İ. Brejnev'in, SBKP 26. Kongresi'nde okuduğu raporda yer alan bir hükme, «bütün sosyalist ülkeler devrimi kendilerine göre gerçekle-

tirdiler» ⁽¹⁾ biçimindeki yargıya özellikle dikkati çektiler. Ve sosyalizmin reel-tarihsel kuruluş yolu hakkındaki bu değerlendirmenin, V. İ. Lenin'in, bütün devrimci partilerin önünde «komünizm temel ilkelerini . . ., bunları ayrıntılarda doğru olarak değiştirecek, ulusal ve ulusal-devletler ayrım-lara doğru olarak uyarılayacak biçimde bir uygulama» ⁽²⁾ ödevi durdu-ğundan söz eden teorik hükmüne tamamen uygun olduğunu belirttiler.

Konferansta, ulusal ve uluslararası etkenler arasındaki bağlantının ka-rakteri üzerinde bilimsel açıdan doğru bir değerlendirme yapmanın, ko-münist hareketine katılan partilerin karşılıklı ilişkilerinde kılavuz edindik-leri ilkelerin teorik bakımdan temellendirilmesine önemli bir katkıda bulunmak anlamına geldiği belirtildi.

Bununla ilgili olarak, E. Kauppila, beş yıl önce Berlin'de yapılan kon-feransta, komünist ve işçi partilerinin, kabul edilen ortak belgede, dev-rimci süreçte ulusal ve enternasyonal savaşım arasındaki karşılıklı iliş-kilerin çok doğru nitelendirildiğini belirtti. Ve sözkonusu belgeden şu satırları aktardı: «Kendi ülkesinde sosyalizm için savaşım ve her partinin kendi işçi sınıfı ve halkı karşısında taşıdığı sorumluluk, özgürlüğü ve bağımsızlığı pekiştirmek için, tüm dünyada demokrasi, sosyalizm ve barış için savaşımda bütün ülkeler emekçileriyle, bütün ilerici hareketler ve halklarla karşılıklı dayanışma ile sıkı sıkıya bağlıdır.» ⁽³⁾

Yunanistan Komünist Partisi MK yardımcı görevlisi Dimitris Kasiouras, Yunan komünistlerinin kendi ülkelerinin ulusal bağımsızlığını sağlamlaşt-ırmak için verdikleri savaşımın karakteristik çizgilerini belirtti. Ve şöyle devam etti: Bu önemli yurtseverlik ödevinin yerine getirilmesi, kendi yö-nünden, ülkenin emperyalist egemenliğinden kurtarılmasında ulaşılan ba-şarılar ölçüsünde can ve kan kazanan uluslararası dayanışma ile sınıksız bağılıdır.

Yunanistan Komünist Partisi, şimdiki kritik uluslararası durumda, dünya komünist hareketinin ideolojik-politik birliğinin ve bunu bundan böyle de Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temeli üze-rinde geliştirip güçlendirmenin her zamankinden daha fazla gerekli ol-duğu kanısındadır. Emperyalizme karşı devrimci güçlerin ortak savaşımı, ulusal çıkarların hareketimizin enternasyonal ödevleriyle bağdaştırılma-sını gerektiriyor. Partilerin bağımsızlığı ve eşitliği konusundaki yanlış an-layışa kapılarak, ulusal çıkarların ve enternasyonal ödevlerin birbirine karşı konulması doğru olamaz. Gerçekte, böyle bir tutum, enternasyona-lizmi yadsımaya yol açar. Nitekim, ülkemizdeki revizyonistler de bu yönde çaba gösteriyorlar.

(1) SBKP 26. Kongresi materyalleri, Moskova, 1981, s. 17.

(2) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 4, s. 77.

(3) Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı. Moskova, 1977, s. 20.

Japonya Komünist Partisi MK Prezidyumu Daimi Bürosu üyesi *Hiroyuki Okamoto* şöyle konuştu: Enternasyonalizmin yurtseverlikle bağdaştırılması bizim parti programımızın temel konumunu oluşturuyor. Japonya Komünist Partisi'nin 1958 yılında yapılan 7. Kongresi'nden sonra, biz, Japonya devrimci hareketi karşısında başlıbaşına ve tam bir sorumluluk taşıyan, kö-rükörüne hiç bir yabancı partinin peşinden yürümiyen bir parti olarak, bağımsızlık konumunda yer aldık. Kanımızca, ancak kendi ülkelerinin devrimci hareketi karşısında sorumluluk taşıyan ve bu hareketin utkusu için özveriyle savaşım yürütenler, bütün ülkelerdeki devrimci hareketi ardıcıl biçimde destekliyebilir ve bu hareketle savaşkan dayanışmaya hizmet edebilirler. İşte gerçek proletarya enternasyonalizmi de, enternasyonalizm ile yurtseverliği bağdaştırmanın asıl temeli de budur.

Salvador Komünist Partisi MK üyesi *Jaime Barrios* konuşmasında şun-ları söyledi: Biz, uluslararası ilişkilerde yerleşik normları gözetme baha-nesiyle, ortak hareketimizi zayıflamaya ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerini unutulmaya hükümlemeye kesinlikle karşıyız. Her partinin ba-ğımsızlığı söz götürmez. Ama bunu nasıl anlamalıyız? Biz, bunun, komü-nist hareketinde partilerin işbirliğine diplomatik değil, devrimci karakter kazandırma olarak anlaşılmasından yanayız.

Sözcü, daha sonra, kendi partisinin, Lâtin Amerika ve Karayip bölge-sinden kardeş partilerle devrimci dayanışmayı geliştirmede edindiği somut deneyimi anlattı; ve proletarya enternasyonalizminin her belirtisi «partinin bağımsızlığı» biçimindeki anlayış ölçüleriyle değerlendirildiği takdirde, Salvador halkının savaşımında büyük bir rol oynayan bu enter-nasyonalizmin herhalde etkinliğinden pek çok şey kaybedeceğini belirtti.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi başredaktörü *K. I. Zarodov* şöyle konuştu: Yaşam, devrimci hareketin ulusal ve uluslararası etkenleri ara-sındaki bağlantının ve etkileşmenin biçimlerine ve karakterine birçok yenilikler getiriyor. Ortaya, belki de teorik bakımdan henüz yeterince kav-rama ve açıklamaya hazır olmadığımız birçok sorun çıkıyor. Ama bizi bu sorunlara bilimsel çözümler arayıp bulmaktan saptırabilecek bir yola girmekten sakınmalıyız. Bu hususta hepinizin benimle hemfikir olacağını sanıyorum. Çünkü, bence, ulusal ve uluslararası etkenler arasındaki bağ-lantıda görülen çokyanlı dinamizmi ve değişiklikleri, işte görüyor musu-nuz, vaktiyle devrimci harekette bunun sınıfsal uluslararası örgütlülük ele-manları ağır basıyordu, şimdi ise halkların ulusal çıkarları ve hakları, komünist partilerinin bağımsızlığı endişeleri ön plâna çıkıyor demeye ge-tiren bir düşünceye indirgeme denemeleri, biraz önce söylediğim yola saptırabilecek niteliktedir.

Gerçekte, burada, birbirimizi, halkların ulusal egemenliğinin gözetil-mesi gerekliliğine, her partinin çalıştığı koşulların özelliğini dikkate alma,

sosyalizm uğrındaki savaşta ve sosyalizmin pratik olarak kurulmasında her partinin kendi başına, yaratıcı çabalarını değerlendirme gerekliliğine inandırmak için vakit kaybetmeye değmez sanıyorum. Bütün bunlar herkesçe bilinen gerçeklerdir. Ve elbette ki, bu gerçekler, Marks, Engels ve Lenin'den birçok alıntılarla desteklenip kanıtlanabilir. Ama, bence, eğer teorimizin kurucuları olan klâsiklerden alıntılar aktaracaksak, bunu, onların bilimsel düşünüşü hazinesini tümüyle dikkate alarak yapmaya çalışmalıyız.

Örneğin, ulusların kendi yazgılarını özgürce belirleme hakkını, bu hakkı yaşamda gerçekleştirmek için savaşım yürütme hakkını dikkate almanın devrimciler ve komünistler için ne kadar önemli olduğu hakkında Lenin'in söylediklerini aktarmak yetmez. Bunun yanısıra şu noktayı da unutmamak gerekir: Yalnız, küçük burjuvazi ulusların kendi yazgılarına buyruluk hakkını ilân ettikten sonra bir nokta koymaktadır ve bu konum işçi sınıfı ve komünistler için yeterli ve dolgun değildir. Proletaryanın devrimci partisi, halkının ulusal çıkarlarını daima sınıfının enternasyonal çıkarlarıyla bağlamaktadır. Ve biz, ulusal ve enternasyonal (uluslararası) etkenler arasında bugünkü bağlantıya ilişkin sorunlara, böylece, Leninci açıdan, ya da bir başka deyişle gerçekten bilimsellikte yaklaştıkça, bunların çözümü için her partinin başına buyruluğu konusundaki tartışma götürmez hükümleri boyuna tekrarlayanın gereksiz olduğu sonucuna varacağız. Asıl önemli olan, bu erkinlik ve bağımsızlığın devrimci güçlerin ortak enternasyonal çıkarlarını gerçekleştirmeye nasıl ve ne suretle hizmet edebileceğini düşünmektir.

Yapılan birçok konuşmada, sözcüler, burjuva-reformist ideolojinin, partinin bağımsızlığı hakkında uydurduğu nice ölçütleri devrimci ve komünist harekete enikonu dayattığına dikkati çektiler. Bu ölçütlerden biri, bilinen ve yaygın olan «kritik mesafe»dir. Bu, her partinin, komünist hareketine katılan diğer partilerle ve özellikle erkte bulunan partilerle arasında bir mesafe bırakmasını ögütlemektedir.

Söz alan *Ib Nörlund* sorunun böyle konulmasını gülünç bulduğunu söyledi ve şöyle devam etti: Danimarka'lıların bir atasözü vardır. Kimileri, bu atasözünün, Danimarka'lının ulusal özelliklerini dile getirdiğini söyleyebilirler. Ama ben bunun dünya ölçüsünde doğru olduğu kanısındayım. Dedğim atasözü şudur: Sen eğer kendi karını seviyorsan, bu, senin başka kadınları kötülemeni gerektirmez. Şimdi görüştüğümüz konu bakımından da şöyle diyebiliriz: Sen eğer kendi partini seviyorsan, onun bağımsızlığına özen gösteriyorsan, bu hiç de başka partilere karşı hücumlarda bulunmanı gerektirmez.

Konferansta, bir partinin ardıcıl politika, emekçilerin çıkarlarına uygun bir politika uygulama yeteneğinin ve sınıfsal düşman güçlerin sürekli

baskısı karşısında hiç bir ikircime düşmeden dayanıklılık göstermesinin, onun bağımsızlığının gerçek ve temel ölçütü olarak kabul edilebileceği açıkça belirtildi.

A. Ribeiro Mateus şunları belirtti: Bizim bağımsızlığımıza gelince, bunun iki ana nitelik çizgisi olduğunu söyleyebiliriz. Birincisi, tutacağımız politik yolu ve eylemimizi kendi başımıza ve hiç bir dış müdahale olmadan belirlemek. İkincisi, bizim için temel olanı, sınıfsal bağımsızlık, yani düşmanlarımızın her türlü ekonomik, ideolojik ve giderek fiziksel baskılarına karşıkoyma yeteneği göstermek.

Görüşmelerin devamı boyunca, birçok partinin temsilcileri, katıldıkları konferansın, dünyada, çeşitli ülkeler komünistleri arasında enternasyonal sıkı işbirliğinin önemini kendi başına ve inandırıcı biçimde kanıtlayan bir konferans olduğunu belirttiler. Ayrıca, devrimci hareketin karşılaştığı sorunların büyük boyutlu ve çetin olduğuna bunun da işte böyle uluslararası konferans ve görüşmelerde ortak çözümler aranmasını gerektirdiğine işaret ettiler.

ANTI-EMPERYALIST GÜÇLER VE SOSYALİZM

Konferansa katılanlar uluslararası işçi ve ulusal kurtuluş hareketinin sosyalist ülkeler topluluğu halkları, partileri ve devletleriyle dayanışma ve işbirliğinin gelişmesine ilişkin sorunlar üzerinde özel bir dikkatle durdular. Görüşmelerde söz alanların birçoğu, bütün dünya işlerinde Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin bugün oynamakta oldukları rol çözümlenmeden, ulusal ile enternasyonalin çağdaş diyalektiğini doğru biçimde anlamanın mümkün olamayacağını belirttiler.

F. Ahmed şöyle dedi: Sosyalist topluluk devletlerinin başarıları dünyada güçler dengesine belirleyici bir etki yapıyor. Bundan ötürü, emperyalizme karşı savaşım vermekte olan halklar, sosyalist ülkelerin ekonomik gücüyle yakından ilgileniyor, bu ülkelerin uluslararası alandaki politik konumlarının güçlenmesinde yarar görüyorlar. Biz, Yemen'de, emekçilerimiz arasında, yürüttüğümüz savaşımın yalnızca kendi ülkemizin özgürlüğünü ve kalkınmasını sağlamayı amaçlamakla kalmayıp, aynı zamanda gerici ve emperyalizmle tarihsel çatışmada sosyalizmin ortak güçlerinin artırılmasını da amaçladığı anlayışını geliştirmeye çalışıyoruz.

Vietnam Komünist Partisi MK organı «Kong San» dergisi başredaktör yardımcısı Chuong Hong şunları söyledi: Sömürgecilik boyunduruğunu kırıp atmış olan halklara, ancak sosyalist ülkelerle dayanışma ve işbirliği, bağımsız bir ekonomi yaratma ve böylelikle kazanılan politik bağımsızlığı güçlendirme olanağı veriyor. Bunun gibi, sömürgecilik ezgisinden

kurtulan ülkelerin, Leninci öğreti gereğince, ancak sosyalist ülkelerin, yani devlet halinde örgütlü proletaryanın yardımına dayanma koşuluyla, kapitalist gelişme evresini atlayarak sosyalizme geçebileceklerini anımsamanın da önemi vardır.

Lenin'in öğretilerine sınıksı bağlı olan Vietnam, bağımsızlığını elde ederek ülkesinin bütünlüğünü sağladıktan sonra, derhal Sovyetler Birliği ile bir dostluk ve işbirliği antlaşması imzaladı, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne girdi ve SSCB ve diğer sosyalist devletlerle çokyanlı işbirliğini açındırmaya başladı. Biz, ulusal ekonomimizi başarıyla geliştirme- nin gerekli koşulunu ve güvencesini, aynı zamanda sosyalizm kuruluşu yolunda ilerlemenin çok önemli etkenini bu işbirliğinde görüyoruz.

R. Bauer şöyle konuştu: Partimiz, halk yığınları arasında sosyalist yurtseverliği ve proletarya enternasyonalizmini geliştirmeyi en önemli politik ve ideolojik ödevleri arasında sayıyor. Biz DAC yurttaşlarının, hem kendi sosyalist yurtları karşısında sorumluluk taşıma duygusunu benimsemeleri, hem de cumhuriyetimizin daha öte gelişmesinin sosyalist devletler topluluğunun ve tüm dünya devrimci hareketinin ilerleme ve güçlenmesinden ayrı düşünülemeyeceği enternasyonal bilincine varmaları için savaşım yürütmemiz gerektiği düşüncesinden yola çıkıyoruz.

ASBP'nin izlediği politikanın ulusal ve enternasyonal açıları arasındaki birlik, her şeyden önce, partinin aşağıda açıkça formüle edilen hedeflerinde kendini gösteriyor:

– Barışın korunması ve güven altına alınması için, ülkede gelişmiş sosyalist toplumu kurmaya ve komünizme doğru geçilmesine elverişli uluslararası koşulların yaratılması için, devrimci hareketin daha öte geliştirilmesi için, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletlerle birlikte, uluslararası komünist hareketi ve bütün barışsever güçlerle birlikte savaşım yürütmek;

– Sosyalist devrim ve sosyalizm kuruluşu genel yasallıklarını ülkemizin somut-tarihsel koşullarına ve ulusal özelliklerine yaratımla uygulama yoluyla, DAC'de gelişmiş sosyalist toplum kuruluşuna devam etmek;

– SSCB'yle ve en deneyimli, çelikleşmiş ve güçlü devrimci parti olan SBKP'yle kardeşçe bağlaşmanın pekiştirilmesini ön plânda dikkate alarak, DAC sosyalist ulusal devletini yetkinleştirmek ve sosyalist ülkeler topluluğu içinde köklü bir yer edinmesini sağlamak;

– Çokyanlı işbirliği ve sosyalist ekonomik entegrasyon sayesinde diğer sosyalist uluslarda gitgide yaklaşan sosyalist Alman ulusunu geliştirmek;

– DAC yurttaşlarını ve özellikle gençliği sosyalist ulusal bilinç ruhunda eğitmek; bu bilinçte, sosyalist yurtseverlik ve proletarya enternasyonalizminin birleşip yoğurulduğu ve bunun burjuva milliyetçiliğinin bütün

türlerinden ve özellikle anti-komünizmden, anti-komünizmin temel biçimi olan anti-sovyetizmden kesinlikle ayrıldığı anlayışını yerleştirmek ...

F. Parteder şunları belirtti: Yaşama geçirilen, gerçekleşen sosyalizm, uluslararası işçi sınıfının ana kazanımı, dünya devrimci savaşımının en büyük ulaşımıdır. Sovyetler Birliği konusunda tavır alışımızı, sosyalist ülkelerle ilişkilerimizi her şeyden önce belirleyen de budur. Avusturya komünistleri, ülkemiz emekçilerinin, uluslararası durum üzerinde, Avusturya ekonomisinin çıkarlarıyla da ilişkili süreçler üzerinde sosyalist ülkeler topluluğunun büyük olumlu etkisini kavramaları için elden geldiğince çaba harcıyorlar. Örneğin, biz, Sovyet-Avusturya ekonomik işbirliğini geliştirmenin, işçi sınıfımıza, en azından nice işgücü guruplarına iş alanı sağlamakla büyük ölçüde yararlı olduğunu her fırsatta belirtmekten geri durmuyoruz.

Avusturya üç sosyalist ülkeyle sınırdış bulunuyor. Bundan ötürü de çalışmalarımız belirli bir özellik kazanıyor. Öyle ki, sosyalizmin ulaşımaları ve üstünlüklerini propaganda bakımından işimiz bir yere kadar kolaylaşıyor. Aralarında işçilerin ve hizmet personelinin ağır bastıkları yüzbinlerce Avusturya'lı, yıllık izinlerini bu ülkelerde geçiriyor, onların yaşamını ve başarılarını gözleriyle görüyorlar. Bu koşullar altında, Avusturya'da burjuva iletişim araçları bile, gerçekten pek uzağa açılmamak zorunda kalıyor. Örneğin, bir Macaristan'dan söz ederken, bu ülkeyi görmüş olanların dolaysız izlenimleriyle açık bir çelişkiye düşüleceğini hesaba katarak, gerçekleri ve olguları kabaca değiştirmekten sakınıyorlar.

İşin bir başka yanı da var. Viyana bugün Batı'nın birçok propaganda ajanslarının merkezi olmuş bulunuyor. Ülkemizin coğrafi durumu, bu ajanslara, anti-komünizm yönünde, yani hem sosyalist ülkelerin iç işlerine karışma, hem de Avusturya emekçilerinin beyinlerini yıkama bakımından geleneksel ideolojik etkinliklerini geliştirmeleri için hayli elverişli koşulları sağlıyor. Bu örgütlerin harıl harıl yürüttükleri propaganda, sosyalist toplumda karşılaşılan yetersizlik ve güçleri sömürmeye çalışıyor. Partimiz bu propagandayla savaşımı en önemli ve güncel sorunlarından biri sayıyor.

İspanya Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi üyesi *Armando Lopez Salinas* şunları belirtti: Partimiz, bilinen evro-komünizm könuamlarına dayanarak, diğer partilere ve devletlere, bu arada sosyalist ülkelere bağlı olmadığını ilân etti. Biz, barışı ve uluslararası güvenliği korumada sosyalist ülkelerin oynadığı rolü, işçi sınıfının savaşımını ve halkların kurtuluş hareketlerini desteklemelerini çok değerli buluyoruz. Ama Marksizm, eleştirisellik, kendi kendine karşı da eleştirisellik ister. Bu eleştirisellik, toplumsal sistem olarak sosyalizmin üstünlüğüne gölge düşürmez; bu eleştiri onun çehresini değiştiren ve sosyalist gerçekliği çarpıtan olgulara karşı yöneltilmektedir.

İspanya Komünist Partisi temsilcisi, ayrıca, bir sosyalist devletler topluluğunun meydana gelmesiyle, eskiden Sovyetler Birliği'yle dayanışmayı enternasyonalizmin gerekli ifadesi kılan koşulların ortadan kalktığı kanısında olduğunu söyledi.

D. Debattisse, komünistlerin halkları barış ve silâhsızlanma savaşına seferber etme eyleminin, sosyalist ülkelerle enternasyonal dayanışmanın güçlendirilmesine özen gösterilmesini gerektirdiğini belirtti. Ve şöyle devam etti: İdeolojik savaşta, burjuva propaganda araçları, yalnız sosyalist ülkelerin temel olumlu rolünü durmadan kötülemek ve çarpıtmakla kalmıyor, aynı zamanda sosyalizm fikrinin kendisini, sosyalizmin gerçekliklerini karalamaya çalışıyor. Bu nedenle, Fransız Komünist Partisi, sosyalist topluluğun yaşamını çözümlemenin, düşmanlarımızın yozlaştırma çabalarını aşarak gerçeği yığınların bilincine maletmenin, sosyalizmin gelişmesi sonuçlarını, bizce bazı sosyalist ülkelerde uzun zaman tek tek yeterlilikleri suskuyla geçiştirmeden olumlu yanlarını bütünüyle belirtmenin, yalnız teorik araştırmalar konusu olmakla kalmayıp, aynı zamanda komünistlerin ortak ideal adına boyun borcu, hem ulusal, hem de enternasyonal ödevi olduğu düşüncesindedir, çünkü uğrunda savaşım verdiğimiz sosyalizm, işçi sınıfımızın, halkımızın ümididir.

Ben, dedi *İb Nörlund*, burada ileri sürülen bazı düşünceleri, yani sosyalist ülkelerde emekçiler erki ellerine almış oldukları ve kendilerine hiç kimsenin desteği gerekli olmadığı için, artık bu ülkelerle dayanışmanın güya ikincil bir karakter kazandığı yollu görüşleri anlayamıyorum. Ve böyle düşünceler, anti-komünizm ve anti-sovyetizmin bir atom savaşı hazırlığında başlıca araç ve silâha dönüştürüldüğü bir zamanda ileri sürülüyor. Bence, zamanımızda, devrimci güçler arasında birliğin özellikle güçlendirilmesi gerekmektedir; onların tarihsel olanakları ancak bu temel üzerinde gerçekleştirilebilir, barış ve halkların güvenliği sağlanabilir.

Bulgaristan Komünist Partisi MK üyesi *Girgin Girginov* şunları tanımsattı: Daha 1930 yıllarında, *Georgi Dimitrov*, sosyalist devrimin ilk kez üstün geldiği, ilk defa olarak sosyalist toplumun kurulmaya başlandığı ülke, yani Sovyetler Birliği konusunda alınan tavrın proletarya enternasyonalizminin başlıca ölçütü olduğu tezini ileri sürmüştü. (1) BKP, kesinlikle, bu ilkesel fikrin, ana karakter çizgileri sosyalist topluluğun güçlenmesinden ve diğer devrimci güçlerin büyük başarılarla ulaşmalarından oluşan dünya sosyal-politik durumundaki bütün değişikliklere bakılmaksızın, günümüz koşullarında da önemini korumakta olduğu kanısındadır. Sovyetler Birliği, sosyalist topluluk kardeş ülkeleri ve partilerinin ana dayanağıdır. Lenin'in partisi, bütün devrimci ve demokratik güçlere nice

(1) Bak: G. Dimitrov. *Sovyetler Birliği ve kapitalist ülkeler işçi sınıfı*. Moskova, 1937, s. 15.

eşsiz ve belirleyici yardımlarda bulunuyor, işçi sınıfının teorisinin ve toplumsal ilerleme fikirlerinin gelişmesine en büyük katkıda bulundu ve bulunuyor. Bugün bir termo-nükleer savaş örgütlemekte olanların elini kolunu elbette Sovyetler Birliği'nin gücü ve kudreti bağlıyor. Bütün bu nedenlerden ötürü, Sovyetler Birliği konusunda alınan tavır, enternasyonalizmin başlıca ölçütü olarak kalıyor.

Bence, SSCB ve SBKP, zamanımızın üç ana devrimci kolunun kendine özgü entegral etkenidir. Bunu yaşamın kanıtladığı şu gerçek doğrulamaktadır: Sovyetler Birliği'ne sırt çeviren, isteyerek veya istemeyerek sosyalizm fikrine ihanet eder, ulusal özgürlük uğrunda ardıcıl savaşım konumlarını terketmiş olur. Bence, eğitimsel çalışmamızda hakça yer etmiş olan bu bilgece yargıyı suskuyla geçiştirmenin gereği yoktur.

Ben şimdi soruyorum: Dimitrov'un fikrine yalnız geçmişte geçerli olduğu gözüyle bakan bir konum, yığınların enternasyonal ruhta eğitime yardım eder mi? Lopez Salinas yoldaşın konferansımız için hazırladığı yazılı konuşmasında örneğin şu cümle yer alıyor: «Dünyanın ilk sosyalist devleti olan Sovyetler Birliği'ni savunmak, belirli bir dönemde – ki o zaman böyle olmalıydı – enternasyonalizmin en yüksek ifadesiydi.» Ben bu cümleyi okudukça ürpererek düşünüyorum. Bana kalırsa, bu enternasyonalizm ifadesini yalnız geçmiş için geçerli görmek büsbütün yanlış. Dünyanın ilk sosyalist devleti Sovyetler Birliği'ni savunmak, yalnız geçmişe ilişkin «belirli bir dönem» için geçerli ve doğru olmakla kalmıyor, kalamaz. Bu şimdi de böyledir.

Kanımcı, Dimitrov'un ileri sürdüğü ilkenin güncelliğini, zamanımızda da geçerli olduğunu, çokyanlı Bulgar-Sovyet işbirliği ve her iki kardeş partinin yönetmenliği ile gerçekleştirilen yakınlaşmanın pratik sonuçları en parlak biçimde kanıtıyor. Bu işbirliği ve yakınlaşma, dünya sosyalist topluluğu ülkeleri arasında nitel bakımdan yeni ilişkilerin gelişmesi nesnel eğilimine tamamen uygundur. L. İ. Brejnev'in bu çokyanlı yakınlaşma ilişkilerini eylemde enternasyonalizm olarak nitelemesi boşuna değildir. Bulgaristan'ı sözkonusu etmişken, şunu da belirtmeliyim ki, ülkemizin ulusal erkinlik ve bağımsızlığına ilişkin sağlam güvenceler ancak bu temel üzerinde yaratılmış bulunmaktadır. Biz, bugün, ülkemizin, 1.300 yıllık tarihi boyunca hiç bir zaman görülmedik ölçüde bağımsız olmasıyla kıvanç duyuyoruz. Ve öte yandan, ülkemiz, enternasyonal ödevini, hiç bir zaman-bugünkü kadar somut olarak ve tamamen başına buyruk biçimde yerine getirme olanaklarına sahip olmuş değildir.

Güney Afrika Komünist Partisi temsilcisi *Ahmed Azad* şunları söyledi: Sovyetler Birliği'ne, sosyalist ülkelere karşı tavrımızı belirleyen nedir? Bu ülkelerle niçin ardıcıl biçimde dayanışma gösteriyoruz ve onların politikasını niçin destekliyoruz? Bunu, hiç de, emperyalistlerin göstermek

istedikleri gibi, güya «Moskova'nın kuklası» olduğumuz için yapmıyoruz. Tam tersine, bizim bu sorunla ilgili konumumuz, dünya gerçeklerini kendi başımıza çözümleyerek varmış olduğumuz başına buyruk ve kendimize özgü çıkarımların ifadesidir. Bu konum, SSCB'nin ve sosyalist ülkeler topluluğunun izledikleri politikanın bizim kendi çıkarlarımıza, dünya çapında gelişmekte olan ortak savaşımımızın amaçlarına uygun olduğu anlayışını dile getiriyor.

Doğal olarak, komünist hareketinde eşitlik ve hakeşitliği iyice oturmuş bir normdur. Ben, SSCB'den bir yoldaşla eşit konumlardan yola çıkarak tartışabilirim ve yine örneğin DAC'den bir yoldaşla teorik ve diğer her türlü sorunları eşit olarak görüşebilirim. Ama en kanatlı bir hayal gücü bile, beni, Güney Komünist Partisi'nin dünya devrimci sürecini geliştirme konusunda SBKP ile aynı derecede sorumluluk taşıdığı, Sovyet komünistleriyle eşit olanak ve rezervlere sahip olduğumuz gibi bir çıkarıma, bir düşünceye vardırılmaz. Biz gerçekçi olmalıyız. Ve gerçekçi olmak istediğimiz içindir ki, bizler, diğer birçok parti gibi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin bizim hareketimizde önder bir rol oynadığını, sosyalist devletler topluluğunun da dünya devrimci anti-emperyalist savaşımında önderlik rolü oynamakta olduğunu düşünüyoruz. Biz, bunu, böyle bir durumda bağımsızlığımızın şu veya bu biçimde güya sınırlandığı, ya da zedelen-diği gibi içten içe her hangi bir endişe veya azaba kapılmadan, kıvanç duyarak söylüyoruz.

H. Okamoto şöyle konuştu: Komintern'in dağıtılmasından beri, bütün partilerin eşit ve bağımsız oldukları ve bir genel yönetim merkezi gereksinimi duymadıkları defalarca söylendi. Bu düşünce ve yargı, 1960 yılında yapılan Komünist ve İşçi Partileri Temsilcileri Toplantısı'nın kabul ettiği bildiriden başlayarak, uluslararası düzeyde de ifade edildi ve pekiştirildi.

Zamanımızda, uluslararası alanda anti-emperyalist savaşımı açındırma koşullarında, çağımızın üç ana devrimci gücünün – sosyalist ülkeler, ulusal kurtuluş hareketi ve kapitalist ülkeler işçi sınıfı ve halk yığınları – izledikleri politik, ulusal ve sınıfsal hedeflere ulaşmak için, birbirlerini destekleyerek, bir ortak uluslararası akımda birleşerek, savaşım yürütmeleri dünya devrimci sürecini ileri götürmeleri çok önemlidir. Ne kadar büyük olursa olsun, uluslararası politikada ne denli bir rol oynarsa oynasın, hiç bir sosyalist ülkenin, yürüttüğü eylemle diğer bütün devrimci güçlerin yürüttükleri savaşımın yerini tutamayacağını, dünya gelişmesini kendi başına belirlemesinin olanaksızlığını anlamının büyük bir önemi vardır. Bunun gibi, elbette, ne kapitalist ülkeler halklarının yürüttükleri savaşım, ne de ulusal kurtuluş hareketi, dünya gelişmesine kendi başlarına yön veremezler. Böyle bir durumda, «önder parti» ve «merkez» diye bir şeyin gereksizliği apaçık ortadadır.

H. Steinbach söze karışarak şunları söyledi: Ben, komünist partilerinin bir genel yönetim merkezi gereksinimi duymadıkları konusunda Okamoto yoldaşın söylediklerini tamamiyle kabul ediyorum. Ve bu görüşten yana ileri sürdüğü kanıtları da benimsiyorum. Yakın geçmişte, ASBP X. Kongresi'nde de, dünyada komünist partilerinin ve bütün devrimci güçlerin eylem koşullarının gitgide daha çeşitli bir nitelik kazandığından sözedildi. Bu durumda, ben, Japonya Komünist Partisi temsilcisi yoldaşımızın kiminle tartıştığını anlayamıyorum. Hareketimizde «merkez» sorununu ortaya atan mı vardır?

Suriye Komünist Partisi MK üyesi *Yakub Garro* şunları belirtti: Şimdi, Komintern'den sözedildikçe, bazan, âdeta işçi hareketi tarihinin karanlık bir sayfasını açar gibi konuşanlar oluyor. Bugünkü durumda, komünist partileri, elbette ki, her hangi bir uluslararası örgütsel merkez gereksinimi duymuyorlar. Ama, Komintern döneminin, parti kadroları yetiştirilmesi bakımından büyük bir olumlu rol oynadığını, birçok ülke komünist partilerinin kurulmasına ve güçlenmesine büyük ölçüde yardım ettiğini unutmamak gerekir. Bu nedenle, ulusal ve uluslararası etkenler arasındaki bağlantının aldığı reel biçimler, somut-tarihsel koşullar dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Chuon Hong şöyle dedi: Emperyalizm uluslararası boyutlarda eylem gösteriyor. Dolayısıyla, sosyalizmin eylemi tek tek ülkeler çerçevesinde kapalı ve sınırlı kalamaz. Komünist partileri arasında, sosyalist ülkeler arasında sıkı işbirliğini geliştirmeliyiz. Doğal olarak, büyük ve küçük bütün komünist partilerinin hakeşitliği ilkesini gözetmemiz gerekiyor. Ama partiler arası işbirliği de yapılmalı ve bu işbirliği partilerin yerine getirmeye çalıştıkları ödevlerin karakteri tarafından, içinde çalıştıkları koşulların özelliği tarafından belirlenen somut biçimlerde geliştirilmelidir.

Bununla ilgili olarak, Pekin Maoçu grubunun hegemonya peşindeki yayılma politikasına karşı yürüttüğümüz savaşımında, Pol Pot rejimini alaşağı etmek üzere Kampuçea komünistleri yoldaşlarımızı destekleme eylemlerimizde Japonya Komünist Partisi'nden gördüğümüz yardımları özellikle belirtmek istiyorum. Bu çok değerli bir yardımdı ve bundan ötürü Japonya Komünist Partisi'ne şükran borçluyuz.

Ben, burada, Japonya Komünist Partisi temsilcisi yoldaşımızla ve diğer bazı yoldaşlarla görüşerimizin bir olmadığını da belirtmek istiyorum. Japonya Komünist Partisi'nin bağımsızlığını ve görüşünü saygılamakla beraber, Japon yoldaşlarımızın, burada söz alan diğer yoldaşlarımızın söylediklerini dikkate almasını ve bunlar üzerinde düşünmesini rica ediyorum.

Büyük Britanya Komünist Partisi temsilcisi, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Yazı Kurulu üyesi *Bert Ramelson* şunları söyledi: Burada, hiç kimse, tartışma götürmez gerçeğe, yani Sovyetler Birliği'nin sosyaliz-

min kalesi olduğu, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin dünyanın çehresini değiştirdiği, SSCB'nin dünyanın en güçlü sosyalist devleti, SBKP'nin en güçlü komünist partisi olduğu gerçeğine kuşku, gölge düşürecek bir şey söylemedi, ya da ben böyle bir şey işitmedim. Ve bu gerçek, belirli bir anlamda, bu ülkenin ve partinin uluslararası alanda özellikle belirtilmeye değer bir rol oynadıklarını söyleme olanağı veriyor. Bu role «önder rol» demeniz veya bir başka ad vermeniz, bence, durumu değiştirmez. Gerçekçi ve nesnel olmak istiyorsak, bu rolün çok büyük, devsel bir rol olduğunu tanımazlık edemeyiz. Ama Sovyetler Birliği'nin her eylemi tüm dünya için büyük sonuçlar taşıdığı içindir ki, diğer ülkeler komünistleri, benim düşünceme göre, bu eylemleri değerlendirme, bunlar hakkında düşüncelerini söyleme, gerekli buldukça da eleştirisel konuşma hakkında sahip olmalıdırlar.

Filipin Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi Jose Lava dedi ki: Burada, sosyalist topluluk ülkelerinin geniş ölçüde eleştirilmesinin komünist hareketi için yararlı olduğunu düşünen ve söyleyen bazı yoldaşların konuşmaları kafamda birçok sorulara yol açtı. Bununla ilgili olarak, her şeyden önce, bende bu soruları doğuran bazı temel düşünce ve yargıları belirtmek isterim. Birincisi, emperyalizmin ortak düşmanımız olduğunda hepimiz birleşiyoruz. İkincisi, sosyalist devletler topluluğu ve özellikle Sovyetler Birliği anti-emperyalist savaşımda başlıca güç olarak eylem gösteriyorlar. Üçüncüsü, bu savaşının birincil ödevi barışı sağlamlaştırmak, kalıcı yapmak, uluslararası yumuşamayı derinleştirmek, ve bir tümel yıkım savaşını önlemektir. Ve ensonu, dünya arenasında geniş kapsamlı bir anti-emperyalist birlik gerekliliği apaçık ortadadır. İşte, sorularımı yöneltirken dayandığım önkoşullar bunlardır. Ve şimdi sorularımı sıralıyorum.

Birinci soru: Burada görüşlerimizdeki ayrımlar üzerinde yaptığımız açık görüşmenin ve yönelttiğimiz eleştirilerin, isteyerek veya istemeyerek, emperyalizm ve gericiliğin işine yarayıp yaramayacağını ciddi olarak düşünmeden, kendi ülkelerimizde doğru ve başarılı bir savaşım yürütebilir miyiz ve aynı zamanda ortak devrimci dâvamızın çıkarlarını savunabilir miyiz?

İkinci soru: Sovyetler Birliği'nin hiç kimseye hiç bir belirli «gelişme modeli» veya dünya devrimci sürecine kendi yönetmenliğini dayatma denemesi diye bir şey olmadığına ve böyle bir kanıt bulunmadığına göre, hareketimizde neden ötürü böyle konular ileri sürölüyor?

Üçüncü soru: Devrimci anti-emperyalist savaşım yürüten halkların, emperyalistler tarafından desteklenen karşı-devrimi geriletebilmek için, üstün gelen sosyalizmden, yaşamdaki sosyalizmden yardım görme hakkı olduğunu hepimiz kabul ediyoruz. Bu dâvaya yardımın sosyalist topluluk için boyun borcu olduğunu da hepimiz kabul ediyoruz. O halde, böyle

bir enternasyonal yardım halinde ve her defasında, niçin, reel durumun sınıfsal açıdan çözümlenmesinden kaynaklanmayan ve baştanbaşa burjuva propagandasının kalıplarını anımsatan kuşkular doğmakta ve itirazlar yükselmektedir?

Dördüncü soru: Reel sosyalizm konusunda tavır olmaktan, enternasyonalizmin özünden ve bunu geliştirme ödevlerinden söz edilirken, hiç kimsenin yadsımadığı eleştiri hakkını sözkonusu etmenin yeri var mıdır?

Bence, sosyalist topluluk ile dayanışma, hiç de, bu topluluk ülkelerinde yapılan ve olup biten her şeyi bizim peşinen kabul etmemizi ve kesinlikle desteklememizi gerektirmez. Bu ülkelerin erkteki komünist ve işçi partileri, sosyalist toplumda ortaya çıkan yetersizlik ve kusurlar konusunda kendileri eleştirisel ve özeleştirisel davranış gösteriyorlar. Dolayısıyla, bu konuda, eleştiri yapıp yapılamayacağı sorunu değil, bu eleştirinin hangi sınıfsal konumlardan ve ne gibi amaçlarla yapıldığı, ne gibi eleştiri biçim ve yöntemleri kullanıldığı ve bu arada emperyalizme karşı ortak savaşımızdaki yüksek çıkarların pratikte hangi ölçüde gözetildiği sözkonusu olabilir.

MSİP MK üyesi ve Uluslararası İlişkiler Şubesi yönetmeni *Janoş Berecz* şunları söyledi: Güney Afrika Komünist Partisi temsilcisi yoldaşımız sosyalist ülkeler konusunda her ne kadar esinli ve heyecanlı sözler söylemiş olsa da, ben, yine de, bu ülkelerin yönetmenlik rolü konusunda yaptığı tanımlamanın yeterince isabetli olmadığını sanıyorum. Doğaldır ki, bir sosyalist ülke komünist partisi temsilcisi olarak, ben hakkımızda böyle iyi ve esinli sözler işitmekten hoşnutluk duyuyorum. Ama hareketimizde, zamanımızın üç ana devrimci gücünün – sosyalizm, uluslararası işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketi – tam hakeşitliğini yansıtan daha dolgun ve isabetli tanımlamalar yapılmış olduğunu belirtmeyi de ödev sayıyorum. Biz bu üç ana gücün birliği ve dayanışması için savaşım veriyoruz ve bu savaşımında her üçünün karşılıklı hakeşitliğinden yola çıkıyoruz. Elbette ki, bu üç ana gücün her birinin reel politik ağırlığı ve somut tarihsel rolü başka başkadır, belirli ayrımlar gösterir. Bu ayrımlar cümlesinden olarak, sosyalist ülkeler komünist partileri, diğer kardeş partilerin henüz bundan böyle edinmeleri gereken bir deneyime sahiptirler. Biz artık yalnız erkin nasıl ele geçirileceğini bilmekle kalmıyor, erkin pekişmesi için, erkte tutunmak için nasıl hareket edilmesi gerektiğini de biliyoruz. Bununla birlikte, bu ikinci devrimci ödevin ne kadar önemli ve ne denli karmaşık olduğunu da kavırıyoruz. Toplumun yönetici politik gücü olmanın, onun yazgısı bakımından sorumluluk taşımanın, gelişmesinin ilkesel ana doğrultularını belirlemenin komünistler için ne demek olduğu sorunu da bizim için artık teorik soyutluk olmaktan çıkmış bulunuyor.

Bu, işin bir yanı, Kanımca, devrimci süreçte sosyalist ülkelerin oynadığı rolü ve aldığı durumu farklandıran bir nokta da şudur: Büyük Oktob

Sosyalist Devrimi'nin etkisinden ve birkaç on yıl ara ile dünya sosyalist sisteminin oluşmasından sonra, uluslararası işçi sınıfı, ilk kez, evvelce sadece burjuvazinin sahip olduğu savaşım araçlarını ele geçirdi. Bu araçlar cümlesinden, yalnız silâhli güçleri, devlet ve dış politika aygıtını anımsatmayı yeterli buluyorum.

Bizim çalışmamız, yani sosyalist ülkeler komünistlerinin çalışması, doğal olarak, ülkemizde ve uluslararası alanda neler yaptığımıza bakılarak değerlendirilir. Ve içtenlikle söylemeliyim ki, ben, şahsen, SBKP'nin 26. Kongresi'ne katılarak, MK'nin eylem raporunu dinlerken, bu arada, somut olarak, geçen on yıl içinde SSCB'nin ürettiği toplumsal ürün tutarının birbuçuk defadan fazla artmış olduğunu öğrenmekle gerçekten kıvanç duydum. Bu değme ağırlığı olan bir rakam. Partimizin 1980 yılında yapılan 12. Kongresi'nde de, tamamen haklı olarak kıvanç duyduğumuz nice başarılardan söz edildi. Son zamanlarda, Bulgaristan, Çekoslovakya ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti kardeş partilerinin kongrelerinde belirtilen sosyalizm kuruluşu başarılı sonuçları için de aynı şeyleri söyleyebiliriz. Bütün bu başarıların sergilenmesinde bir hayli özeleştiri de vardı. Ama sosyalizm ülkelerinde toplumsal ilerleme temel sorunlarının çözümü için neler yapıldığına ve yapılmakta olduğuna, yani işin esasına dikkat edecek olursak, bunun, sosyalist topluluk devletleri, halkları ve partileriyle çokyanlı enternasyonal ilişkilerin gelişmesinden yana olan bütün devrimci savaşım eylemlerine nice esinleyici ve inandırıcı kanıtlar vereceğini sanıyorum.

Bunun gibi, sosyalizm ülkelerinin uluslararası alandaki eylemi, aynı zamanda ardıcıl enternasyonalizm belirtisidir, işçi ve ulusal kurtuluş hareketinin sosyalist toplulukla bağlaşma ve birliğini pekiştirme gerekliliği yararına inandırıcı gerekçeler kaynağıdır. SSCB'nin ve bağlaşıklarının dünya barışını koruma savaşımında ne kadar önemli bir rol oynadıkları, bütün dünyada da devrimci güçlerle sürekli ve biçim bakımından çeşitli bir dayanışma halinde oldukları herkesçe bilinmektedir.

Biz, hareketimizde, «Sovyetler Birliği'nden uzak kalma»nın bağımsızlık ölçüsü olabileceği tezini kesinlikle reddediyoruz. Bu düpedüz burjuvaca, emperyalistçe bir ölçüdür. Bununla ilgili olarak, Yanoş Kadar yoldaşın dile getirdiği bir düşüncüyü burada anımsatmak ve belirtmek istiyorum. Yanoş Kadar şöyle demişti: *Anti-Sovyetik komünizm yoktu, yoktur ve hiç bir zaman olmayacaktır.* Bence bu tanımlama, bu yargı tam ve isabetlidir. Bunun, proletarya enternasyonalizminin çok önemli bir yanını, uluslararası devrimci güçlerin Sovyetler Birliği konusunda, sosyalizm ülkeleri konusunda aldıkları tavırla ilgili yanını gerektiği gibi nitelediğini sanıyorum.

A. Ribeiro Mateus dedi ki: Portekiz kapitalizminin sömürmekte olduğu emekçilerimiz, sosyalist ülkelerin etkilerini ve kazanımlarını, yalnız bu

lkeleri tüm uluslararası proletarya devrimci gclerinin organik bir bölümü saydıkları için değil, aynı zamanda bu ulaşım ve kazanımlarda öz geleceklerini gördükleri için *kendi* utku ve başarıları saymaya alışmışlardır. Biz Portekiz komünistleri, yığınlar arasında bu duygu ve düşünceyi pekiştirmeyi dev sayıyoruz. Emperyalist ideolojinin baskısı karşısında teslim olursak ya da bugünkü veya potansiyel bağlaşıklarımızın konjonktürel isteklerinden ötürü gerileyecek olursak, Portekiz komünistleri olarak, reel sosyalizmin Portekiz emekçilerine «yaraşmadığı»nı savlayacak olursak, şu veya bu sosyalist ülkenin karşılaştığı güçlükleri ya da yaptığı hataları kural düzeyine çıkarmaya başlayacak olursak, biz böylece ancak kendi etkimizi baltalamış oluruz. Ve sonra ne yaparsak yapalım, «Portekiz modeli sosyalizm» ne kadar iyi olursa olsun, sosyalizm fikrinin kendisine yığınların güvencesi sarsılmış olur, yeniden zor sağlanır.

Dünya sosyalist sistemi, dedi Y. Garro, barış için, ulusal ve sosyal kuruluş için savaşım vermekte olan bütün halkların dayanağıdır. Bundan ötürü, bu sistemin savunulması, güçlendirilmesi, emperyalizmin ve dünya gericiliğinin onu karalama, çamur atma, ktleme yönlü bütün denemelerine karşı direniş gösterilmesi, yalnız enternasyonal değil, aynı zamanda ulusal karakterli birincil devimizdir. Emperyalistler, uluslararası devrimci hareketin coşkun gelişmesinden korkuyor, bu gelişme ve başarılar, tüm dünya devrimci süreci güçleri arasındaki birliğin ve her şeyden önce bu güçlerin Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist topluluk ülkeleri etrafındaki birlik ve dayanışmasının temel olduğunu da gayet iyi anlıyorlar. Bu nedenle, Amerikan emperyalizminin, şimdiye kadar olduğu gibi, bugün de, başlıca çabalarını – hele örneğin bizim bölgemizde – halkların Sovyetler Birliği ile dostluk ve işbirliğini baltalama ve zayıflatmaya yneltmesinde şaşılacak bir şey yoktur.

Emekçi yığınlarının ulusal çıkarları ile enternasyonal çıkarları arasında hiç bir elişi yoktur. Halklar, ulusal bağımsızlığı elde etmenin ve pekiştirmenin, karşılaştıkları ekonomik ve sosyal sorunları çözüme kavuşturmanın, dünyada bütün anti-emperyalist güçlerle ve her şeyden önce sosyalist sistem ülkeleriyle ve bu sistemin öncüsü Sovyetler Birliği'yle savaşkan ilişkileri durmadan güçlendirmeyi gerektirdiğine kendi deneyimleriyle inanıyorlar. Böylece, proletarya kökenli olmayan ve sayıları günden güne daha çok artan nice yurtsever, kendi ülkesine ve halkına karşı beslediği sevgi duygularıyla hareket ederek, ayrı ayrı yollardan ve ayrı ayrı ölçülerde enternasyonalizm fikirlerini benimsiyorlar.

Arap lkelerinde Sovyetler Birliği'yle dostluk belgisini benimseyenler yalnız komünistler değildir. Bu belginin stratejik karakteri, hem Kesin Hareket Hattı ve Direniş Cephesi'ne katılan ülkelerin konferansında, hem de birçok yurtsever parti ve örgütleri birleştiren Arap Halkları Kongresi tarafından onaylanmış bulunuyor. Suriye'de, bu belge, İlerici Ulusal Cep-

he'ye katılan bütün partilerin belgisidir. İlerici Arap ulusal liderlerinden birinin, haklı olarak şöyle dediği biliniyor: «İnsan, Sovyetler Birliği'nin bulunmadığı bir dünya düşünebilir mi?»

ALARM ZAMANI, BİRLEŞME ZAMANI

Konferansın genel kurul kapanış oturumunda, her iki seksiyonun başkanları, kendi seksiyonlarında yapılan görüşme ve tartışmalar hakkında bilgi verdiler. Konferans çalışmaları, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi başredaktörünün kapanış konuşmasıyla sona erdi.

J. Berecz, birinci seksiyonun başkanı olarak şunları belirtti: Bizim seksiyonumuzda, fikir değiş tokuşu, etkin ve canlı biçimde, demokratizm ve herkesin görüş ve düşüncelerine içtenlikle saygı havası içinde geçti. Yapılan görüşme ve tartışmalar, uluslararası devrimci hareketin biriktirdiği zengin ve çokyanlı deneyimin parlak bir yansıması oldu. Bu deneyim bizim ortak enternasyonal edinimimiz olarak değerlendirildi. Aynı zamanda bunun ulusal-özel renkler taşıyan nice çizgileri ortaya çıkarıldı ve belirtildi.

Bugün, birbirinden farklı koşullarda çalışmakta olan partilerin, ulusal ve uluslararası etkenler arasında varolan nesnel diyalektik bağlantının gelişmesi boyunca ortaya çıkan karmaşık sorunları başarıyla çözebilecek durumda oldukları birçok örnekle ve inandırıcı biçimde gösterildi. Tümel ölçüde, bu sorunların karakteri ve içeriği üzerinde üç temel faktörün etki yaptığı belirtildi. Birincisi, gerek reel biçimde kurulmuş toplum, gerekse uluslararası işçi sınıfının politik hareketini yönlendiren düşünüy, amaç olarak sosyalizm. İkincisi, ulusal kurtuluş savaşımının açındırılması. Üçüncüsü, emperyalizmin politikası ve kapitalist sistemin, burjuva toplumunun kendi çerçevesi içinde oluşturulmakta olan değişiklikler . . . Bununla ilgili olarak, çoğu gayet ilginç nice derin düşünce ve görüşler dile getirildi. Ama kanımızca, sözünü ettiğimiz bu üç faktörden her birinin ulusal ve uluslararası etkenler arasındaki bağlantının çağdaş diyalektiği üzerinde yaptığı etki daha öte çözümleme konusu olabilir ve olmalıdır.

Konferansta, ele alınan birçok sorun üzerinde görüş ve düşüncelerin birbirine uymadığı da görüldü. Bununla toplantının yoldaşça, içtenlikli atmosferi bozulmadı. Görüşlerde beliren ayrılıklar bazı ilkesel çıkarımlar üzerinde birliğimizin belirtilmesine engel olmadı. Görüşmelerde, örneğin, zamanımızın üç ana devrimci kolunu oluşturan güçler arasındaki dayanışmanın, emperyalizme karşı, kapitalist ezgi ve sömürüye karşı savaşımı başarıyla geliştirmenin önemli koşulu olduğu kesinlikle belirtildi. Komünistlerin, devrimci, kurtuluşçu ve anti-emperyalist hareketlerin enternasyonal dayanışmasının, bugün, yeryüzünde barışı koruma ve pekiştirmenin, emperyalizmin varlığından kaynaklanan ve son zamanlarda artan bir

nükleer savaş tehlikesini gidermenin zamanımızın ana sorunu haline geldiği koşullarda olağanüstü önem kazandığı görüşü en inandırıcı gerekçelerle kanıtlanarak vurgulandı.

İkinci seksiyona başkanlık eden *James West*, konferansın diğer kayda değer çizgileri arasında, görüşmelere katılan yoldaşların ele alınan teorik sorunları çağımız dünyasının somut sosyal-politik gerçeklikleri çözümlemelerle bağlama çabalarına işaret etti. Konferansın seyri boyunca, ulusal ve uluslararası etkenlerin diyalektiğinden kaynaklanan sorunların çözümünde sınıfsal yaklaşım gerekliliği üzerinde özel bir dikkatle duruldu.

Yapılan görüş alış veriş, daha somut olarak, «milliyetçilik», «şovenizm» ve «yurtseverlik» gibi kavramların sosyal içeriğinin daha öte açıklığa kavuşturulmasına yardım etti. Proletarya enternasyonalizminin çağdaş dünya gelişmesinde olağanüstü önemli bir etken olduğu, bu gelişmenin tüm uluslararası ilişkiler sistemi üzerinde büyük bir etki yaptığı ve emperyalist karşı-devrim ihracı politikasına karşı savaşımında etkin bir araç olarak hizmet ettiği gerçeğini ortaya koyan birçok inandırıcı ve güncel kanıtlar ileri sürüldü.

Tartışmalara katılanlar, dünyada bugünkü ekonomik ve sosyal-politik durumun çokyanlı bir karakteristiğini ortaya koydular. Bu karakteristiğinin ayrıntılı kanıtları arasında, özellikle, kapitalizmin bugün geçirmekte olduğu derin bunalımın, burjuva toplumunda militarist, şovenist ve gerici akımların güçlenmesinin, uluslararası durumda tehlikeli karmaşık olgulara yol açtığı, barış ve halkların güvenliği için ciddi bir tehlike yarattığı vurgulandı. Bu çözümlemede, komünistler, devrimciler ve ulusal kurtuluş savaşçıları arasındaki enternasyonal dayanışmanın bugün kat kat daha büyük bir önem kazandığı sonucuna varıldı.

Görüşmeler sırasında, yaşamakta olduğumuz zamanın, enternasyonalist görüş ve konumlarımızın işçi sınıfı ve halk yığınları için en güncel sorunların çözümünü amaçlayan pratik eylemlerde ve somut programlarda etkinlikle gövdelendirmemizi gerektirdiği düşünceleri özellikle ilgi uyandırdı.

Konferansa katılan tüm yoldaşların, onun örgütünden ve çalışma biçimlerinden memnun olduklarını sanıyorum. *J. Berecz* yoldaşın, görüşmelerimizin iyi ve içtenlikli bir hava içinde geçtiği hakkındaki değerlendirmesine memnuniyetle katılıyorum. Bizim seksiyonumuzda da, görüşlerde beliren bazı ayrılıklara karşın, gayet karmaşık yeni veya belirsiz biçimi bakımından yeni sorunları yaratıcı ve bilimsel biçimde çözümleme ortak çabası hüküm sürüyordu, başlıca amaçları olan barış ve sosyalizm yönünde kardeş partilerin yürüyecekleri yolu belirlemeleri için gerekli teorik kerteriz noktalarının kararlaştırılmasına elbirliğiyle katkıda bulunma arzusu göze çarpıyordu.

K. İ. Zarodov şu konuşmayı yaptı: Konferansımızın kapanışından sonra, hepimiz konuksever Macaristan'dan ayrılacağız; yurtlarımıza veya partilerimizin buyruğuyla bugün yaşamakta ve çalışmakta olduğumuz yerlere dönerken, karadan veya havadan, bir-iki ulusal sınır, kimilerimiz de birçok ulusal sınır geçeceğiz. Geçtikten sonra da, kendimizi, özgül ulusal ortamın, tekrarsız ulusal özelliklerle dolu durumun içinde bulacağız. Ama yanılmıyorsam, bununla birlikte, hepimiz, burada elbirliğiyle yaptığımız çalışmadan, tüm komünistleri, tüm devrimcileri nesnel bir enternasyonal birlikte bütünleştiren köklü sınıfsal ve politik çıkarlarda ortaklığımızı dile getirdiğimiz çalışmadan duyduğumuz memnunluğu içimizde taşımaya devam edeceğiz.

Oyle ki, ulusal ve uluslararası etkenlerin diyalektiğini ortaya koyacak örnekleri başka yerde aramak zorunda kalmış değiliz. Bu diyalektik sözün tam anlamıyla tüm yaşamımızdadır, tüm yaşamımızdan geçmektedir. Bir yandan, çağımızın genel yasallığını, yani dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçişi gerçekliyen hareketin bilinçli katılımcıları olarak, öte yandan ülkelerimizin yurtseverleri, hamuru halkın canı ve kanı ile yoğrulmuş yurtseverleri olarak, bizler, kendimiz, bu diyalektiğin iletkenleri ve canlı simgeleriyiz.

İzin vererseniz, teorik konferansımızın kapanış konuşmasını yapacak başkan olarak, burada görüşmeler sırasında edindiğimiz izlenimlerden oluşan bazı düşüncelerimi, her hangi bir sentez veya yoldaşlarımız tarafından söylenenleri değerlendirme savı taşımadan, belirtmek istiyorum.

Görülüyor ki, konferansımız boyunca yapılan görüşmelerde, söz alan yoldaşlarımız epeyce yeni, dirimli ve teorik bakımdan henüz yeterince işlenmemiş sorunlara değindiler. Bazı sorunlar üzerinde görüş ayrılıkları da kendini gösterdi. Ama enternasyonal dayanışmanın bizim büyük gücümüz ve yığınları enternasyonalizm ruhunda eğitmenin sürekli ödevimiz olduğu gerçeğini tanımada hiç bir ayrılığımız olmadığı görüldü. Ve şu noktalarda söz götürmez bir görüş ve anlayış birliğinde olduğumuz saptandı:

– Saflarımızda enternasyonal birlik ve dayanışma olmadan, barış için yazgısal bir tehlike oluşturan emperyalizm güçleriyle başa çıkmaya yeterli bir denge, sağcı, saldırgan ve neo-faşist güçleri göğüsleyebilecek bir denge yaratılamaz;

– Enternasyonal birlik ve dayanışma, emperyalizmin nice halklara, ülkelere ve kıtalara kendi irade ve diktasını dayatma denemleri yolu üzerinde daima etkin bir engeldi ve engel olarak da kalıyor;

– Enternasyonal birlik ve dayanışmadan vazgeçmek, işçi sınıfı ve emekçi yığınları için, uluslararası çapta örgütlü tekelci sermayenin karşısında tekyanlı olarak silâhsızlanma ile eşanlamlı bir davranış olur;

– Enternasyonalizm dayanağı olmadan, sosyalist topluluk ülkeleri halkları emek alanındaki savaşında da çok daha fazla güçlkle karşılaşır; sanayice gelişkin sermaye ülkeleri işçi sınıfı ve dünkü sömürge ve yarı-sömürgeler halkları ise, çetin savaşlar pahasına elde ettikleri kazanımları başarıyla geliştiremez, daha da öteye bunları yitirme tehlikesiyle yüz yüze gelebilirler ...

Komünistler için enternasyonalizm konumları doğaldır, yasalıdır. Niçin? Çünkü bu konumların derin *tarihsel* kökleri vardır; çünkü komünist hareketi enternasyonal bir hareket olarak doğmuştur ve işte artık nerdeyse bir buçuk yüzyıldır gelişmektedir; çünkü bu konumlar sarsılmaz bir *bilimsel* temele dayalıdır; çünkü teorimiz dünya toplumsal gelişmesinin yasalıklarını, hertürlü ulusal özellik belirtisini aşarak kendine yol açan yasalıkları dışa vurduğu ölçüde bilimseldir. Ve ensonu, çünkü, bu konumların sağlam bir *sınıfsal* temeli vardır, çünkü bunlar, bilinen, vaktiyle Marks tarafından keşfedilen gerçeği, «emeğin kurtuluşu, yerel değil, ulusal da değil, bütün ülkeleri kapsayan sosyal bir sonrundur» ⁽⁷⁾ gerçeğini dile getirmektedir.

Biz yığınların enternasyonalizm ruhunda eğitilmesinden söz ettik. Ve bu konuya değinenler, haklı olarak, enternasyonalizm fikirlerinin, emekçiler tarafından, girdikleri sınıfsal ve devrimci çarpışmalar içinde edindikleri özeneyim temeli üzerinde en iyi ve kalıcı biçimde benimsendiğini söylediler. Bu doğaldır, çünkü Lenin'in dediği gibi, «*Pratik uygulama elbette (teorik) bilginin daha üstündedir, çünkü pratik tümel kapsamlı olma değerinden başka, dolaysız gerçeklik değeri de taşır*». ⁽⁸⁾

Ne var ki, devrimci savaşıma katılanlar için deneyim kavramının yalnızca onların kendi deneyimine indirgenemeyeceğini de belirtmek isterim. Yalnız kendi yaşantıları içinde kapalı kalmak, kendi evinin duvarları dışında olup bitenlere gözlerini kapamak, birazcık deneyimi olan her politikacının ölümcül diyebileceği bir konumdan başka ne olabilir? Bundan ötürü, *enternasyonal ruhta eğitim için en etkin araç olarak özeneyime* başvuracak olursak, bunun tersini de savlamak, yani savaşında devrimcileri pratik deneyimle zenginleştirmede enternasyonalizmin etkin bir araç ve paha biçilmez bir kaynak olduğunu savlamak da hakkımız olur.

Burada, bizim seksiyonlarımızda da, ülkelerindeki sınıfsal ve kurtuluşçu savaşında kendi partilerinin somut ulaşımını ve sorunlarını anlatan yoldaşların konuşmalarının büyük bir ilgi uyandırmış olması bir rastlantı değildir. Bu sözcüleri, hiç birimiz, mekanik olarak yararlanmaya elverişli bir hazır reçete öğrenme düşüncesiyle dinlediğini sanmıyorum. İnaniyorum ki, bu sözcüler arasında, kendi görüşlerini körükörüne kopya edilmesi

⁽⁷⁾ K. Marks ve F. Engels, *Yapıtlar*, c. 16, s. 12.

⁽⁸⁾ V. İ. Lenin, *Tüm yapıtlar*, c. 29, s. 195.

zorunlu bir örnek olarak dayatmaya çalışan da yoktur. Sözkonusu olan bu değildir. Aramızdan hiç kimse, enternasyonalizmin gelişmesini, her şeyi – değer ve önem farklarına bakmaksızın – aynı payda ile eşitleme olarak düşünmüyor. Tersine, komünistler, enternasyonalizmde, büyük öğretmenleri Marks, Engels ve Lenin'in gördükleri gibi, bütün ülkeler işçi sınıfı ve emekçilerini, devrim davasının başarısını belirliyen ve kendi içinde kapanık hiç bir ulusal deneyimin yeterli derecede veremeyeceği bilgiler ve alışkanlıklarla karşılıklı biçimde zenginleştirme yolu ve tarzını görüyorlar.

Konferansımız, ulusal ve uluslararası etkenler arasındaki bağlantı sorunlarının zaman geçmekle niçin basitleşmediğinin, tam tersine daha da karmaşılaştığının ve dolayısıyla bizim bu sorunlara ilğimizin zayıflamayıp bir hayli arttığının daha iyi anlaşılmasına olanak veriyor.

Burada öyle düşünceler ileri sürüldü ki, ben, bunları, gezegenimizin yaşamında gitgide artan enternasyonalleşmenin güya çağdaş toplumların yaşamında ulusal etkenlerin itelenmesi ve bastırılmasıyla eşanlamli olduğu gibi tek yanlı ve anti-diyalektik düşüncelerden haklı olarak sakınılması uyarısı olarak görüyorum. Çağımızda dünya gelişmesinin diyalektik karmaşıklığı, daha somut olarak, bunun, daha açık izlenebilir bir enternasyonal içerik kazanırken, bir yandan ulusal özelliğın belirli çizgilerini ön plâna çıkarmasıdır. Bir başka deyişle, toplumsal pratikte enternasyonal etkenlerin önemi, ulusal etkenlerin körletilmesi hesabına değil, bunlara koşut olarak, bunlarla örüle örüle, giderek kendine özgü bir yarışmayla artmaktadır.

Bu başka türlü olabilir mi? Örneğın, bu sorunu, Lenin'in keşfettiği yasa, yani emperyalizmde gitgide artan düzensiz, kararsız ekonomik ve politik gelişme yasası açısından inceliyelim. Apaçık ortaya çıkan şudur: Dünya kapitalizmi çerçevesinde, enternasyonalleşme, kendini kuvvetle hissettiren ve ulusların arasındaki ayrımları körletmekten, ortadan kaldırmaktan değil, körükleyip artırmaktan ibaret olan bir karşı-eğilimle çatışıyor, çatışmaması da olanaksızdır. Ama bunun böyle olması, birçok burjuva sosyologunun yaptığı gibi, milliyetçiliğın patlaması adını verdikleri olgu konusunda ikircime düşmekten sakınmamız için yeterlidir.

Devrimci bilimimiz konumlarından hareketle düşünürsek, bu tamamen yasal bir olgudur. Bunun nesnel kökleri vardır. Ve bir kere, dünya gelişmesinde, sosyalizm ve komünizm kuruluşunda ve devrimci savaşımında ulusal temelin önemini yadsımaya başladık mı, bu artık bizim bilimsel yaklaşımı elden bıraktığımız anlamına gelir. Tersine, bu temelin önemi, enternasyonal temelin önemi gibi artmaktadır. Ve bunun içindir ki, her iki temel arasındaki karşılıklı bağlantı karmaşılaşıyor, etkileşme biçimleri ve eylem birliğı mekanizmaları daha da çeşitleniyor. Böylece de birçok yenilik beliriyor.

Bu yeniliği yaratımla anlamlandırmak, kardeş partiler ve bütün devrimci örgütler için ilginç bilimsel sonuçlar çıkarmak, bence, konferansımızda katılanların başlıca kaygısı ve çabası oldu.

Benim kuşağımdan olanlar, bütün dünyayı dolaşan afişi, ezgi ve sömürü zincirlerini kıran işçinin izdüşümü olan afişi anımsarlar. O zaman ressam bu izdüşümü esinini Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin utkusundan almış olsa gerektir. Ama ben bazan düşünüyorum: Aynı fikir acaba çağdaş koşullarda sanatsal ifade araçlarıyla nasıl yansıtılabilir? Vaktiyle bütün yeryüzünü saran o tek emperyalist zinciri yoktur artık. O zaman ilk kez bu zincirin zayıf halkasını bulan ve kırmaya muvaffak olan Rus işçisi, Sovyet işçisi, artık çoktan yalnız değildir. Ama öte yandan, nice ülkelerin emekçi yığınları ve halkları, tekerci egemenliğin zincirlerinden ve emperyalist boyunduruktan hâlâ kurtulamamışlardır. Peki, bu zincirleri kırabilecek olan var mıdır? Evet, vardır. Kırabilecek olan güç, sosyalizmin, uluslararası işçi sınıfının ve ulusal kurtuluş savaşçılarının yüce enternasyonal bağlaşmasıdır.

Konferansımızda, komünistlerin yığınları enternasyonalizm ruhunda eğitime çalışmalarının, bu bağlaşmanın güçlerini artırma ve giderek kat kat çoğaltma yönünde ne kadar büyük olanaklar içerdiği iyice belirtildi. Bilindiği gibi, eğitim, eğitimcilerin araçlar silâhlığı yalnız sözlerden değil, aynı zamanda işlerden oluştuğu zaman, eğitimcilerin kendi kişilikleri ve çalışmalarıyla ortaya koydukları örnek ilginç ve inandırıcı olduğu zaman, en iyi sonuçları verir. Ve işte kardeş partiler enternasyonal dayanışmalarıyla, yaptıkları yakın işbirliğiyle böyle bir örnek ortaya koyuyorlar.

Kardeş partiler, bu örneği, dünyada 80'li yılların başında meydana gelen karmaşık, çelişkili ve gergin durum koşulları içinde, tüm dünya emekçilerinin çıkarları adına elbirliğiyle eylem göstererek, yerel tutkular ve ulusal duygularla enternasyonalizm yolundan sapmadan, her partinin kendi ülkesinin özel koşulları altında çözüm getirdiği sınıfsal sorun ve ödevleri ihmal etmeden çalışarak ortaya koyuyorlar.

Endişe dolu, gergin bir zamanda yaşıyoruz. Yürüttüğümüz savaşımın çok şeyler bekleniyor. Yeni bir dünya savaşının tüm insanlık için ne demek olacağı, nelere malolacağı konusunda hayalci değiliz ve olamayız. Bunun gibi, emperyalizmin, dünyada sırf ilerici dönüşümler sürecini durdurmak için, hertürlü çabaya, kısıcılığa ve her çeşit cinayeti işlemeye hazır olduğu konusunda da aldanmıyoruz ve aldatılamayız. Ortaklık barut kokarken, gülün ve karanfilin kokusu üzerinde tartışmak da yersizdir. Ve ben, ulusal ve uluslararası etkenler konulu bu tartışmamızda aramızda birliğin özellikle gerekli olduğu bu zamanda birliğimizin güçlenmesine yardım eden sonuçlarını en önemli ve değerli bulduğumu söylersem, yoldaşların herhalde bana hak vereceklerini sanıyorum. Doğaldır ki, birlik

olsun diye birlik değil, sözkonusu olan emperyalizme karşı, kalıcı barış için savaşımda birliktir. Bu nedenle, ben, burada açıkça belirtilen düşüncüyü, yani devletlerin egemenliği sorununu, sosyalist ülkelere, ilerici gelişme yolundaki sosyalist olmiyan ülkelere yapılan yardımı irdeleme sorununu, hep sınıfsal konumlardan, bu yardımın dünya sosyalizmini ve genel barışı güçlendirip güçlendirmedigine, ya da emperyalizm yararına sosyalizmi ve barışı zayıflatıp zayıflatmadigina bakarak çözmek gerektiği düşüncesini tamamiyle paylaşıyorum. Dünyanın sosyalist olmiyan kesiminden devrimcilerin ve komünistlerin, sosyalist topluluk ülkeleri halklarından daha sadık ve sağlam dostları yoktur ve olamaz. Bunun gibi, sosyalizmin üstün geldiği ülkeler halklarının veya sosyalizmi kurmakta olan halkların da, sanayice gelişkin sermaye ülkelerinde işçi sınıfı devrimci partilerinden, ulusal kurtuluş kesiminde de emperyalizme karşı savaşım veren devrimci-kurtuluş hareketlerinden daha sağlam bağlaşıkları olamaz.

İşçi hareketi tarihinde, daha ilk büyük uluslararası bunalım sırasında, hareketin bazı kesimlerinde enternasyonalizmin yaşamın sınavlarına dayanmadığı haller vardır. İzin vereceğinize inanarak, yirminci yüzyılın sonunda komünistlerin böyle bir tehlike altında olmadıklarını güvenle söyleyebilirim. Şimdiki çok kritik dünya durumu, onların enternasyonalizmini sıkı bir yoklamadan geçiriyor. Ve kardeş partiler, politik olgunlukları ve teorik donatıları sayesinde bu yoklamadan yüzakıyla çıkıyorlar.

Konferansımızın çalışmalarına, hareketimizin ilkesel enternasyonalist temellerini daha öte güçlendirme dâvasına elimizden geldiğince katkıda bulunma gibi onurlu ve sorumlu bir görevin, bizlere, burada toplanan ve çalışan yoldaşlara düştüğünü bilinçle belirterek son verelim. Bu ilkesel enternasyonalist temellerden biri de, ortak düşmanımız emperyalizmin, bizim olası teorik ve ideolojik-politik ayrılıklarımızda kendisi için bir bağlaşıklık bulmasına hiç bir zaman yol vermeme çabasında birleşmiş olmanızdır.

Dilerim ki, sınıfsal, devrimci enternasyonalizme bağlılıkta daima beraber olalım!

Emperyalizmin savaş planlarına «Hayır!»

BEYAZ SARAY'IN DÖRT YALANI

Tarihi unutmayan bir tek insan olsun, sembolik anlamı bakımından son derece korkunç olan bir olguyu görmeden edemez: Beyaz Saray nötron bombasının seri üretimine geçilmesiyle ilgili kararını Hiroşima faciasının 36. yıldönümü günü aldı ve bununla ilgili haber dünyaya, insanların belleklerinde Nagazaki üzerinde meydana gelen atom mantarının anısı yeniden canlandığı gün ilân edildi. Birçok kişiler bunun bir «rastlantı» olmadığı kanısındadır. Washington böylelikle, sanki Pentagon'un «saatin çaldığı» kanısına vardığı anda insanlığı nükleer bir felâkete sürüklemeye hazır olduğunu vurgulamak istemiştir.

Ne var ki, bugün durum değişmiştir. Serüvenci niyetlerin gerçekleşmesine sadece adı geçen iki Japon kentinde yaşanan atom faciasının, iki dünya savaşı felâketinin, emperyalist saldırının Vietnam'da bozguna uğramasının anıları değil, yumuşama döneminde biçimlenen ve pekişen ve devletlerin barış içinde yanyana yaşama olanağının varlığını kanıtlayan kolektif deneyimler de engel olmaktadır.

Durum böyle olunca Beyaz Saray'ın insanlığı yeniden «soğuk savaş» konularına sürüklemesi o kadar kolay değildir. İnsanların kalbinde, kentler ve köyler üzerinde yeniden alârm çanlarının çalacağı düşüncesi öfkeli protestolara neden olmaktadır. «Savaş şahinleri» ise çılgınca amaçlarını gizlemek için yalan üstüne yalan uydurmaktadırlar.

Washington'daki resmi çevrelerin, yeryüzündeki bütün insanlara yeni nükleer «hapı» yutturmak için başvurdıkları sahte kanıtlardan en önemlilerini gözden geçirelim.

BİRİNCİ YALAN. Beyaz Saray, nötron bombasının üretimiyle ilgili kararın ABD'nin «iç işi» olduğu, sadece cumhurbaşkanının yetkisi alanına girdiği savını ileri sürüyor.

Böyle ölüm saçıcı bir silâhın üretilmesi emrini ABD halkının vermediğinden kimse şüphe edemez. Amerikan yurttaşlarının büyük çoğunluğu yumuşamanın korunması ve pekiştirilmesinden, stratejik silâhların kısıtlanması görüşmelerinin sürdürülmesinden ve insanlığı silâhlama yükünün ağırlığından kurtaracak yolların aranmasından yanadır. Bu korkunç karar alanlar, bir avuç yöneticidir ve bunlar ülkedeki kapitalist devlet tekelliliğinin en saldırgan çevrelerinin çıkarlarını temsil etmektedirler. Öte yandan insanlığın varolmasını tehdit eden bir silâhın gerek politik, gerek tinsel, gerekse her türlü açıdan bir ülkenin «iç işi» olamayacağı da yadsınmaz bir gerçektir. Üstelik, nötron bombaları sadece Amerika Birleşik

Devletleri topraklarında kullanılmak için üretilmiyecektir. Washington'da bu silâhların Avrupa'ya gönderileceğini gizlemeye bile gerek görülmemektedir. Nitekim ABD Harp Bakanı K. Weinberger açıktan açığa: «Eğer Avrupa'nın göbeğinde bir felâket (?) çıkarsa bu silâhın mutlaka orada kullanılması gerekir» demiştir.

Bu açık sözlülük ışığı altında, ABD cumhurbaşkanının en yakın danışmanlarından birinin, nötron bombalarının ABD topraklarında depo edileceğini söylemesi, halk yığınlarının öfkesini yatıştırmak için yapılan ace-mice bir deneme sayılabilir. Aslında günümüzün taşıt olanakları göz-önünde bulundurulursa, sabah saatlerinde bu başlıkların nerede bulundurulacağı o kadar önemli değildir, çünkü öğleye varmadan tepkili uçak-lar bu başlıkları Avrupa'da hazırlanmış Amerikan roket üslerine taşıya-bilir ve birkaç dakika sonra dünyanın bu çok kalabalık nüfuslu bölgesi nükleer savaşım merkezi haline gelebilir.

Öte yandan nötron bombası başlıklarının sadece Avrupa için düşünül-düğü savı üzerinde biraz durursak, bunun da pek inandırıcı olmadığı ortaya çıkar. Emperyalist çevreler açısından «insanları yokeden, ama maddesel değerlere zarar vermeyen» bu silâh, Amerika'daki tekелci ser-mayenin hammadde peşinde koşarken göz diktiği bölgelerdeki ulusal kurtuluş hareketine karşı savaşta da rahatça kullanılabilir.

İKİNCİ YALAN. Caspar Weinberger ve çevresindekiler nötron bomba-sının yeni savaşlar çıkma olanağını azalttığını ileri sürüyorlar. ABD Harp Bakanı, FAC televizyonunda yaptığı bir konuşmada «nötron bombası uluslararası gerginliğin hafiflemesine yardım edecektir» demiştir.

Bundan daha aşağılık ve tehlikeli bir kanıt düşünülemez. Nitekim sena-tör Mark Hetfilld şunları söylemiştir: «Bu silâhın eşi görülmemiş patlama nitelikleri gözönünde bulundurulursa, konvansiyonel silâhlarla yapılan savaşların başlangıcında güçlü bir baskı aracı olarak kullanılacağı dü-şünülebilir. Bu silâhın Avrupa'ya ve dünyanın diğer bölgelerine yerleş-tirilmesi, konvansiyonel ve nükleer silâhlarla yapılan savaş arasındaki sınırı ortadan kaldıracak, böylelikle de genel bir nükleer savaş riziko-sunu arttıracaktır.»

Birçok yetkili uzmanların kanısına göre, nötron bombası üretime ge-çilmesi ABD'nin «ilk darbe»yi indirmek, başka bir deyişle saldırı savaşını başlatmak için hazırladığı savaş makinesiyle ilgili plânların bir kısmını oluşturmaktadır. Cumhurbaşkanı Reagan'ın kararı, ABD'nin SSCB ve tüm halinde sosyalist topluluk karşısında «askersel üstünlük» elde etme amacına yöneliktir.

Washington'daki militaristlerin bu ödevi çözüp çözemeyecekleri başka bir sorundur. Er veya geç Beyaz Saray Sovyetler Birliği'nin kendi güven-liğini ve dostlarıyla bağlaşıklarının güvenliğini garanti etmek için gerekli

önlemleri alacağı konusundaki uyarıya kulak vermek zorunda kalacaktır. Fakat, politik açıdan yeni bir yığinsel kırım silâhının Amerikan silâhları arasında yer alması, yumuşamanın yollarını açan ve 70'li yılların ilk yarısında tehlikeli ve halklar için ağır bir yük olan stratejik silâhlar üretme yarışmasının kısıtlanmasını sağlayan güçler dengesinin hemen bugün bozulmasına neden olabilir. Bu ise, silâhsızlanma sorunlarının görüşülmesi yolunda yenilmesi güç engellerin ortaya çıktığı anlamını taşır. Bu nedenle Beyaz Saray'ın aldığı kararın uluslararası gerginliği artırmaya ve böylelikle Sovyetler Birliği'nin, SBKP'nin 26. Kongresi'nde formüle edilen, barışçı girişimlerini yıpratmaya yönelik olduğu konusundaki değerlendirmeler sağlam temellere dayanmaktadır.

ÜÇÜNCÜ YALAN. Nükleer silâhlanmadan yana olanlar nötron bombasını «daha az zararlı» olarak göstermekle yetinmiyor, buna «insancıl» silâh adını veriyorlar.

«İnsancıl» bir silâh bulunabileceği düşüncesi o kadar insanlığa aykırıdır ki, üzerinde ciddiyetle durmaya bile değmez. ABD Harp Bakanı'nın nötron bombası başlıklarını «insancıl» diye reklâm etmesi sorunu üzerinde duran Amerika'lı emekli amiral Gene R. Larocque bu bombaların kullanılması halinde milyonlarca Avrupalının ya derhal, ya da radyoaktif ışınlara dolayısıyla, uzun ve ıstıraplı bir ölümlerle karşı karşıya kalacaklarını belirtmiştir. Emekli amiral, demecine, «Biz, Avrupa'yı kurtaralım' derken mahvetmeye hazırlanıyoruz» sözlerini de eklemiştir.

Nötron bombasını «daha az zararlı» olarak göstermenin ilginç bir sosyal yanı daha var. Nötron bombası üretimine geçiş özünde saldırgan emperyalist çevrelerin bir yandan insan yaşamına hiçbir önem vermediklerinin, öte yandan burjuvazinin ideali olan özel iyelik önünde eğildiklerini, bunu her şeyin üstünde saydıklarının temel kanıtıdır.

DÖRDÜNCÜ YALAN. Washington'daki yönetici çevrelere göre, Amerika Birleşik Devletleri'nin NATO bloku içindeki ve dışındaki bağlaşıkları, Beyaz Saray'ın nötron bombasının üretimiyle ilgili kararını güya destekliyorlarmış. Oysa, bu gibi «iyimser» değerlendirmelerin ne kadar temelsiz olduğunu anlamak için hepsi de NATO üyesi olan Norveç, Danimarka ve Hollanda hükümetlerinin Reagan'ın kararını onaylamadığını söylemek yeterlidir. FAC'indeki hükümet koalisyonunun başında bulunan Batı Alman Sosyal Demokrat Partisi, yeni silâhın «Doğu ile Batı arasında görüşmeler yapılmasına engel olacağını» ileri sürmekte ve bu silâhın Avrupa topraklarına yerleştirilmeyeceği konusunda güvence verilmesini istemektedir. İngiltere İşçi Partisi Başkanı M. Foot, Washington'un bu kararının NATO'nun nükleer silâha birinci başvurusu tehlikesini artırdığını belirtti. İspanya hükümeti bu silahın kendi topraklarına yerleştirilmesine kesinlikle izin vermiyeceğini açıkladı. Eninde sonunda Reagan ancak kamuoyu-

nun gözünde otoritesini yitirmiş olan «demir lady» M. Thatcher ile etrafındakiler ve Güney Afrika'daki ırkçı yöneticiler ve benzerlerinden kayıtsız «anlayış» görmektedir.

Beyaz Saray'ın serüvenci stratejisine karşı protesto hareketi ABD'nin resmi çevrelerinde de artmaktadır. Örneğin, kongre üyelerinden T. Weiss bu konuda şunları söylemiştir: «Nötron bombasının üretimi, yığınsal kırım silâhlarının akıl almaz boyutlara varmasına boyun eğmemize yol açıyor. Bugün nükleer saldırı silâhlarıyla dolu korkunç bir dünyada, global bir savaşın patlaması rizikosuyla dolu bir dünyada yaşıyoruz.»

Beyaz Saray'ın kararı Amerika Birleşik Devletleri'ndeki barış yandaşlarının birçok örgütleri tarafından da protesto edilmektedir. Bu protestolara katılanlardan çoğu, NATO'nun da, Varşova Antlaşması'nın da aynı «bloklar» mantığına dayandığı konusundaki savların niçin ileri sürüldüğünü bugün daha açık olarak anlamaktadırlar. (Belirtmek gerekir ki, zaman zaman bu gibi aldanmalara ne yazık ki, anti-emperyalist konumlarda yer alan kimseler de kapılmaktadır.) «Bloklar mantığı» tezi çürüktür, çünkü bu tez, her şeyden önce adı geçen iki örgütün sınıfsal niteliğini, dış politika amaçlarını, dolayısıyla bunların stratejik anlayış ve kararlarının sınıfsal doğrultusunu gözönünde bulundurmamaktadır.

Elbette ki, NATO ile Varşova Antlaşması'nın konumlarını saptayan bir iç mantık vardır. Kuzey Atlantik Bloku'nda bu mantık, örgütün itici gücü olan ABD emperyalizminin silâhlanma yarışının «jenaratörü» olarak eylemlerde bulunmasıyla oluşmaktadır. Bu mantık sonucunda, NATO sisteminde yeni yeni ülkeleri üye yapma isteği ortaya çıkmakta ve bu blokun «sorumluluk» alanlarının yeni yeni bölgelere yaygınlaştırılması eğilimi belirlemektedir.

Varşova Antlaşması ülkelerinin eylemlerini saptayan mantığa gelince, bunun temelinde sosyalist devletlerin ardıcıl barışçı dış politikası yer almaktadır. Bu politika ise, iki örgütün genişletilmesinden vazgeçilmesi, NATO Paketi ile Varşova Antlaşması'nın askersel örgütlerinin kaldırılması ve daha sonra her iki örgütün de dağıtılması konularında anlaşmaya varılması için ardıcıl çabalar harcanmasına yöneliktir. Bu, halkların çıkarlarına, onların kurtuluş ve toplumsal ilerleme yolundaki savaşımına, uluslararası yumuşamanın pekiştirilmesine, emperyalistlerin yeni bir savaş hazırlama planlarının engellenmesine yararlı eylemler yürütülmesi mantığıdır.

İnsanların en başta gelen ve hiçbir zaman değişmeyen isteği, kalıcı barış koşulları içinde yaşamaktır. Nötron bombasının barış için ne kadar büyük bir tehlike olduğunu hiçbir yalan gözlerden saklayamaz. Batı Avrupa'da, Japonya'da, Amerika Birleşik Devletleri'nde ve diğer ülkelerde Avrupa topraklarına orta menzilli Amerikan roketleri yerleştirilmesine kar-

şı sürüp giden protesto hareketleri, Beyaz Saray'ın nötron bombasının montajına başlanmasıyla ilgili yönergesi üzerine başgösteren geniş protesto eylemleriyle kaynaştı. ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri G. Hall, Şikago'da yaptığı bir konuşmada, «Carter yönetiminin benzer bir adım atmaktan vazgeçmeye zorlanması gibi (üç yıl önce – J. West) Reagan yönetimini de aldığı karardan vazgeçmeye zorlama olanağı vardır», demiştir.

Dünya halkları barış yoluna, görüşmeler yoluna yeniden dönülmesini istemektedirler. Bu yaşamsal savaşında birleşen komünistler, halkların yanında, yaşamın yanında yer almışlardır ve savaşa, yalana karşı savaşım yürütmektedirler. Komünistler, bağlaşıklarıyla birlikte 80'li yılların barış yılları olması için savaşım yürütmektedirler. O barış ki, temeli barışsever güçler tarafından 70'li yıllarda atılmıştır.

James West
ABD Komünist Partisi
MK Politik Bürosu üyesi

SAĞDUYU İLE ALAY ETMEK

«The Economist» adlı İngiliz dergisi nükleer silâhsızlanmaya karşı olanların görüşlerini savunan bir başyazıya «Bomba Yasak Edilmemelidir» başlığını koydu. (!) Uluslararası politik açıdan bu durum, «nükleer barış» anlamını taşımaktadır ve böyle bir barış koşulları içinde «ne kızıl, ne de ölü olmak gereklidir». Tinsel-felsefi anlamına gelince, insanın kötülükle (atom silâhlarıyla) yanyana yaşamasının kaçınılmaz olduğu anlamına gelmektedir.

Gerçekten de dergi «kötülükten iyi niyetler uğrunda yararlanılmasından», «gereğinden daha kötü olan sonuçların önlenmesinden» ve biraz daha somut olarak «atom silâhlarının üretilmesi ve yetkinleştirilmesinde olduğu gibi denenmesinde de daha disiplinli davranılması gereksiniminden» söz etmektedir. Ama dergi kötülüğün nasıl önleneceği değil, nasıl korunacağı konusuyla ilgileniyor.

«Economist» dergisi şöyle yazıyor: «En önemli sorun, Batının atom silâhlarına sahip olması gerekli olup olmadığı sorunudur.» Dergi, Batı Avrupa'da savaş sonundan bu yana nükleer silâhlara karşı oluşan en büyük protesto hareketinin bu soruna olumsuz yanıt vermesi nedeniyle tedirginlik duyuyor. Başyazıda devamla şöyle deniliyor: «Tartışmalarda görüşümüzü karşı taraf gibi dirençle savunmamızın zamanı gelmiştir. Fakat bu direnç, duygulara değil, insana dayanan bir direnç olmalıdır.»

(!) «The Economist», 8–14 Ağustos 1981, s. 11–13.

Dergi, protestoları, korkudan ileri gelen duygulara ve «sağlam sağduyu adı altında tanınan kafayı kullanma» yetersizliğine bağlıyor. Bu görüşle de, protesto hareketlerine katılanların kanılarını aldanma olarak niteliyerek sağduyuyu atom bombasından yana gösteriyor. Bakınız bu iş nasıl yapılıyor?

Dergi önce tarihin felsefesine değiniyor. Atom silâhları olmayan bir dünya «kurulabilmesi» olanağına kuşkuyla bakıyor ve şöyle bir mantık yürütüyor: «Atom bombası yapılmıştır, icadedilen ise icadedilmemiş (disinvent) gibi gösterilemez», bunun için de, anlarsınız ya, «1945 yılında dünyaya gelen bu kötülükle uyuşmamız gereklidir.» Elbette ki, sağlam sağduyu için icatlar gereklidir, ama burada sözkonusu olan bu değildir. «Economist» en önemli olan şeyi, yani nükleer icatların *tümüyle* barışçı amaçlara yönlendirebileceğini gizliyerek hileye kaçmaktadır. Tutulacak bir tek yol vardır, o da, atom bombasının yasaklanması, depo edilmiş olanların ortadan kaldırılması ve yenilerinin üretimine izin verilmemesidir. Bu görüş, gerçekçi midir? Tamamiyle.

Gelgelelim «Economist», «yaşadıkları zamanlarda mevcut en korkunç silâhlar edinmiş kimseler bulunduğu gibi, her zaman nükleer icatlardan yararlanmaya hazır hükümetler olacaktır» diyerek bir kez daha sağlam sağduyuya dayanmayan bir kanıt ileri sürmektedir. Bu kanıt, savaşların kaçınılmazlığını ve insanın hemcinslerine karşı yokedicil silâhları çevirmek gibi değişmez bir istekle yaşadığını iddia eden uydurma öğretiler eşlik etmektedir. Sağlam sağduyu, ideolojik, spekülasyonları reddederek, günlük pratikten yola çıkmaktadır. Bunun öğrettiği ise şudur: *Atom-savaşı yapılmamalı*, çünkü yapılırsa yaşam denen şey kalmayacaktır. Doğal olan şey yaşamın, insanın kendinin ve ailesinin, etrafındakilerinin, tüm insanların yaşamının korunmasıdır, bu ise yaşama el uzatacak hükümetlerin bulunmamasını gerektirmektedir. Bu da yerine getirilebilecek bir ödevdir.

Diğer bir alan ulusal güvenliktir. Nükleer silâhsızlanmadan yana olanlar topraklarına atom silâhları yerleştirilmesini kabul etmeyen devletlerin göreceli olarak daha az tehlikeyle karşı karşıya kaldıkları görüşünü haklı olarak ortaya sürüyorlar. «Economist» herkesçe bilinen bir gerçeği kanıtlamaya çalışıyor ve bu zehirli iğne (nükleer silâhlar sözkonusudur) bir yere batmadan yokedilmelidir. Ama arkasından hemen şunu ekliyor: Bu istem, atom yığınaklarının yokedilebileceği bir dönemde ileri sürülüyor. Dergi eğer atom bombalarını deniz ve okyanuslardaki deniz altlarına, karada-sürekli hareket halindeki araçlara ve havada uçaklara yerleştirmeyi düşünüyorsa, «bu, düşmeye basma olasılığını azaltacak mıdır?» Sevinçle şunu ekliyor: «Elbette azaltacaktır.»

Atom bombasız yaşamak daha mı az tehlikelidir, sorusunu görmezlikten gelen dergi «inandırıcı olma hevesiyle», tartışmayı bu bombalara daha az tehlikeli bir biçimde *sahip olma* konusuna yöneltmektedir. Bu

alandaki görüşlerinin saçmalığı hemen göze batıyor: Zarar vermeyecek bombalar depo edilmesi ütopyası militaristlerin tehlikeli bir düşüdü. Atom silâhlarının biriktirilmesi bunların zarar vereceğı alanları, dolayısıyla insanları için tehlikenin boyutlarını artırmaktadır. (2) Bunun yanısıra bu alanlara komşu olan ülkelerin güvenliği de doğrudan doğruya tehlikeye altına girmektedir. «Düğümeye basma olasılığı»na gelince stratejik denge durumunda böyle bir tehlike daimidir.

Kendisini tartışmanın anaforuna kaptıran «Economist» nükleer silâhların nükleer olmayan hedeflere de yönlitilebileceğini «kanıtlamaya» kalkışmaktadır. Bu görüş, en basit ahlak normları gereğince, tıpkı ilk nükleer darbeyi indirme niyeti gibi, özü itibarıyla caniyane bir nitelik taşımaktadır. Dergi nükleer silahların savaşın amaçlarına «daha çabuk ve daha ucuz» (!) ulaşmasına olanaklar sağladığı biçiminde kışkırtıcı ve insan düşmanı savlarda bulunduktan sonra görüşünü kanıtlamak için şimdiye kadar görülmemiş «biricik atom savaşını, 1945'te Japonya'ya atılan bombaları» örnek göstermektedir. Dergiye göre 1945 yılı Ağustos ayında Hiroşima ile Nagazaki'de yüz binlerce insanın Amerikan atom silâhlarının alevleri yüzünden yanıp tutuşması tarih için uyarıcı bir ders değil, insanlığa karşı işlenen cinayetlere göz yumulabileceğini kanıtlamaya yararlı bir gerçektir. Bu, aynı zamanda topraklarında öz veya yabancı atom silâhları bulundurulmasını istemeyen halklara karşı atom saldırısı düzenlenebileceğı fikrini telkin etmeye yöneliktir.

Dergide sağlam bir sağduyunun meyveleri olarak ileri sürülen üçüncü grup kanıtları anti-sovyetizm öğeleri oluşturmaktadır.

Batı Avrupa'da atom silahlarından vazgeçilmesi için, bunları topraklarına yerleştirilmemesi için yapılan yürüyüşlere katılanlar tutumlarını çeşitli biçimlerde dile getirmektedirler. Aralarından bazıları örneğin Avrupalıların Amerika'nın değil, kendi güvenliklerini düşünmeleri gerektiğini, bunun için de Avrupa'nın öz nükleer silâhlara olduğu gibi, ABD'den geleceklere de gereksinim duymadığını ileri sürmektedirler. Diğer bazıları ABD topraklarındaki stratejik roketlerin Avrupa'nın güvenliğini sağlayabileceğı görüşünü benimsedikleri halde, kendi ülkelerinin atom bombasız daha rahat yaşayabileceğı görüşünü savunmaktadırlar. (3)

(2) «International Herald Tribune» gazetesinin verilerine göre ABD'nin karadaki stratejik silâhlarından bir kısmının uçaklara yerleştirilmesi, ülkede zarar görmesi olası olan insanların sayısının önemli ölçüde artmasına neden olabilir. Olası bir nükleer savaş halinde ilk dakikalarda 5,9 milyondan 11,3 milyona kadar, karşılıklı nükleer darbelerin yinelenmesi halinde ise 6,1 milyondan 67-93 milyona kadar insan kurban gidebilir.

(3) Bu tutum karşısında fazlasıyla rahatsız olan «Economist» bunu «ahlâk bakımından iğrenç» ve «yanlış» saymaktadır. Dergiye göre böyle bir tutum «nükleer silahlar sorununun çözümünü Amerika'nın sırtına yük-

Böyle olsa da atom bombasından vazgeçilmesiyle ilgili çeşitli görüşlerin çarpışması sürüp giderken, güçlkle de olsa, kamuoyunun bilincindeki anti-sovyetizm zincirinin parçalanması süreci de gelişmektedir. Militarist çevrelerin Batı Avrupa'yı tehlikeli uçurum kenarına getirmelerine olanak sağlayan bu zincirin sağlamlığı konusunda kaygılara kapılan «Economist» nükleer silâhsızlanmadan yana olan birçok kimselerin kafasında yer eden «Ne denirse densin Ruslar saldırmak niyetinde değildir» kanısını sarsmaya çalışmaktadır. Dünya politikasının gerçeklerine uygun olan bu kanı, nükleer silâhsızlanmaya karşı olanların tüm askersel-stratejik oyunlar sistemini sarsmaktadır. Gerçekten de madem ki, o uydurma «tehdit» yoktur, öyleyse «yara alma» konusundaki tartışmalara da gerek yoktur. «Economist» dergisinin başvurduğu propaganda oyununun amacı, temelsiz tartışmaları dayatmakla, yalan üstüne yalan uydurmakla «Sovyet tehdidi» konusundaki efsaneyi doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ortaya sürmektir.

Aslına bakılırsa dergi, sadece eski yalanı yinelemekle kalmıyor, bir yenisini de uyduruyor. Bu ise, nükleer silâhsızlanmadan yana olanların şu veya bu Batı Avrupa ülkesinin atom bombasından vazgeçmesinin genel nükleer silâhsızlanmanın başlangıcını oluşturabileceği kanısını sarsmaya yöneliktir. Bu görüşü gözden düşürmeye çalışan «Economist» böyle bir vazgeçmenin «Avrupa'da Sovyetlerin nükleer silahlar tekeline» yol açabileceği tezini uydurmakta, böyle bir tekelin Avrupa'nın sözümona mahvolmasında oynayabileceği rolü anti-sovyetizmin en bunalıcı renkleriyle çizmektedir. Oysa SSCB'nin resmi, bu ülkeyi yöneten partinin programa bağlı dış politikası nükleer silahların tamamıyla yokedilmesi temeline dayandığına göre, böyle bir şey nasıl sözkonusu edilebilir? Sovyet komünistlerinin son kongresinde alınan kararlar bile bunu bir kez daha kanıtlamaya yeterlidir.

Görüldüğü gibi atom bombasından yana olanların dayandıkları sağlam sağduyu değildir. Bu gibi kimseler sağduyu ile alay etmektedirler. Bu ise bir rastlantı değildir, çünkü insanlığı kül yığını haline getirecek bir silahın savunulmasında sağduyunun yeri yoktur. «Economist» dergisinde yer alan tüyler ürpertici çağrı, yani nükleer kötülüğü «kabul edelim ve ona alışalım!» çağrısı şöyle bir uyarı rolünü oynamaktadır: Silâhsızlanmaya karşı olanlar halkların istekleri karışında onlayış göstermek bir yana, saldırıya geçerek dünyayı inatla uçuruma doğru itmektedirler. Barıştan yana olan güçlerin bundan çıkaracakları önemli sonuçlar vardır.

E. Yorgor

lemekte», «Amerika'nın kararsızlığına» neden olmakta ve «ABD'yi Avrupa yüzünden kendi kentlerini atom silahlarına hedef haline getirme rizikosunu ile «karşı karşıya bırakmaktadır. Görüldüğü gibi İngiliz dergisi nükleer silahlanmanın çıkmaz sokağından kurtulmaya yönelik her adımın karşısında yer almaktadır.

NOT. «Economist»in bir sonraki sayısında ⁽⁴⁾ nükleer silâhlanmanın dönüşsüzlüğü bir kez daha ele alındı, fakat bu kez konuya nötron bombasının savunulması amacıyla dönüldü.

Dergide bu kez, çağdaş tekniğin «dehşet merdivenini tırmanarak» nükleer silâhları yetkinleştirebileceği konusu işleniyordu. Dergi bu yetkinleşmeyi bazı aşamalara bölüyor: 1) Nükleer başlıklı bomba ve roketlerin «daha az zarara neden olmaları» gibi iyi niyetli bir amaçla, hedefe isabet nitelikleri artırılmalı; 2) nükleer silâhların yapısında, sadece gerektiği kadar zarar vermelerini sağlayacak değişiklikler yapılmalı; 3) «nükleer silâhların yerini alabilecek nükleer olmayan silâhlar yapılmalı». Daha sonra nötron bombasını «bu dehşet merdiveni» açısından değerlendiren «Economist» iki sonuca varmaktadır. Birincisi «bu bomba vereceği zarar bakımından şimdiki seçeneğine kıyasla daha az dehşetlidir». İkincisi ise: nötron başlıklı bombalar «dehşet merdiveni» bakımından yeni ilerlemeler sağlanıncaya kadar, «belirli bir zaman» için gereklidir.

Derginin ileri sürdüğü savlara karşın, savaş tekniğindeki değişikliklerin reel mantığı sonucunda silahların «daha az dehşet verici» değil, gitgide daha yetkin ve tehlikeli hale geldiklerini kanıtlamaya gerek var mıdır? Nötron bombası dahil nitel bakımdan yeni tür silâhların ortaya çıkmasının en tehlikeli sonuçlarından biri bunların oynadıkları istikrarsızlığı artırma rolüdür. Bu da sözkonusu silahların, askersel-teknik yetenekleri dolayısıyla saldırgan çevrelerin nükleer savaşı «sınırlandırma» ya da «kazanma» konusunda hayal kurmalarına olanak sağlaması, böylelikle de böyle bir savaşın patlaması tehlikesini artırmasıdır.

«Economist» dergisinin nötron bombasının yapısını ve gerek nükleer, gerekse «alışılmış» silahların yetkinleştirilmesini haklı gösterme denemeleri nükleer savaştan yana olanların tehlikeli çılgınlıklarını kışkırtmaktan başka bir şey değildir. İnsanlığı böyle bir tehditten ancak silahlanma yarışının kösteklenmesi ve silâhsızlanmanın gerçekleştirilmesi kurtarabilir.

E. Y.

SINAV SAATİNDE BİRLEŞME

Yakın-Doğu'da emperyalizm güçleriyle siyonizm ve yerel gericiilik tarafından yaratılan çetin bunalım, daha önce olduğu gibi bugün de uluslararası barış için ciddi bir tehlike oluşturuyor. Bu bölgede gerginliğin tehlikeli bir ölçüde artışına, Haziran ayında İsrail'in birkaç gün süreyle Lübnanlılarla Filistinlilere karşı barbarca saldırılara girişmesi neden oldu.

(4) «The Economist», 15–21 Ağustos 1981, s. 14–17.

En yakıcı ve kıyıcı savaş silâhlarını kullanan İsrail'in saldırılarının ve korkunç bombardımanlarının hedefini ulaşım ve iletişim yolları, Güney Lübnan kent ve köyleri ile birlikte Beyrut'un batı kısmındaki en kalabalık setimlerde bulunan Filistinli mülteci kampları oluşturdu. Lübnan gazeteleri ile Arap ülkelerindeki basın organlarına göre, iki haftalık savaş operasyonlarına kurban gidenlerin sayısı yaklaşık 2 bini buldu. İngiltere'deki burjuva basını bile, tam olmaktan uzak verilere dayanarak, İsrail uçaklarının korsanca saldırıları sırasında yalnız Beyrut'ta ölenlerin 200 kişiyi bulunduğunu, bunların 175'inin sivil halktan olduğunu, aralarında 63 kadın ile 48 çocuk bulunduğunu kabul etmek zorunda kaldı.

Nazilerin cinayetlerini andıran bu saldırılara giren İsrail, Amerikan yapılı en modern silâhlardan yararlandı. Amerikan «Phantom» uçaklarından atılan ve ortalığa ölüm saçan bombalar ve roketler üzerinde «Made in USA» damgası bulunuyordu. Adı geçen uçaklar ABD'nin Necef çölünde İsrail için kurduğu askersel üslerden kalkmışlardır. Bu nedenle Lübnan Komünist Partisi Genel Sekreteri Georges Haoüi, «Tel-Aviv'in barbarca saldırıları, ABD'nin sadece rızasıyla değil, denetimi altında gerçekleştirildi», demektedir.

Bu saldırılar, ABD yönetiminin «Uluslararası Terörizm»e karşı savaşım yürüttüğü masalları söylenirken yapıyordu. Washington'a göre terörizm, ulusal haklarını korumak için silâha sarılmış olan Filistin halkının savaşımıdır. Bunun yanı sıra ABD, ülkelerinin emperyalizmin kuklası haline gelmesini, din ve cemaat ilkelerine göre parçalanmasını, «iki numaralı bir İsrail» gibi gerici teokratik bir devlet haline dönüşmesini istemeyen Lübnan halkının çoğunluğunu da terörizmle suçlamaktadır.

Karanlık bir terörist geçmişi olduğu herkeşçe bilinen bugünkü İsrail başbakanı Begin, Beyrut'a karşı yapılan hava saldırısından sonra ileride de sadece askersel değil, sivil hedeflerin de bombalanacağını söyledi. Begin, ateşkes anlaşmasını çiğneyerek ve en basit uluslararası hukuk kurallarını hiçe sayarak İsrail'e, Lübnan havalarına uçaklarını gönderebilme «hakkı»nın tanınmasını istedi. Yine Begin, yeni kabinesinde savunma bakanlığına, İsrail'in bir hafta içinde Cezayir'den Hartum ve Bağdat'a kadar tüm toprakları ele geçirebileceğini sağda solda söyleyerek öğünen general A. Şaron'u getirdi. Böyle olduğu halde Begin-Şaron hükümeti Reagan yönetimine göre, kınanmaya değil, ek mali ve ekonomik yardımlar ve yeni silâhlar verilmesi yoluyla teşvik edilmeye hak kazanmıştır. Dolayısıyla İsrail Arap halklarına karşı jenosit uygulamaya doğru itilmektedir.

İsrail'deki militaristlerin bu saldırı hareketleri Camp David uzlaşmalarının iflâsa uğramasını önleme denemesinin sonucudur. Bu eylemler aslında ABD'nin Yakın-Doğu'da askersel üsler meydana getirmek ve savaş

gemilerini bölgeye yığmak yoluyla egemenliğini sağlamak politikasının devamından başka bir şey değildir. Bunu, ABD Dışışleri Bakanı A. Haig'in bölgeye yaptığı ilk gezide söylediği sözler de doğrulamış oldu. Haig, «Sovyet tehdidinden» söz ederken nerdeyse ağzından çıkana kulağı duymuyordu.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Yakın-Doğu'da amacı, «stratejik uyum» sağlama bahanesiyle Sovyetler Birliği ile tüm sosyalist topluluğa, Arap ülkelerindeki, Güney-Batı Asya'daki ve Afrika'daki ulusal kurtuluş hareketine karşı bir askersel blok meydana getirmektir ki, onun bu isteğine Suriye, Filistin Kurtuluş Örgütü ve Lübnan'daki ulusal-yurtsever güçler kesinlikle direnmektedirler.

İsrail saldırısının acımasız, gerçekten barbarca karakterini aydınlatacak başka nedenler de vardır. Bu eylemlerden bir süre önce Lübnan'daki falanjistlerin partisi olan Kataip ciddi bir askersel, politik yenilgiye uğradı. Emperyalizmin ve siyonizmin politikasına hizmet eden ve İsrail'le işbirliği yapan bu parti, Lübnan'ı Camp David uzlaşmasının ikinci bir kurbanı haline getirmek, Filistin Kurtuluş Örgütü'nü ortadan kaldırmak, Lübnan ulusal-yurtsever güçlerini ezmek ve Suriye'nin kararlı tutumunu sarsmak planları yapmaktadır. Barışın korunmasından yana olan Arap-lararası güçler, falanjistlerin ele geçirdikleri Zahle kentini bölücü geto (?) ile ülkenin güney bölgesinde uzanan ve İsrail askerleriyle satılmış Had-dad'ın adamlarının elinde bulunan sınır bölgesine bağlama denemelerini başarısızlığa uğrattı. Eğer böyle bir plân gerçekleşseydi ulusal-yurtsever güçlerin denetimi altında bulunan bölgelerin ve Suriye'nin güvenliği için dolaysız bir tehlike yaratılmış olurdu.

Araplararası güçlerin başarıları, Lübnan'da genel bir yurtseverlik havasının esmesine yol açtı ve ülkede en geniş bir ulusal demokratik cephe kurulması işinin hızlandırılması ve İsrail'e karşı açık ve kesin konumlar temelinde politik bir yol tutulması istekleri duyulmaya başlandı. Söz-konusu olan Lübnan'ın Arap karakterinin, toprak bütünlüğünün, Lübnan halkının ve Lübnan devlet kurumlarının birliğinin ülkenin bağımsızlığının, egemenliğinin ve demokratik gelişmesinin doğrulanması, Filistin Kurtuluş Örgütü ve Suriye ile özel ilişkilerin desteklendiğinin açık ve kesin biçimde ilân edilmesidir. Bu koşullar içinde ABD ile İsrail, önemli bir askersel politik yenilginin etkisini ve bunun olası sonuçlarını hafifletmek için sadık kuklalarının yardımına koşmayı gerekli buldular. Bu arada ülkedeki ilerici-yurtsever güçler arasında çelişkiler ve parçalanmalar sağlama amacı da güdülüyordu.

(?) Bu ad, Beyrut'un doğu bölgelerindeki sağcı hristiyanların kontrolü altında bulunan kesimler ile Cuniya limanına komşu olan sınır bölgesine verilmektedir.

Lübnan'da 6 yıldan fazla bir süreden beri devam eden savaş sırasında biriken veriler faşist-yalıtılma niyetlerinin ⁽⁶⁾ varlığına, Reagan'ın özel elçisi F. Habib'in Lübnan ordusunu bugünkü savaşın dinsel ⁽⁷⁾ niteliğini korumak için harekete geçirme plânının ardında ABD'nin bulunduğu tanıklık etmektedir. Her ne kadar bu tasarılar biçim bakımından birbirinden farklıysa da, bunların çoğu temelde birbirine uygundur ve halkımızın büyük çoğunluğu bunların arasında hiçbir ayırım gözetmemektedir. İsrail'in yalıtılma niyetlerine ve saldırılarına mertçe karşı koyan bu çoğunluk, alternatif plânının gerçekleştirilmesi denemelerine de kesinlikle karşı koymaktadır. Bu amaçla da Lübnan ulusal-yurtsever hareketinin savunma politikası ilkeleri etrafında birleşmektedir. Bu ilkeler, ordunun yeniden örgütlenmesini, ordu saflarında dinsel eğilime son verilmesini, din ve cemaat, ya da ideolojik istisnalar yapılmaksızın askerlik hizmetinin gerçekleştirilmesini öngörmektedir. Şimdiye kadar bunun gerçekleşmesi sağlanamamıştır ve Lübnan'ın güvenliğinden sorumlu olan biricik yasal aracı, her ne kadar bugünkü Lübnan ordusuyla yer değişmesi içten ve dıştan yapılan baskılarla dayatılsa da, halâ Araplararası güç oluşturmaktadır..

Olayların gidişi bu yıl Mayıs ayında Arap ülkeleri komünist ve işçi partilerinin yaptıkları toplantıda varılan sonucun doğruluğunu ortaya koymuş oldu. Toplantıda hazır bulunanlar şu görüşü ileri sürdüler: «Suriye, Filistin Kurtuluş Örgütü, ve Lübnan Ulusal-Yurtsever Güçler Hareketi arasındaki bağlaşıklık niteliği taşıyan dayanışma emperyalizmin saldırılarına karşı direnişin bugünkü aşamasında temel öğeyi oluşturmaktadır. Bu dayanışma, İsrail'in saldırılarını artırması, Lübnan'daki Araplararası güçlere darbe indirme, ülkenin güney kesimlerini yerle bir etme, bölgede savaş ocakları tutuşturma tehditleri dolayısıyla daha büyük bir önem kazanmaktadır.»

Saldırının başlıca politik amaçlarına ulaşmasının önlenmesi ancak Lübnan halkının ve Filistin'li savaşçıların kararlı tutumları, Suriye rejiminin sarsılmazlığı ve tümünün savaşım alanında sapasağlam birliği sayesinde sağlanabilmiştir. Burada barıştan, özgürlükten, ilerililikten yana olan tüm güçlerin ve hepsinden önce bizi kara günümüzde tek başına bırakmayan sadık ve güvenilir dost Sovyetler Birliği'nin desteği de büyük bir rol oynamıştır.

*Rafik Samhun
Lübnan Komünist Partisi
MK Politik Bürosu üyesi*

(6) Bu niyetle ilgili olarak daha geniş bilgi edinmek için Bkz. N. Sauî, «Bunalımdan Çıkış Yolları», «Barış ve Sosyalizm Sorunları», Sayı 12, 1979.

(7) Devlet dairelerinde görevlerin ve yasama organlarında yerlerin din ve cemaat ilkelerine göre bölüştürülmesi sistemi sözkonusudur.

ABD-ÇİN: YENİ BİR TEHLİKELİ ADIM

Pekin ile ABD emperyalizmi arasındaki partnörlük, militarist niteliğini gitgide daha açıkça ortaya koymaktadır. Bu yılın başlarında Amerikan dergilerinden «U.S. News and World Report»: «Pekin'deki yetkililer Amerikan avcı uçakları, tank savunma roketleri vb. gibi silâhlar satın alma niyetini gizlemiyorlar. Çin başkentinde, iki ülke arasındaki karmaşık ilişkiler kompleksine bir gün yeni bir öge ekleneceği, Çin'e modern Amerikan silahları satılacağı kanısı beslenmektedir ...» diye yazmıştı. Bilindiği gibi o gün şaşılabilecek derecede çabuk gelmiş, Haziran ayı ortalarında ABD Dışişleri Bakanı A. Haig, Çin'e karşı uygulanan sınırlı silâh satışının kaldırıldığını şatafatlı bir biçimde ilân etmiştir. Ve Ağustos ortalarında Amerika Birleşik Devletleri'ne, Çin genel kurmay başkan yardımcısı Liu Huatsing'in başkanlığında bir heyet gitmiştir.

Gerçekten de Pekin'de olsun, Washington'da olsun Çin'e satılan Amerikan silâhlarının, sadece ülkenin silâhlı güçlerinin «modernleştirilmesine» yönelik olduğu ileri sürülmektedir. «New York Times» gazetesinin 1981 Temmuzunda belirttiği gibi, «Vietnam'la yapılan kısa savaşta Çin'in pek de başarılı olmayan eylemleri bu ülkenin silâh ve ulaşım araçları bakımından zayıf taraflarını ortaya koymuştur.» Oysa bu alanda atılan adım, gösterildiğinden daha da geniştir, çünkü burada yöneticilerinin saldırı ve hegemonya kurma niyetlerini gizlemedikleri bir ülkenin askersel potansiyelinin zorlanarak artırılması sözkonusudur. Bu durumda ABD'nin en yakın dostlarının bile, bu Amerikan-Çin anlaşmasının tehlikelerini açıkça kavramaları şaşılabilecek bir şey değildir. Nitekim Japon gazetelerinden «Mainichi Shimbun» 19 Haziran 1981'de: «Askersel bakımdan güçlü bir Çin, Güney-Doğu ve Güney-Batı Asya'daki tüm komşuları için bir tehlikedir» diye yazdı. Endonezya dışişleri bakanı ise bir basın konferansında şunları söyledi: «ABD'nin Çin'i silâhlandırabileceği olasılığını öğrendiğimiz zaman son derece tedirgin olduk.»

Bunun nedeni apaçık. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Asya'daki 30 askersel çatışmanın 19'unu Çin çıkarmıştır. Bugün de bu ülke, kendisiyle sınırı olan devletlerden, Çin Halk Cumhuriyeti'nin bugünkü topraklarından fazla toprak iddia etmektedir. ⁽⁸⁾ Çin'in sosyalist Vietnam'a karşı saldırıları henüz belleklerdedir, bu ülkenin kuzeyine karşı kışkırtmaları ise sürüp gitmektedir. Bu yılın Temmuz ayının son dört gününde Vietnam'ın sadece Langşon eyaletine karşı Çin'den bini aşkın top atışı yapılmıştır. Pekin, Kampuçea ile Afganistan'da ve daha birçok Asya ülkelerinde balatalama eylemlerinde bulunan grupları silâhlandırmakta, böylelikle birçok devletlerin egemenliği için sürekli bir tehlike oluşturmaktadır.

(8) Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», Sayı 8, 1981.

Pekin'deki yöneticilerin eline geçen Amerikan silahlarının, her şeyden önce hegemonya hırslarına hedef olan ülkelerin halklarına karşı kullanılacağı apaçıktır. Bunun yanı sıra, Çin'in askersel gücünün artmasıyla güttüğü politikanın sorumsuzluk ve tehlikesinin sadece komşu ülkelere yönelik olmayacağı da düşünülebilir.

Washington'un Çin'e uygulanan silâh satışı kısıtlamasını tamamiyle ortadan kaldırması, amacı uluslararası gerginliği artırmak olan Amerikan-Çin «bağılıklığı» yolunda atılmış yeni bir adımdır. Hiç kuşku yok ki, bu bağılıklığı oluşturan taraflardan her biri kendi hedeflerini gütmekte ve kendi çıkarlarını düşünmektedir. Bu hedefler ve çıkarlar ise, geniş ölçüde uygunluk göstermektedir.

Dünyadaki politik havanın bozulması Pekin'deki yöneticilerin ekmeğine yağ sürmüştür, çünkü saldırgan plânlarının gerçekleştirilmesini kolaylaştıracak koşullar yaratmaktadır. Bunun için de ABD emperyalizminin silâhlanma yarışını kızdırmak, Avrupa topraklarına orta menzilli Amerikan roketleri yerleştirmek, nötron bombası üretmek gibi girişimlerini hâretle desteklemekte, ABD'nin Uzak Doğu'daki askersel önlemlerini, Washington'un Yakın-Doğu sorununun çözümüne engel olma eylemlerini onayladıklarını ilân etmektedirler.

Öte yandan Beyaz Saray, Çin'in elverişli koşullar içinde modern silâhlar satın almasına olanaklar sağlarken kendi global stratejisini gerçekleştirmede Pekin'le yapılacak daha etkin partnörlüğe bel bağlamaktadır. Bu yaklaşım, emperyalizmin eskiden beri uyguladığı: «Silâh karşılığında dost satın alma» ilkesinin tipik bir örneğidir.

Görüldüğü gibi ABD ile Çin arasındaki politik bağılıkların askersel alana yayılması genel barışı ve uluslararası güvenliği, halkların ulusal ve sosyal kurtuluş uğrunda, demokrasi ve ilerleme uğrunda savaşımlarını tehlikeye sokmaktadır. Durum böyle olunca yeryüzünde savaşa karşı, barıştan ve özgürlükten yana olan güçlerin etkinleşmesi karşısında Washington ve Pekin'de niçin hoşnutsuzluk uyandığını anlamak kolaylaşıyor. Bu hoşnutsuzluk özellikle yumuşama, genel silahsızlanma için, yayılma ve hegemonya politikasına karşı kesin bir savaşım yürüten bağlantısız ülkelere yöneliktir. ABD ile Çin bağlantısız devletleri bölmeye, Sovyetler Birliği ile karşı karşıya getirmeye, sosyalist Küba'nın politikasını kötü bir açıdan göstermeye, Hindistan'ın barışçı dış politikasına gölge düşürmeye çalışmaktadırlar. ABD ile Çin'deki propaganda servisleri bağlantısızlar hareketinin «perspektiften yoksun olduğu», «her birinin ortadan kaldırmaya güçlerinin yetmediği güçlükler içinde çırpındığı» görüşünü yaymak için birbirleriyle yarış etmektedirler. Bununla güttükleri amaç savaşa karşı oluşan cepheyi zayıf düşürmektir.

Fakat dünyanın her yerinde Washington'un Çin'in silahlanmasına bel

bağlamasının çok tehlikeli bir şey olduğu ve bu askersel bağlaşıklığın nelere yol açabileceği gitgide daha iyi anlaşılmaktadır. Emperyalist-hegemonyacı çevrelerin manevraları karşısında uyanık davranılması ve bunlara kesinlikle karşı konulması barıştan ve halkların güvenlik içinde yaşamasından yana olan herkes için bir görevdir.

Satijadja Sudiman
Endonezya Komünist Partisi
Yönetim Kurulu üyesi

TÜSTAN

İnsanın hizmetindeki toplum

*Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nde
Sosyal Yardımlar Üstüne*

Tom O'Flaherty

İrlanda Komünist Partisi Yürütme Komitesi üyesi

Kemal Kervan

Türkiye Komünist Partisi'nin Dergimiz Yazı Konseyi üyesi

YARINA GÜVEN

– Geçim sıkıntısı çeken on çocuklu bir ailede doğdum. On iki yaşımdayken zenginlerin evinde hizmetçilik yapmak zorunda kaldım. İhtiyarlığında neler çekeceğimi düşündüğümde tüylerim diken diken oluyordu. Halk egemenliği kurulmasaydı ...

85 yaşında yazıf, ufak tefek bir kadın olan Františka Rjehaçkova bir aralık sustu. Çekoslovakya'nın otomobil fabrikalarından birinin bulunduğu Mlada-Boleslav kentinde emekliler evindeyiz. Rjehaçkova bizi bir oda, mutfak ve banyodan oluşan daireşine davet etti ve şöyle dedi:

– Gördüğünüz gibi hiç te sıkıntı içinde değilim, emekli maaşım, bu köşemde rahat yaşamama, iyi beslenmeme, yapılan hizmetin karşılığını ödememe yetiyor. Ayrıca eğlence ve torunlarıma hediye almak için de kalıyor. İnsanlar ihtiyaçlayınca, böyle bir emekli maaşından ve konuttan yararlanabilince güven duygusu içinde yaşıyorlar.

Yukarda sözlerini aynen aktardığımız ihtiyar emekli bayanla yaptığımız konuşma Çekoslovakya'daki sosyal yardımlar sistemi konusundaki incelememizle ilgiliydi. Bu konuyu biraz sonra ele alacağız. İlk önce Rjehaçkova'nın söylediği bir söz üzerinde durmak istiyoruz. Çekoslovakya'nın bu alandaki deneyimlerini ayrıntılarıyla öğrenirken, doğal olarak ülkedeki sosyal güvenlik sisteminin temeli ve etkisi üzerinde bir genellemeye başlamak gerek. Bunu nasıl yapalım? Çeşitli ülkelerin istatistik verilerini alıp karşılaştıralım mı? Acaba bunlar gerçekten karşılaştırılabilir mi? Burjuva ideologları sık sık olguları yaşamsal alandan ayırdıklarından, bunun sonucunda bunların anlamı çoğu kez tanınmaz hale gelmektedir. Örneğin, emek ücretinin (ya da emekli maaşının veya diğer para yardımlarının) bazı gelişmiş endüstriyel kapitalist ülkelerde nominal olarak herhangi bir sosyalist ülkeye kıyasla daha yüksek olduğu savını ileri sü-

rüyolar. Ne var ki, bunu yaparken işsizlik, pahalılık, yüksek vergi, enflasyon vb. gibi kapitalist düzene özgü olan ve sosyalizmde bilinmeyen olgulardan söz etmiyorlar. Biz bunu gözönünde bulundurarak, iyi bildiğimiz ülkelerimizde, insanların kendi yaşamlarına biçtikleri değerden hareket etme kararını verdik. Türkiye'de sosyal sigorta sistemi, emekçiler arasında hoşnutsuzluk ve öfke uyandırmaktadır. İrlanda işçi sınıfı, burjuvaziye karşı yürüttüğü çetin bir savaşı sonucunda daha önemli kazanımlar elde etmiş olsa da, burada da yığınların durumlarından hoşnut olduğu ileri sürülemez. Sosyal sigorta ile emekçilerin başta gelen gereksinim ve istemleri arasındaki uyumsuzluk kapitalizmin değişmez ve çare bulunmaz kusurlarından biridir.

İşte bütün bunlardan dolayı, ihtiyar kadının kendisini güvenlik içinde saydığını söylemesi dikkatimizi çekti. Biz bu sözü, diğer kimselerle konuşmalarımızda da sık sık duyduk. Emekçilerin sosyal güvenliğinin önemli ölçüde arttığı, Çekoslovakya Komünist Partisi'nin bundan bir süre önce yapılan 16. Kongresi'nde de vurgulandı.

KIYASLAMA VERİLERİ

● Bu yılın başlarında İrlanda'daki işsizler sayısının 125.060'ı bulunduğundan saptandı. Bu oran, aktif çalışabilir nüfusun % 11'ini oluşturuyor. Kuzey İrlanda'da ise % 17,2'yi buluyor. İrlanda cumhuriyetindeki işsizlerin % 26'sı henüz 25 yaşına erişmemiş gençlerdir.

Türkiye'de işsizlerin sayısı 5 milyondur ve bu, aktif nüfusun % 20'sini oluşturuyor.

Çekoslovakya'da işsizlik savaştan sonraki ilk yıllarda ortadan kaldırıldı. Ülkede, özellikle vardiyalı üretim alanında işçi sıkıntısı çekilmektedir.

● Türkiye'de bir yaşına kadar olan çocuklar arasında ölenler binde 160 iken, Çekoslovakya'da bu oran binde 17'dir; Türkiye'de her yıl doğum sırasında 10 bin kadın ölürken, Çekoslovakya'da bunların sayısı 15-17 arasındadır (bu ülkede çocukların % 96'sı doğumevlerinde dünyaya gelmektedir ve bu hizmet parasızdır).

Çekoslovakya'lı yurttaşın yaşamının bu yanlarını belirtirken, doğal olarak, her şeyden önce kendisine çalışma hakkının garanti edildiğini, emeğinin ise nicelik, nitelik ve toplumsal önemi oranında ödendiğini belirtmemiz gerekir. Böyle olsa da, halkın yaşamında toplumsal fonlar temeline dayanan sosyal yardımlar sisteminin de önemli bir rol oynadığını vurgulamak gereklidir.

Tüm olarak bu sistem Çekoslovakya'da hangi yönde gelişmektedir? Bunu aşağıdaki çizelge ile aydınlatmaya çalışalım.

	Milyar kron olarak		
	1970	1975	1980
Emeklilik ücreti	24,75	31,39	42,46
Hastalık yardımı	5,78	5,45	6,74
Çok çocuklu ailelere yardım	9,37	14,45	18,48
Diğer sosyal yardımlar	0,40	0,45	0,54
Sağlık hizmetleri	12,03	17,56	21,50
<i>Toplam</i>	52,33	69,30	89,72
Yüzde olarak			
Toplumsal harcamaların ulusal gelirdeki payı (Cari fiyatlarla)	17,4	16,9	19,0

Burada her şeyden önce dikkati çeken nokta işsizlik yardımı diye bir maddenin bulunmamasıdır. Bunun nedeni de diğer reel sosyalizm ülkelerinde olduğu gibi Çekoslovakya'da da işsizliğin ortadan kaldırılmış olmasıdır. Bu durum, önemli ölçüde paranın öğretim, sağlık hizmetleri, dinlenme gibi birinci derecede sosyal gereksinimlerin karşılanmasına ayrılması olanağını sağlamaktadır. Başka bir deyişle kişisel gelirin düzeyine, zevke ve modağa bağlı olmayan gereksinimlerdir. (1)

Genellikle toplumsal fonlardan yararlanmak gibi sosyalist yaşam biçiminin vazgeçilmez bir yanını oluşturan bu alandaki harcamalar Çekoslovakya'da ulusal gelirin hemen hemen üçte biri oranındadır.

ÇOCUKLUK ÇAĞINDAN BAŞLAYARAK

Federal Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcileri şöyle dediler: Bizde insana karşı özen, çocuğun dünyaya gelmesiyle başlar; hattâ annelik, evlenme ve aile yasaları gözönünde bulundurulursa daha da erken başladığı söylenebilir.

Oyleyse çocukluk çağından başlayalım.

Bir kimya endüstrisi kenti olan Kralupı'de 120 kişilik çocuk bahçesinin yapımı geçen yıl tamamlanmış. Çocukların oynaması ve dinlenmesi için büyük ve aydınlık odalar minyatür mobilyalarla döşenmiş. Bahçede yemyeşil çimenler ve küçük bir havuz görülüyor. Bütün çocuk bahçelerinde olduğu gibi 30-35 çocuğa, özel öğrenim görmüş iki eğitmeni düşüyor. Aileler çocuklarının bakımı için günde 4-5 kron ödüyor, devlet ise, çocuk

(1) Sosyalizmde gereksinimlerin hazırlanmasıyla ilgili daha ayrıntılı bilgi için bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», Sayı 3, 1981.

başına 20 kron ekliyor. Bu koşullardan dolayı çocuk bahçelerine büyük rağbet gösterilmekte, bunlar 3–6 yaş arasındaki çocukların % 82,9'unu kapsamaktadır.

Çekoslovakya'da daha küçük çocuklar için kreşler bulunsa da, buradaki çocuk sayısı pek fazla değildir. Çünkü, genç annelerden birçoğu (belirtildiğine göre % 80'inden fazlası) 26 haftadan aşağı olmayan annelik izninden sonra, çocuklarına 2 veya 3 yaşına kadar bakmak istediğini duymaktadırlar. Bu yıllar emeklilik bakımından geçerli sayılmaktadır. İkinci çocuktan sonra, çocuk iki yaşını dolduruncaya kadar anneye ayda 500 kron verilmektedir. Çocuk zamlarına gelince: tek çocuk ayda 140 kron, iki çocuk 530, üç çocuk 1.030, dört çocuk 1.480, beş çocuk 1.770, altı çocuk 2.060; ve bundan sonraki her çocuğa da 290 kron çocuk parası ödenir.

Toplunun ailelere ve çocuklara yaptığı yardımı aşağıdaki çizelge – daha açık bir biçimde yansıtmaktadır.

Çocuklu ailelere sosyal yardım: Milyar kron olarak	1970	1975	1980
Toplam	19,84	27,27	32,96
Para yardımı	9,62	15,32	19,62
Bunun içinde:			
Çocuk zammı	7,60	10,41	14,08
Doğum yardımı	1,17	1,82	1,90
Analara yardım	0,10	1,48	1,36
Bir defalık doğum parası	0,23	0,57	0,50
Genç evlilere konut sağlamaları için devletin verdiği ödünç para	–	0,24	0,53
Diğerleri	0,52	0,80	1,25
Para yardımlarının ulusal gelir içindeki payı	3,20	3,75	4,16
Sosyal hizmetler	3,75	4,72	6,59
Bunun içinde:			
Pediatric kurumları ve kreşler	0,52	0,73	0,77
Çocuk bahçeleri ve çocuk yuvaları	0,82	1,64	2,69
Okulda beslenme	0,77	0,84	1,34
Diğerleri	1,41	1,51	1,79
Dolaylı yardım (vergilerde, kiralarda indirim, kent taşıtlarında vb. indirimli fiyatlar)	6,65	7,23	6,75

Elbette ki Çekoslovakya'nın sosyal alandaki politikası nüfusun artmasına yöneliktir, yani devlet nüfusun yaş strüktürünün bozulmamasını, nüfus artışında basit yeniden üretimin sağlanmasını istemektedir. Bize söylendiğine göre, yirmi yıl sonra 17 milyon rakamına ulaşılması beklenmektedir. ⁽²⁾

Böyle olsa da genç kuşaklara gösterilen özeni sadece nüfus açısından ele almak yerinde olmaz. Bunun en inandırıcı kanıtlarından birini Çekoslovakya'nın çok güzel bir dağ kenti olan Yanske Lazne'de gördük.

30'lu yıllardan beri burada, çocuk felci geçirmiş çocukların başarılı bir biçimde tedavi edilmesi dolayısıyla dünyaca ün yapmış olan «Vesna» (Ilk yaz) adlı bir çocuk sanatoryumu bulunmaktadır. Son zamanlarda buna, yedi katlı yeni bir yapı eklenmiştir. Sanatoryumun müdürü doktor Yaburek, yeni yapının yabancı bir firmaya döviz olarak ödenen 223 milyon krona mal olduğunu, çocuk başına 24 saatte harcanan paranın 330 kronu bulduğunu, fakat bütün bunlara karşın Çekoslovak çocuklarının burada parasız tedavi edildiklerini söyledi.

Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nde çocuk felci, pratik olarak ortadan kaldırılmıştır. «Vesna» sanatoryumuna bu korkunç hastalığa geçmişte yakalanmış olanlarla birlikte miopati ve diğer çeşitli felçler geçirmiş çocuklar gelmektedir. Burada ayrıca henüz çocuk felcinin ortadan kaldırılmadığı ülkelerden gelen hastalar için de yer vardır. «Vesna» sanatoryumunda tedavi uzun sürdüğü için burada çocukların devam ettiği bir okul ve bir de çocuk bahçesi açılmıştır.

Çekoslovakya'da buna benzer bir hayli sanatoryum bulunuyor. Bu sağlık evlerinde kronik hastalıklar geçiren veya doğuştan kusurlu olan tüm çocuklar tedavi edilmektedir. Bu hastalara sağlık yardımı yapıldığından başka, para yardımı yapılmakta; ayrıca toplum yaşamına katılabilmeleri için öğretim görmeleri ve meslek edinmeleri sağlanmaktadır. Buraya dikkate değer bir noktayı eklemek gerekiyor: Prag'ta gözleri görmeyen gençler için kurulmuş, dünyanın tek konservatuvarı bulunmaktadır.

EMEK VE YAŞAM

«Kauçuk» adını taşıyan yeni, fakat daha şimdiden birçok ülkede ün yapan kimya fabrikasında müdür mühendis Milan Eisler ve diğer yöneticilerle görüştük, işçilerle konuştuk, bu arada sosyal hizmetlerle ilgilendik.

Bize söylediklerine göre, fabrikanın 3.100 işçisi arasında işten çıkarılma olasılığı ile karşılaşacak tek kişi yoktur. Tam tersine, bir yandan işlet-

⁽²⁾ 1979 sonlarında Çekoslovakya'nın nüfusu 15,3 milyon idi.

menin genişletilmesi, öte yandan da işçilerin doğal olan işyeri değiştirmeleri dolayısıyla fabrikada her zaman işçiye gereksinim duyulmaktadır. Burada ortalama ücret 2.925 krondur (ülke ortalaması 2.643 kron). Burada gözönüne alınması gereken bir şey daha vardır ki, o da, ailelerin büyük çoğunluğunda hiç olmazsa iki kişinin, yani karı kocanın çalışmasıyla, çifte gelir sağlanmasıdır.

Bu kazanç et, yağ, süt, ekmek gibi başlıca tüketim maddelerinin fiyatlarının değişmeden kalması koşulları içinde elde edilmektedir. Her ne kadar Çekoslovakya'da yaşam, belirli ölçüde pahalılaşıyorsa da reel ücret de arttırılmaktadır.

«Kauçuk» adlı fabrikada bütün ülkede olduğu gibi sosyal sigorta parasıdır ve herkesi kapsamaktadır. Toplumsal fonların oluşturulduğu paraları devlet ve sendikalar tarafından sağlanmaktadır. İşletmeler eylemlerini yürütürken, üretim plânlarının yanısıra beşyıllık veya yıllık sosyal gelişme programlarını da gözönüne almaktadırlar. Örneğin, 1980 yılı programında sermaye yatırımının %16'sı sosyal hizmetler için gerekli yapılar kurulmasına ayrılmıştır. Fabrikada işçilerin gereksinimlerini karşılamak için 31 milyon kron ayrılmıştır. Bu paranın 4 milyondan fazlası işçilerin eğitimi ve uzmanlaşması masraflarına, 8 milyondan fazlası emek koşullarının iyileştirilmesine, 2,5 milyonu çalışırken kullanılan giyim sağlanmasına, 16 milyon kronu da konut yapımına, kantin, dinlenme masraflarına, yeni çocuk bahçeleri kurulmasına ve eskilerinin onarılmasına harcadı.

Fabrikada 5 doktor ile 2 dişçinin çalıştığı sağlık merkezini gezdik. Burada cerrahi bölümü, fizyoterapi kabineleri, fazla gürültülü atölyelerde çalışan işçilerin sürekli olarak kulak muayenesinden geçirildikleri özel bir bölüm çalışmaktadır. Doktorlar hastalıkların zamanında önlenmesi ve üretimin işçilerin sağlığı üzerindeki zararlı etkilerinin karşılanması için daimi bir çaba harcomaktadırlar. İşletmede yılda ortalama 4 bin profilaktik muayene yapılmaktadır.

KIYASLAMA VERİLERİ

● Türkiye'de 1880 kişiye bir doktor düşmektedir. Bu oran büyük kentlerde 700, köylerde ise 15 bindir. Sağlık hizmetleri paralıdır.

Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nde 315 kişiye bir doktor düşmekte ve kentlerle köylerde sağlık hizmetleri nitel bakımdan eşit düzeydedir. Sağlık hizmetleri parasız olduğundan başka, reçetede yazılı her bir ilâca sembolik olarak 1 kron ödenmektedir.

● Türkiye'de, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) tarafından kurulmuş iki dinlenme evi vardı ve emekçiler burada izinlerini el-

verişli koşullar içinde geçiriyorlardı. Bu dinlenme evlerine hükümetçe el-kondu ve bunlar şimdi sadece zenginlerin deyebileeği yüksek ücret karşılığında kapitalist anlayışla işletilmektedir.

Çekoslovakya'da fabrikaların ve sendikaların 9 binden fazla dinlenme evi vardır ve bunlardan her yıl emekçilerin % 45'i yararlanmaktadır.

«Kauçuk» kimya fabrikası yöneticileriyle görüşmelerimiz sırasında henüz czme bağlanmamış sorunlar üzerinde duruldu. Ülkenin birçok yerlerinde olduğu gibi, burada da konut sorunu son derece ciddi. Hesaplar gösteriyor ki, bu beşyıllık dönemde fabrikada çalışan ailelerden 350'si konut gereksinimi duyacaktır. İşletme ise, kendi fonlarıyla ancak 125 konut kurabilecektir.

Bu, elbette ki insanların sokakta kalacağı anlamına gelmez. Burada sözkonusu olanlar, her şeyden önce ana babalarıyla birlikte oturan, ama ayrılmak isteyen genç ailelerle, yeterli lde konfora sahip olmayan eski konutlarda oturanlardır. Bu gibi ailelerden çoğu, konut kooperatiflerine başvurmakta, ya da kendi olanaklarıyla ev kurmaktadırlar. Başka alanlarda olduğu gibi, genç ailelere bu alanda da onyıllık veya daha uzun süreli ve düşük faizli büyük krediler açılmaktadır. İşletmeler veya devlet tarafından kurulan konutlarda oturanlar (ki Çekoslovakya'daki ailelerin % 40'ından fazlası bu gibi evlerde oturmaktadır) aşağıdaki avantaja sahiptirler: Bu emekçiler konutun gerçek değerinin ancak bir kısmını ödemekte, geri kalan kısmını devlet toplumsal fonlardan karşılamaktadır.

Bütün ülkede olduğu gibi, bu fabrikada da 42,5 saat süren beş günlük çalışma haftası uygulanmaktadır. Aralıksız, vardiyalı üretim alanında çalışanlar için çalışma haftası 40 saattir ve bunun yanışra ücretleri de 500–700 kron fazladır. İşçilerin ve memurların yıllık izinleri, yaşlarına ve emek yıllarına göre iki ile dört hafta arasında değişmektedir.

Durum böyle olunca emekçilerin serbest zamanı hiç te az sayılamaz. Elbete ki toplum, bu serbest zamandan nasıl yararlanıldığı konusunda kayıtsız kalamaz. Bu nedenle, emekçilerin serbest zamanlarını kişiliklerini zenginleştirmeye yararlı dinlenme koşulları içinde mi, yoksa boşu boşuna mı geçirdikleri konusuna önem verir. Dolayısıyla serbest zamanların örgütlenmesi alanındaki toplumsal harcamalar büyük boyutlara varmaktadır. Fabrika bir yüzme havuzu, geniş ekranlı sinema, tiyatro ve dans salonu olan bir kültür evi yaptırmıştır. Ayrıca santran, dans vb. dernekleri ve bir de emekliler kulübü etkinlik yürütmektedir. «Kauçuk» kimya fabrikasının sporcuları ulusal rekorlar kırmış olmasalar da, sayı bakımından hiç te az değildir: Spor kulübünün 2.300 yesi vardır.

Bize verilen bilgiye göre, geçen yıl işletmeden 2.500 işçi aileleriyle birlikte yıllık izinlerini dinlenme evlerinde geirmışlerdir; bunlardan bir kısmı ülkede kalırken, bazıları da Bulgaristan, Demokratik Almanya, Yugos-

lavya gibi ülkelere gitmişlerdir. Fabrika, tedavi gereksinimi duyan emekçiler için her yıl sanatoryumlarda 150 yer sağlamaktadır. Dağlık bir bölgede bir dinlenme evine sahip olan fabrika şimdi, güneyde bir dinlenme evi kurmaktadır.

Bir fabrikada gördüklerimizden hareketle, tüm ülke çapında bir sonuca varmak istersek örgütlü dinlenme alanında şöyle bir genelleme yapabiliriz:

Dinlenenlerin sayısı (1.000 olarak)	1970	1975	1980
İşletmelerin dinlenme evlerinde	1.369,5 (*)	1.969,5	2.470,3
Sendika dinlenme evlerinde			
(bu arada yabancı ülkelerde)	367,7	463,7	583,7
Çocuk kamplarında	275,7	392,6	427,3
Sanatoryumlarda tedavi edilen emekçiler	243,8	270,1	305,7

(*) 1972 verilerine göre.

Kırkonoš dağlarındaki dinlenme evlerinden biri olan «Kablo-Kladno» işletmesi evini ziyaretimiz sırasında örgütlü dinlenme koşullarını yakından görmek olanağını elde ettik. Burası uluslararası oteller standardına göre donatılmış, lokantası, barı, sinema salonu olan küçük bir dinlenme evidir ve iki haftalık dinlenme süresi içinde 30'u çocuk olmak üzere 90 kişi kabul edebilmektedir. Burada dinlenenler günde 32 kron ödemekte, geri kalan 32 kronu da sendikalar yükümlenmektedir.

Şu var ki, izinlerini dinlenme evlerinde geçirmek istemeyenlerin de sayısı az değil. İncelemelere göre, büyük kentlerdeki her 5—7 aileden birinin köylerde villası veya evi bulunmaktadır.

İLERLEMİŞ YAŞ ÇAĞINDA

Emekliliğe geçiş, insan yaşamının en çelişkili dönemlerinden biridir. Yaşın ilerlemesi, insanın güçten düşmesi, alışılmış işin gitgide ağır gelmeye başlaması, emeklilik çağının sabırsızlıkla beklenmesine neden olmaktadır. Ne var ki, bunun yanı sıra emekli olma korkusu da başgöstermektedir ve birçok insanlar bu dönemi ertelemeye çalışmaktadırlar. İnsanın uzun yıllar süren toplumsal bağ ve ilişkilerini koparması, yalnızlığa gömülmesi, istemiyerek çalışmaktan kopması tehlikelidir.

Çekoslovakya'nın yaşlanmış kimselere karşı sosyal politikası bütün bunları gözönünde bulundurmaktadır. Bugün ülkedeki emeklilerin oranı nüfusun 21,4'ünü oluşturmaktadır.

İlkönce emeklilik yaşından başlayalım. Bu yaş, erkekler için 60 (madencilerde 55), kadınlar için ise, yetiştirdikleri çocuk sayısına göre 53—57'dir. Ülkede kentli veya köylü bütün emekçiler emeklilik hakkına sahiptir. Emeklilik maaşı, emekçinin son yıllarda eline geçen ücret ve çalıştığı yıllar gözönünde bulundurularak saptanmaktadır ve gelirinin yaklaşık % 66'sını oluşturmaktadır. Emekliler, istedikleri takdirde maddesel üretimin ana branşlarında veya hizmetler alanında, yönetici olmamak koşuluyla, çalışabilir ve hem emekli maaşını, hem de yaptığı işin karşılığı olan ücreti alırlar. Ülkede emeklilerin yaklaşık % 60'ı bu olanaktan yararlanmaktadır. Diğer emekliler aynı koşullarda tam veya olmayan yıl boyunca çalışabilirler, ancak emekli maaşlarının bir kısmını ve yaptığı işin karşılığı olan ücreti alırlar.

KIYASLAMA VERİLERİ

● Türkiye'de devlet sosyal sigorta sistemi, çalışabilir nüfusun sadece % 40'ini kapsamına almaktadır. 1980 yılında, enflasyonun sonucu olarak emeklilerin reel gelirleri yarı yarıya düşmüştür.

● İrlanda'da işçi sınıfı, yaşlılık çağında sosyal sigortanın iyileştirilmesi alanında önemli kazanımlar elde etmiştir. Emekliler evlerinde yakıt, gaz ve elektrik ücreti ödememekte, parasız telefon ve televizyondan yararlanmakta, yiyecek maddelerine daha az para vermekte, yılda bir kez memleket içinde bedava yolculuk yapma hakkına sahip bulunmaktadır. Madalyanın öteki yüzüne gelince, ülkede pahalılık durmadan artmakta, bu da yaşam düzeyinin düşmesine, emeklilerin durumunun kötüleşmesine neden olmakta, ek yardım ve kolaylıklara bağımlılığını artırmaktadır.

Çekoslovakya'da genel yaşam düzeyi, yaşlanmış vatandaşların gereksinimlerini emeklilik maaşından (hattâ kendilerine sağlanan et yardım ve kolaylıklar gözönünde bulundurulmadan) sağlamalarına olanak vermektedir.

Yaşlanmış yurttaşlara gösterilen özenin öğelerinden biri de ek yardım ve kolaylıklardan yararlanmalarının, kendilerine etkin eylemlerde bulunmak, yakınları ve tanıdıklarıyla ilişkilerini sürdürmek olanaklarının sağlanmasıdır. Bilindiği gibi, yalnız kalan, aile çerçevesinin dışında yaşayan insanlar güçlüklerle karşı karşıya kaldıkları zaman bu ilişkiler kopmakta ve onları emekliler evine gitmek zorunda bırakmaktadır. Çalışma bakanlığı yetkililerine göre, bundan çıkarılacak sonuç şudur: Sosyal koruma çalışmalarının yetkinleştirilmesi için her türlü çabanın gösterilmesi gereklidir. Bunun anlamı nedir?

Kentlerde ve bölgelerdeki ulusal komitelerde özel olarak yetiştirilmiş

kadrolar çalışmaktadır. Bunlar hizmet göremeyecek ve ev işlerini başaramayacak yaşa gelen yalnız kalmış kişilere yardım etmekte, onların yerine alış-veriş yapmakta, konutlarını temizlemektedirler. Bu hizmetler karşılığında ödenen paranın % 60'ını devlet yükümlenmektedir. Böylelikle insanın alıştığı konuttan ayrılması, alışkanlıklarını değiştirmesi gereksinimi önlenmektedir.

Bunun yanı sıra kentlerde, yaşları ilerlemiş kimselerin özel gereksinimlerini karşılayan merkezler açılmıştır ve emekliler burada saçlarını kestirmek, pedikür yaptırmak gibi hizmetlerden indirilmiş ücretler karşılığında yararlanmaktadır. Ülkede emekliler için kulüpler açılmıştır. Bunlar, yurt-ıci gezileri örgütlemekte ve dinlenme evleri için kartlar vermektedir.

Bundan bir süre önce şöyle bir sorun ortaya çıkmıştır: Yalnız yaşayan kimselere veya yaşlı ilerlemiş olan karı-kocalara asansörsüz, kalorifersiz konutlarda oturdukları takdirde nasıl yardım edilebilir? Devlet, ihtiyaçlık çağında bu kadar zorunlu olan bu gereksinimlerinin karşılanması için özel yapılar kuracak, villaları ve köy evlerini yeniden düzenleyecek servisler meydana getirdi. Özel plânlara göre yapılan bu konforlu konutlarda sağlık donatımları bulunmakta ve hepsinden önemlisi buralarda oturanlara büyük indirimli ücretler karşılığında çeşitli hizmetlerde bulunan personel bulunmaktadır.

İşte bu yazının başında sözünü ettiğimiz Františka Rjehaškova ile burada tanıştık. Yine bu konutta, iki odalı bir dairede oturan 75 yaşındaki besteci Jan Hromec ile eşi Zdenka ile de tanıştık. Rjehaškova gibi Hromec ailesi de yeni konutlarından çok memnun olduklarını söylediler.

Görüldüğü gibi, bu gibi konutlarda oturanlar çeşitli katmanların temsilcileridir. Burada «yoksullar yurdu» kavramını akla getirecek hiçbir şey görülüyor. Oysa yaşlı insanlar sözkonusu olunca, her zaman böylesi akla gelir.

Sözünü ettiğimiz konutlar emekliler arasında iyi bir ün yapmış. Bunların yanı sıra, özel hizmetleri daha çeşitli olan pansiyon-evlerin de perspektife sahip olduğu kanısı vardır. Bu pansiyonlardan birini başkent Prag'da ziyaret ettik. Burası, komşu semtlerle kaynaşmış küçük bir köyden farksızdı. İki katlı on üç evden oluşan, tek veya çift odalı daireleri bulunan bu pansiyonun bir yemek salonu, kulüp ve kütüphanesi vardı. Burada oturan yaşlılar, belirli kurallara uymak ve her biri aynı şeyi yapmak zorunda değildiler. İsteyen akrabalarının yanına, veya yaz günleri villasına gitmekte serbesttir.

Bize verilen bilgiye göre, pansiyon-evler yetersizdir, istek sunudan fazladır. Bu nedenle, bu gibi pansiyonlar ağı hızla artmaktadır. Aşağıdaki çizelgede, son on yıl içinde, yalnız kalmış yaşlılar için sağlanan olanaklar yer almaktadır.

Sosyal yardımın türü	1970	1975	1980
Yerel sosyal yardım servisleri:			
Yardım edilen kişilerin sayısı (1.000 olarak)	14,6	30,4	47,4
Hizmet personeli bulunan evlerin sayısı	329	2.028	7.314
Özel temizlik hizmetleri	10	117	289
Emekli kulüpleri	491	614	937
Sosyal hizmetler servisinin lokalleri:			
Emekli evlerindeki yerler (1.000 olarak)	35,0	36,7	40,0
Pansiyon-evlerdeki yerler (1.000 olarak)	0,2	1,2	3,0

Çekoslovakya'daki sosyal yardımlar sistemiyle ilgili olan bu kişisel izlenimlerimizle konuyu tükettiğimizi ileri süremeyiz. Buraya Federal Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Doktor J. Havelka'nın konuşmasını alamadık. Bakanın belirttiğine göre, ÇKP'nin 1971 yılında yapılan 14. Kongresinden bu yana geçen 10 yıl içinde parti, sosyal politikanın hazırlanmasına bilimsel açıdan yaklaşılmasına, sosyal yardıma gereksinim duyan bütün grup ve katmanların yaşamsal gereksinimlerinin dikkatle incelenmesine özel bir önem vermiştir. Bunun sonucu olarak yaşlılara, genç ailelere ve çocuklara gösterilecek özenin, diğer sorunların çözüme bağlanmasının ilkelerini, yönlerini saptayan kompleks programlar hazırlanmıştır.

Çeşitli kategorilerden yurttaşların temel gereksinimlerinin karşılanmasıyla ilgili kompleks önlemler bundan böyle de yetkinleştirilecektir. Bu alanda, ÇKP'nin bundan bir süre önce yapılan 16. Kongresi'nin kararları gereğince yeni yaşam koşullarına yanıt verecek değişiklikler gerçekleştirilecektir. Bakanın belirttiği gibi, sosyalist toplumun genliği bu toplumu oluşturanların tümünün genliği sayesinde gerçekleştirilebilir. Bu nedenle de her insanın, her ailenin çıkarları devletin çıkarlarını oluşturmaktadır.

Çekoslovakya Komünist Partisi'nin pratik politikası budur. Bu ise, emekçilerin bugüne ve yarına güvenmelerinin sağlam temellerini atmış olması dolayısıyla halkın güvenini kazanmıştır.

Yasalar kimden yanadır

Grev hakkı ve Grev Savaşlarının Reel Olanakları

Sayın Yazı Kurulu!

Kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının hakları uğrunda savaşımla ilgili bir yazıda (sayı 5, 1981) grev hareketindeki gelişmeleri ortaya koyan veriler yer aldı. Bana kalırsa bu veriler sadece emekçilerin artan hoşnutsuzluklarını değil, aynı zamanda isteklerini savunmak uğrunda yararlandıkları olanakları da ortaya koymaktadır. Örneğin, Federal Almanya'da grev hakkı Anayasa'da yer almıştır. Derginizde birkaç kez belirtildiği gibi burjuva yöneticiler bu hakkı kısıtlamaktadır. Burada bir çelişki yok mudur? Bizerta, Tunus.

Ahmed Bussalâm

Yazı Kurulumuzun ricası üzerine Dünya Sendikalar Federasyonu Sosyal-Ekonomik Sorunlar Şubesi okuyucumuz için aşağıdaki yanıtı hazırladı.

Grev hakkı emekçilerin önemli sosyal haklarından biridir. Bu hak, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün birçok belgelerinde yer almıştır. Dünya Sendikalar Federasyonu'nun 16-22 Nisan 1978'de Prag'da yapılan IX. Kongresince onaylanan sendikal haklarla ilgili Genel Bildirge'nin 5. maddesinde şöyle denilmektedir: «Emekçiler haklarını korumak üzere, biçimi ne olursa olsun, grev, boykot, nöbet bekleme, iş yerini işgal, gösteri vb. gibi sendikal yeylemlere katılmak hakkına sahiptirler.» Bildirgenin 6. maddesinde ise şunlar belirtilmektedir: «Emekçiler, hangi alanda çalışırsa çalışsınlar, hiçbir kısıtlama uygulanmadan grev yapma hakkına sahiptirler; greve katılanlar veya grevle dayanışmada bulunanlar grevden önce, grev sırasında ve grevden sonra hiçbir nedenle kovuşturulamaz, cezalandırılmaz ve baskı altında tutulamaz.»

Çeşitli kapitalist ülkelerin yasalarında bu yaşamsal hakka karşı aynı anlayışın gösterilmediğine tanık oluyoruz. Paraguay veya Şili gibi dikta rejimlerinin bulunduğu ülkelerde grevler yasak edilmekte, acımasızca bastırılmakta; diğer bazı burjuva demokratik ülkelerde ise, emekçilerin çok uzun yıllar süren çetin savaşımalar sonucunda elde ettikleri bu hak, örneğin, A. Bussalam'ın söz konusu ettiği FAC'nde tanınmakta ve hatta Anayasada yer almaktadır. Fakat bunun ne kadar reel olduğu, emekçilerin bundan haklarını savunmak için ne kadar yararlanma olanağına sahip bulunduğu sınıflar arası güçler dengesine, işçilerin örgütlenme ve savaşım yürütme alanındaki hünerine, burjuvazinin haklarını baskı yolu, faşist veya liberal-demokratik usuller, yığınlar üzerinde dolaysız baskı

veya sosyal demagoji ve aldatma gibi yöntemlerle koruyabilme becerisine bağlıdır.

Ne var ki, «en özgür» ve «demokratik» burjuva devletlerinde bile tekeli sermaye grev hakkını çokyanlı olarak kısıtlamaya, hattâ ortadan kaldırmaya, emekçileri bu haktan pratikte yararlanmaktan yoksun bırakmaya çalışmaktadır. Bunu gerçekleştirmek için değişik yöntemlere başvurmaktadır.

Bunların başında ekonomik önlemler yer almaktadır. Sermayenin ege-men olduğu burjuva ülkelerinde grevler, emekçiler için son derece sancılı bir savaşım aracıdır. Buna, işverenlerin grevcilere çalışmadıkları gün-lerin ücretini ödememeleri (bu olanak ancak grevin başarıyla sonuçlan-ması halinde sağlanır) neden olmaktadır. Bundan dolayı günümüz ko-şullarında kapitalist dünyada grev ancak sendikalarda örgütlenmiş olan, özel grev fonları sağlayabilen, ulusal ve uluslararası işçi dayanışmasına güvenilebilen vb. emekçiler grev yapabilir. Örneğin, Federal Almanya'da basın işçilerinin 1976 yılında yaptıkları grev, sendikaya 33 milyon marka malolmuş, Würtemberg'teki metal işçilerinin 1978'deki grevi dolayısıyla ise 130 milyon mark harcanmıştır.

Öte yandan birçok ülkede sendikaların emekçi halkın çoğunluğunu sıralarında toplayamamış olması da unutulmamalıdır. Örneğin, ABD'de, bu ülkenin çalışma bakanlığı tarafından açıklanan verilere göre, sendi-kalara tüm işçilerin yaklaşık % 20'si üyedirler. Geri kalan % 80'i ise, haklarını savunmak olanaklarından yoksundurlar. İşverenlerin bu gibi işçilere karşı tutumu «ya benim koşullarımı kabul edersen, ya da çeker gidersin» ilkesine dayanmaktadır.

Burada şunu da gözönünde bulundurmak gerekir: Kapitalist ülkeler-deki her emekçi için işten atılmak tehlikesi vardır ve işten atılanların yerini almaya hazır binlerce insan bulunmaktadır. Bu koşullarda grev yapmanın hiç de kolay olmadığı kendiliğinden anlaşılır.

Şunu da belirtmeliyiz ki, kapitalist devletlerdeki sendikalar toplu söz-leşme görüşmeleri ve grevler dışında emekçilerin haklarını savunma ala-nında çok kısıtlı olanaklara sahiptirler. Bu nedenle emekçiler için büyük önem taşıyan ve tümüyle işverenin tutumuna bağlı olan birçok yaşamsal soruna çözüm yolu bulamamaktadırlar. Burjuva ülkelerinde sermaye ya-tırımı, gelirlerin dağılımı, fiyatların saptanması, ekonomik plânlama vb. gibi en önemli sorunlar genel olarak sendikaların denetimi dışında kal-maktadır. Oysa sosyalist dünyada sendikalar ayrı ayrı işletmelerin yöne-timinden yüksek devlet organlarına kadar her düzeyde, yukarıda sayılan sorunlarla ilgili kararlar hakkında sözünü söyleme hakkına sahiptirler. Örneğin, Sovyetler Birliği'nde ücretleri saptayan Emek ve Sosyal Sorunlar Devlet Komitesi bu alanda sendikaların onayını almadan karar veremez.

Sosyalist ülkelerde sosyal-ekonomik gelişme plânlarının yerine getirilmesi, ücret normlarının ve tarifelerin saptanması, emek yasalarının hazırlanması, onaylanması ve gerçekleştirilmesi, sosyal fonlardan yararlanılması gibi birçok önemli sorunlar sendikaların yetkisi çerçevesinde yer almaktadır.

Sosyalist ülkelerden farklı olarak burjuva toplumunda böyle bir şey yoktur ve sendikalar emekçilerin istemlerinin gerçekleşmesini sağlayacak başka bir yol olmadığı için greve başvuruyorlar.

Kapitalist ülkelerdeki sendikalar işletmelerin yöneticilerini seçme, yönetim organlarına atama konularında söz sahibi değildirler. Kapitalist koşullar içinde bir korsorsiyum müdürünün veya bir firma yöneticisinin sendikaların isteği üzerine işten uzaklaştırılabileceğini düşünmek bile olanak dışıdır. Oysa, sosyalizmde bu gibi durumlara çok kez rastlanmaktadır. Çünkü, sendikalar emekçileri savunma görevini yerine getirme alanında emek yasalarının ve işçilerin haklarını çiğnemeye kalkışan yöneticilere karşı kullanılacak birçok araçlara sahiptirler.

Ama bu grev hareketinin yolunun dümdüz ve engelsiz olduğu anlamına gelir mi? Kesinlikle hayır! Burjuva devleti, onun yasaları ve adliye-hukuk sistemi grev hakkının önüne birçok sınırlamalar koymaktadır. Her şeyden önce, birçok ülkede, örneğin, devlet işletme ve dairelerinde çalışanlar gibi çeşitli kategorilerdeki emekçilere grev hakkı tanınmamaktadır. Birçok grevlerin ise yasaklandığına tanık oluyoruz. Örneğin, yine Federal Almanya Cumhuriyeti'nde sendikaların yönetimi altında olmasızın, kendiliğindengelleme veya başka bir deyişle «vahşi» grevler yapılmasına izin verilmemektedir. Devlet organları üzerinde baskıda bulunan grevler, «politik» sayıldıklarından dolayı, doğrudan doğruya yasaklanmıştır. Oysa emekçilerin yaşama koşullarıyla ilgili en önemli sorunları çözüme bağlayan sözkonusu organlar değil midir? Örneğin, sosyal sigorta, sağlık yardımı, eğitim ve meslek öğrenimi, ulaşım hizmetleri, çevrenin korunması vb. gibi sorunların çözüme bağlanmasında sosyalist ülkelerde emekçiler ve onların sendikaları çözümleyici bir rol oynarken, burjuva devletlerinde sendikalar bu konularda söz sahibi olma hakkından yoksundurlar.

Kapitalist ülkelerde yasal diye kabul edilen grevler bile türlü türlü koşullara ve kısıtlamalara bağlı bulunmaktadır. Okuyucumuzun gönderdiği mektupta sözkonusu edilen FAC yasama sistemi yalnız anayasadan ibaret değildir. Bu yasama sistemi, örneğin, grevlerin «namuslu savaşım» olmasını, «ölçüyü aşmamasını» ve hattâ ... «işletmede barış havasını bozmamasını» istemektedir. Eğer, bu son derece keyfi yorumlara olanak sağlayan ilkeler yetkililerin kanısı gereğince uygulanmazsa, grevcilere karşı mal sahibinin uğradığı zararların ödettilmesinden, polislin işe

karışmasına kadar çeşitli yaptırımlar uygulanması gözönünde bulundurulmaktadır.

Polislerin grev savaşımına karışmasına, yasalarda cezalandırılması öngörülen «konut huzurunun bozulması», «zora başvurulması», «maddesel zararlara neden olunması» vb. neden olmaktadır. Polis grevcilere karşı peşin önlemler alarak patronun «olası zararlarını» önleme hakkına da sahiptir. FAC'de 100 numaralı polis yönergesinde polis yetkililerine «grevin ölçüleri hakkında, grevi destekleyenlerin sayısı ve terkihi hakkında, işe devam etmek isteyenler hakkında, greve katılanların daha önceki ve gelecekteki olası davranışları hakkında» bilgi verilmesi istenilmektedir. Yönergede grev kırıclarının korunması için önlemler alınması ve örneğin grev gözçülerini de kapsayabilen «hukuk dışı davranış»la suçlanabilecek kimselerin cezalandırılması öngörülmektedir.

Tekellerin grevlere karşı başvurdukları sert savaşım araçlarından biri lokavtlardır. Böylelikle patronlar işçileri ve hizmetlileri yığınsal biçimde işten atabilmektedirler. Lokavt, emekçileri ekonomik bakımdan ezmek için acımasız bir önlemdir, çünkü işten atılanlar geçim olanaklarından yoksun kalmaktadırlar. Kendilerine ücret verilmediğinden başka hastalık, işsizlik yardımından da yararlanamamaktadırlar. Federal Almanya'da patronlar, örneğin, basın işçilerinin 1976-1978, metal işçilerinin 1978 grevlerinde olduğu gibi, sendikalara karşı lokavt silâhını defalarca kullanmışlardır.

Bu işveren rolünü burjuva devleti oynadığı zaman, lokavtın sonuçları çok daha yıkıcı olmaktadır. ABD yönetiminin bu yılın Ağustos ayında greve giden uçak alanlarında görevli hava kontrolörlerine karşı uyguladığı yöntem bunun tipik örneğidir. Uçak alanlarında görevli hava kontrolörlerinin ücretlerin artırılması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi istemlerine Beyaz Saray 12.217 kişiyi işten atmakla yanıt verdi. Sendika çok büyük para cezasına çarptırıldı. Beş sendika yöneticisi tutuklanarak cezaevine gönderildi, 30 kişi hakkında da dava açıldı. Grevi kırmak amacıyla ABD hükümeti orduyu kullandı. Uçak alanlarında hava kontrolörlerinin yerlerine hava kuvvetlerinden uzmanlar oturtuldu.

Beklenildiği gibi emekçilere bu tür baskı yapılması taktiğini burjuva adaleti onaylamaktadır. Nitekim geçenlerde FAC'nde emek ilişkileri alanında en yüksek adalet kurumu, bazı kayıtlarla olsa da lokavtların «yasal olduğu» yolunda karar aldı. Bunu yaparken de tarafların «eşit haklara» sahip olması gerekçesini ileri sürdü. Böylece egemen çevreler, ortada sömürenler ile sömürülenlerin, çıkarları birbirine tamamiyle aykırı olan barışmaz iki sınıfın değil, işbirliği yapmaları gereken ve sadece geçici bir zaman için araları açılan «sosyal partnörlerin» bulunduğu izlenimini uyandırmaya çalışmaktadırlar.

Lokavt ile grevi eşit sayan burjuva adaleti, sınıfsal çelişkileri ve emek ile sermaye arasındaki karşıt çıkarları yansıtan çatışmalarda tekelci burjuvazinin işçi sınıfının karşısında ölçsüz üstünlüklere sahip olduğunu görmezlikten gelmektedir. Çok büyük ekonomik güce sahip bulunan tekelci burjuvazi, üretimin uzun bir süre durdurulması halinde en kötü durumlarda bile elde ettiği kârın ancak bir kısmını kaybetmektedir. İşçilerle memurlar için ise lokavt işsiz kalmak, yaşam için gerekli maddesel kaynaklardan tamamiyle yoksun olmak anlamına gelmektedir.

Burjuva sosyolog ve propagandacıları grevlerin kısıtlanmasını ve yasaklanmasını haklı gösterebilmek için grevlerin güya gereksiz hale geldiği «değişmiş» bir kapitalist toplumdan söz etmektedirler. «Frankfurter Allgemeine» gazetesi bir yazısında, «artık işçiler ve işverenler arasında daha önce görülen kesin biçimdeki büyük karşıtlıklar ortadan kalktı» diye yazmış ve bu görüşünü şöyle sürdürmüştür: «Bu nedenle grevlerin ve lokavtların yasaklanması gereklidir. Her ikisi de, sosyal sorumluluk temeline dayanan çağdaş endüstri devletinde ortadan kalkması gereken şeylerdir, çünkü ortak yazgının bilincine varılmasına yardım edileceği yerde, karşılıklı nefret duyguları uyandırmaktadır . . . » (!)

Böyle bir görüş, burjuvazinin gelirlerinin işçi ücretlerine karşılık çok daha büyük bir hızla arttığı, tekellerin, işçi sınıfının gittikçe daha çok sömürülmesi hesabına, akla sığmaz kârlar elde ettikleri, diğer emperyalist devletlerde olduğu gibi, tepedeki ayrıcalıklıların emekçiler tarafından yaratılan toplumsal zenginliğin aslan payını ele geçirdikleri bir ülkede ileri sürülmektedir. Görülüyor ki, «Frankfurter Allgemeine» gazetesinde sözü edilen ve temeli güya grevler yüzünden sarsılan «ortak» yazgı diye bir şey yoktur.

Kapitalizmde, üretim araçları, tüm halkın malı değil, özel kişilerin malıdır. Bundan ötürü, ortak çıkarlar yerine özel çıkarlar, halkın refahı yerine azami kârlar peşinde, zenginleşme peşinde koşan özel iyelik sahiplerinin çıkarlarına hizmet etmektedir. Kâr peşinde koşan bu kişiler, yığınların, tüm toplumun gereksinimlerini gözönüne almazlar. Örnek olarak başlıca emperyalist ülkelerde bugünkü ekonomik yapıyı gözden geçirelim. Bu ülkelerdeki transnasyonal (uluslararası) tekeller sermayelerini en elverişli biçimde işletebilmek için koskoca üretim kollarını kısıtlamakta, birçok işletmeleri kapatmakta veya bir yerden başka bir yere aktarmaktadırlar. Bunu yaparken yüzlerce, binlerce emekçinin işsiz kaldığını, yoksulluğa düştüğünü gözönüne almazlar. Tekellerin başında bulunanlar mallarının fiyatlarını arttırırken, işçilerin, çetin savaşımın sonucunda, ücretlerine eklenmesini sağladıkları zamları «yutan» enflasyona, halk yığınlarının yaşam düzeyinin kötüleşmesine neden olurken genel genliği akıllarına bile

(!) «Frankfurter Allgemeine Zeitung», 6 Mart 1979.

getirmezler. Tekeller üretim sürecinde binlerce ve onbinlerce işçinin işsizler ordusuna katılmasına neden olan yenilikler yaparken, emekçi insanların gereksinimlerini umursamazlar.

Elbette ki, üretim araçları tüm halkın iyelğinde olunca ve tüm toplumun mutluluğu, genliği uğrunda kullanılınca durum tamamıyla değişti. Bu, üretim ilişkilerinin kapitalist değil, sosyalist bir nitelik taşıması anlamına gelir. Bu gibi hallerde geniş halk yığınlarına mutluluk, genlik sağlamakla görevli üretimin kısıtlanması elbette ki emekçilerin çıkarlarına yanıt vermez. «Sovyetler Birliği'nde niçin grev yoktur?» sorusunu yanıtlayan Novo Sibirsk'teki makine kuruculuğu işletmesi işçileri haklı olarak: «Grev bize yarar sağlamaz. Bu, insanın elini kendi cebine sokup kendi parasını sağa sola saçmasından başka bir şey değildir», yanıtını vermişlerdir.

Burada şunu da belirtmeliyiz ki, sosyalizm grev hakkını ortadan kaldırmadan (sosyalist ülkelerin yasalarında böyle bir yasak yoktur), emek ilişkilerinin başka yollardan çözüme bağlanması için gerekli nesnel önkoşulları sağlamaktadır. Bu önkoşullar sorunların, üretimin temellerine yıkıcı etkilerde bulunan grevler yoluyla değil, hesap verilmesini, bütün emekçi katmanlarının çıkarlarına uyan ve onları koruyan, plânlı olarak gereksinimlerinin karşılanmasını sağlayan toplumsal-politik mekanizm sınırları içinde çözüme bağlanmasına olanak vermektedir.

Sosyalist ülkelerdeki sendikalar işçiler ve memurlar için yaşamsal önem taşıyan sorunları en yüksek devlet düzeyinde çözüme bağlamak olanağını sağlayan haklara sahiptirler. Bu sendikalar emek ilişkilerini işçi ve memurların isteklerini en geniş ölçüde gözönünde bulundurarak çözmektedir. Örneğin, Sovyetler Birliği'nde «İş Yasası» ülke çapında bir yasa niteliğini taşımaktadır, sendikalarca hazırlanmış ve SSCB Yüksek Sovyeti tarafından onaylanmıştır. Bu yasada her yurttaş işyeri sağlanması, paralı izin verilmesi, mesleğini seçme olanağı, emeklilik maaşı güvencesi gibi başlıca haklar öngörülmektedir.

SSCB Sendikaları Tüzüğü gereğince sendikalar devletin yüksek organlarına yasa tasarıları sunmak, ücretler, sosyal sigorta, emeği koruma, işçilerin kültürel ve yaşamsal gereksinimlerini karşılama gibi sorunlarla ilgili tasarıların hazırlanmasında ve incelenmesinde hükümet düzeyindeki toplantılara katılma hakkına sahiptirler. Sendikalar, hükümetin bu konularla ilgili yasalarının ve kararlarının yerine getirilmesini denetleyebilir. Sovyet sendikaları, merkezdeki plân ve ekonomi organlarıyla bakanlıkların ve devlet komitelerinin raporlarını periodik olarak incelemektedirler. Eğer işletme yöneticileri, ya da hükümet temsilcileri işçilere ve memurlara yasalarla tanınan hakları gözönünde bulundurmazlarsa, koruyuculuk ödelerini yerine getiren sendika örgütleri cezalara ve diğer yaptırımlara baş-

urabilirler. Daha önce de belirtildiği gibi, sendikaların isteği üzerine bu tür yöneticiler işlerinden uzaklaştırılırlar.

Diğer sosyalist ülkelerdeki sendikalar da toplumsal-politik yaşamın çeşitli alanlarında geniş hak ve yetkilere sahiptirler.

Görüldüğü gibi sosyalist düzende üretim ilişkilerinin sosyalist ekonomiye zararı olan grevlere başvurulmadan çözüme bağlanmasını sağlayan bütün nesnel koşullar vardır. Polonya örneğinde görüldüğü gibi, toplumsal ekonomik politikada bu olanaklardan yararlanılırken yapılan yanlışlıklar, emek alanında çatışmalara, bunalıma yol açabilir. Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin VI. Plenumu'nda ülkedeki durumu, sosyalizmin ekonomik yasalarının ihmal edilmesi sonucunda meydana gelen «ciddi yanlışlıklar»ın etkilediği belirtilmiştir. Plenumda sendikalar üzerinde durulurken «kardeş sosyalist ülkelerde sendikaların Polonya'ya kıyasla daha önemli konumlarda yer aldıkları ve daha geniş olanaklara sahip bulundukları» vurgulanmıştır. Apaçıktır ki yapılan yanlışlıklardan, amaçları emekçilerin durumunu düzeltmek değil, sosyalizmin temellerini sarsmak, ekonomisini yıpratmak olan güçler yararlanmaya kalkışmaktadır.

Emekçilerin büyük çoğunluğunun çıkarlarına hiç de uygun olmayan ve ancak sosyalizm düşmanlarının işine yarayan grevler ilân edilmesinin zemini ancak bu gibi durumlarda oluşmaktadır. Polonya parlamentosunun (Seym) Şubat oturumlarında belirtildiği gibi, üretimin azalması, normal emek temposunun bozulması sonucunda «ülkenin ayakta kalmasını sağlayan maddesel etkenler kısıtlanmakta, toplumsal ödevlerin gerçekleştirilmesi, yaşam ve emek koşullarının iyileştirilmesi temeli daraltılmaktadır.»

Durum böyle olunca sosyalist düzenin temeli olan kamu iyeliğinin temelini sarsılması ve zayıflatılması, ekonomik potansiyelden ve üretimin kapasitesinden tam olarak yararlanılmasını, sosyalist toplumun önünde duran yaratıcı ve insani görevlerin çözüme bağlanmasını büyük ölçüde engellemektedir.

Bu durumda grevlerin yönünü, işçi sınıfının hakları, en yakın ve en büyük perspektife sahip amaçları uğrındaki savaşımındaki rolünü ve yerini ancak grev eylemlerinin somut nesnel karakterinin, somut toplumsal-ekonomik koşullarının sınıfsal açıdan çözümlenmesi ortaya koyabilir. Dergimize gönderilen mektupla ilgili olarak söylenebilecek başlıca şeyler bunlardır.

Mario Ramos
Dünya Sendikalar Federasyonu
Sosyal Ekonomik Sorunlar Şubesi yardımcısından

Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına, kardeş Yunanistan Komünist Partisi'ni, son parlamento seçimlerindeki başarısı nedeniyle candan kutlar, devrimci savaş selamlarını gönderir.

Yunanistan'daki son parlamento seçimlerinin sonuçları, Yunanistan halkının ulusal bağımsızlık, demokrasi ve daha iyi bir yaşam uğruna uzun yıllardan beri sürdürdüğü savaşımın bir başarısıdır. Yunanistan Komünist Partisi, kararlı eylemleriyle, ardıcıl çizgisiyle bu başarıya büyük bir katkıda bulunmuştur. Proletarya enternasyonalizmi ilkesini bir an bile elden bırakmadan, geniş halk yığınları üzerindeki etkisini, saygınlığını artırmıştır. Biz, Türkiye komünistleri, bundan büyük bir kıvanç duyuyoruz.

Türkiye Komünist Partisi, kardeş Yunanistan Komünist Partisi'yle Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temeli üzerinde gelişip pekişen bağlarla bağlıdır. Barış ve sosyalizm uğruna ortak savaşımızda, daha nice büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

22 Ekim 1981

İran Tudeh Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına, kardeş İran TUDEH Partisi'nin 40. kuruluş yıldönümünü candan kutlar, devrimci savaş selamlarını gönderir.

İran TUDEH Partisi, kurulduğu günden bu yana, İran emekçilerinin emperyalizme ve sömürüye karşı savaşımının en ön sıralarında yer aldı. Tüm işkencelere, baskılara ve kırımlara karşın, kanlı Şah rejimine karşı savaşta, yiğitlik destanları yazdı. Şah rejiminin alaşağı edilmesinden sonra, İran'da Halk Devrimi'nin kazanımlarını korumak ve ilerletmek için, en geniş anti-emperyalist güçlerin birliğini örmek için ardıcıl savaşım veriyor. Türkiye komünistleri, bu savaşta İran komünistleriyle, İran halkıyla tam bir dayanışma içindedir.

Türkiye Komünist Partisi ile kardeş İran TUDEH Partisi arasındaki bağlar, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temeli üzerinde gelişip güçleniyor. İran TUDEH Partisi'nin 40. kuruluş yıldönümünün, yeni başarılar ve atılımlar yılı olmasını dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

2 Ekim 1981

İrlanda Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına, kardeş İrlanda Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümünü candan kutlar, devrimci savaş selamlarını gönderir.

İrlanda Komünist Partisi, 60 yıllık savaş tarihi boyunca İrlanda işçi sınıfının ve emekçilerinin çıkar ve istemleri uğrunda savaştı, savaşıyor. İrlanda halkının kendi yazgısını belirlemesi için ve İngiliz emperyalizminin hegemonyasına son verilmesi için savaşımın ön sıralarında yer alıyor. Emperyalist güçlerin, NATO'nun tüm komplolarına karşı, tüm yurtseverlerini uyarıyor. Halkın ve emekçilerinin istemleri doğrultusunda ve tüm İrlanda halkının ulusal çıkarları için en geniş güçleri birliğe çağırıyor.

Türkiye'deki askersel diktatörlük, ülkemiz işçi sınıfı ve onun sendikal-politik örgütleri üzerindeki yoğun baskıları sürüyor. Mayıs 1980'den bu yana gerici askersel diktatörlüğün baskıları ağırlıklı olarak, TKP'nin üye ve sempatizanlarına yöneliyor. Ağır işkenceler altında, ilerici-yurtsever güçler, TKP üyeliğini kabul etmeye zorlanıyor. Cuntanın, ekonomik bunalımın tüm yükünü emekçi halkın sırtına bindirme politikası, en geniş emekçi yığınların yaşam koşullarını günden güne kötüleştiriyor. Tüm bunlara paralel olarak ABD yönetimi, NATO egemen çevreleri, Sovyetler Birliği'ne, Orta Doğu halklarına karşı açık bir saldırı-sıçrama tahtası olması için Türkiye üzerindeki baskı ve dayatmalarını tırmandırıyorlar. TKP, çetin koşullar altında tüm ulusal demokratik güçlerin tek cephesini örmek için savaşıyor.

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, İrlanda Komünist Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temeli üzerinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. İrlanda Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümünün, barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve ilerleme davasında yeni yeni başarılarla temel olmasını dileriz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

14 Ekim 1981

Türkiye Komünist Partisi'nin 61. Kuruluş Yıldönümünü Kutlama Komitesi'ne – Duisburg

Değerli dostlar,

Partimizin 61. kuruluş yıldönümünü kutlamak için düzenlenen toplantıya katılan tüm dostlarımızı TKP Merkez Komitesi adına selamlarım. Ülkemizin bugün içinde bulunduğu güç koşullarda F. Almanya'da böyle bir toplantı düzenlenmesi halkımızın barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm savaşımına önemli bir katkıdır.

Bir yılı aşkın bir süredir erkte bulunan cunta ülkemizin ve halkımızın hiç bir temel sorununu çözmedi. Tersine o genel olarak emperyalizmin ve işbirlikçi tekelci burjuvazinin çıkarlarına uygun bir politika izleyerek ülkemizi ve halkımızı gerici bir askersel diktatörlük altına soktu. Böylece o bu sorunları daha da derinleştirdi.

Tüm ilerici yurtsever çevreler üzerinde uyguladığı baskıları, faşist rejimlere özgü yöntemleri terörizme karşı savaş maskesiyle haklı gösterme çabasındaki cunta yönetiminin, tüm savlarına karşın terörizm karşısında da sonuç alıcı etkin bir çaba göstermekten uzak olduğu bugün daha da açık olarak görülüyor. Ülkemizde terörizmin baş yürütücüsü olduğu sayısız belgeyle ortaya çıkmış olan faşist MHP davasındaki son gelişmeler, cunta yönetiminin bu davada en gerici Amerikancı çevrelere ardarda verdiği ödümler, onun terörizme karşı savaşım konusunda da çaresiz olduğunu gösteriyor.

Cunta yönetimi asıl saldırısını ilerici, demokrat güçlere, işçi sınıfına ve emekçi halka yöneltti. O barış ve demokrasi isteyenleri, ulusal çıkarları savunanları tutukladı, ağır baskılar altına aldı. Onbinlerce suçsuz insan üzerinde barbarca işkenceler uygulandı, uygulanıyor. Cunta yönetimi bu politikasıyla ülkemizi ve halkımızı yeni tehlikeler karşısında savunmasız bırakıyor.

Bugün ABD emperyalizminin aşırı silahlanma, gerginlikleri artırma, çatışma politikası dünya barışını büyük tehlikelere sürüklüyor, ABD yönetiminin askersel üstünlük kazanma çabaları dünyamızı nükleer bir savaşın eşiğine götürüyor. ABD yönetimi bu barış ve insanlık düşmanı girişimlerini her zamanki gibi Sovyet tehdidi yalanlarının ardına gizlemeye çalışıyor.

SBKP Genel Sekreteri Brejnev yoldaşın belirttiği gibi bugün tüm dünya halkları açısından barışı koruma sorunundan daha önemli bir görev yoktur. Bu Türkiye halkı açısından da geçerlidir. Bölgemiz, Orta Doğu ve Doğu Akdeniz'de ABD emperyalizmi gerginliği alabildiğine artırıyor. On-

ları ülkemizi de, komşu sosyalist ülkelere ve Arap ve İslam dünyasına karşı bir saldırı üssü, bir sıçrama tahtası olarak daha etkince kullanma amacıyla baskı ve dayatmalara hız veriyorlar. Ülkemizin tüm komşularıyla olan ilişkilerini bozmaya çabalyorlar. ABD emperyalizminin bu serüvenci politikasına omuz veren güçler içerde cunta yönetiminin içine kadar uzanıyor. Bu durum, tüm demokratik temel hakların yok edildiği, barış ve demokrasi güçlerinin ağır baskılar altına alındığı bugünkü ortamda ülkemizi ve halkımızı büyük tehlikelerle karşı karşıya bırakıyor.

Halkımız emperyalizmin ve işbirlikçilerinin körüklediği savaş tehlikesine karşı çıkıyor. Barış istiyor, yaşamak istiyor, tüm komşularımızla dostluk ve işbirliğini savunuyor. Halkımız iş ve ekmek istiyor. Demokrasi istiyor. Bu uğurdaki savaşımı kimse durduramayacaktır.

Türkiye Komünist Partisi gerici, sağcı cunta yönetiminin saldırıları sonucu aldığı tüm yaralara karşın halkımızın bu savaşımını var gücüyle destekliyor. Onun ön saflarında yer alıyor. TKP bugün de yaşıyor ve savaşıyor. 61 yıllık geçmişin onlarca kez gösterdiği gibi TKP yok edilemez. Mustafa Suphi'lerin, Ethem Nejat'ların Leninci partisi işçi sınıfının, emekçi halkın bağrındadır. O, uluslararası komünist hareketin ayrılmaz bir parçasıdır.

Daha dün «TKP'yi çökerttik» diye sevinç çılgınlıkları atanlar bugün yine saldırılarının sivri ucunu partimize, onun savaşkan kadrolarına yöneltmek zorunda kalıyorlar. «TKP'nin kökü kazınmadı, daha şiddetli saldırı gerek» diyorlar. TKP MK Plenumumuz dosta güven verdi, düşmanı tedirgin etti. Plenumumuz partimizin ideolojik-politik-örgütsel birliğini, demokratik sentralizmi daha da güçlendirdi, disiplini pekiştirdi. Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizminin bu güçlü silahlarıdır ki egemen sınıflara korku salıyor. Bu saldırılar aynı zamanda TKP'nin etkinliğini, politikasının doğruluğunu ve özellikle ülkemizin içinde bulunduğu derin bunalımdan çıkışın tek gerçekçi yolu ve güncel bir hedef olarak savunduğu, tüm ulusal demokratik güçlerin cephe ve eylem birliği politikasının ne denli doğru olduğunu kanıtıyor.

Değerli dostlar,

Ana yurttan binlerce kilometre uzakta olmanıza karşın halkımızın savaşımının içinde olan sizlere de bugün büyük ve önemli görevler düşüyor. Sizlerin F. Almany'a'da Alman barış güçleriyle birlikte ABD emperyalizminin Batı Avrupa'ya yeni ölüm füzeleri yerleştirme ve nötron bombası yapma çabalarına karşı verdiğiniz savaşım Türkiye halkının, baş düşmanı ABD emperyalizmine karşı verdiği savaşımı güçlendiriyor. Barışın baş koruyucusu Sovyetler Birliği'nin yapıcı barış önerilerinin benimsenmesi için yürütülen çabalar ülkemizin çıkarlarıyla tam bir uyum içinde bulunuyor. Sizlerin cunta baskısı altındaki Türkiye halkıyla dayanışma yolunda

yaptığınız özverili çabalar, Türkiye'deki askersel diktatörlüğün yalıtılmasına katkıda bulunuyor, anayurtta demokrasi için savaşım veren güçlere destek oluyor. Batı Avrupa demokrasi ve barış güçleriyle Türkiye halkı arasında sizlerin çabalarıyla kurulan dayanışma köprüleri ülkemizin aydınlık bir geleceğe kavuşmasında önemli görev görüyor. Yurt dışındaki işçilerimizi yalnızca bir döviz sağma makinası olarak gören ve onların hiçbir sorununa çözüm bulma yolunda çaba göstermeyen Türkiye'deki cunta yönetiminin baskı ve uygulamalarına karşı savaşım, sizlerin Batı Alman tekellerine, çok uluslu emperyalist şirketlere karşı Alman işçi sınıfıyla birlikte verdiğiniz savaşımdan ayrı değildir. Alman Komünist Partisi DKP ile sıcak ilişkilerimiz, dayanışmamız, onların yerli yabancı tüm işçiler için yorulmak bilmez ardıcıl savaşımını bu gelişmeleri daha da hızlandırıyor. TKP'nin yurt dışındaki örgütleri şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de bu savaşımınızda her zaman yanınızda olacaktır.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

17 Ekim 1981

Avustralya Sosyalist Partisi IV. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına kardeş Avustralya Sosyalist Partisi'nin IV. Kongresi'ne devrimci savaş selamlarını gönderir.

Kongreniz, emperyalizmin sosyalist ülkelerle çatışma politikasını, silâhlanma yarışını, ulusal kurtuluş savaşımına karşı kaba kuvvet kullanma çabalarını tehlikeli boyutlarda tırmandığı bir ortamda toplanıyor. Bu saldırgan-serüvenci politikaya, ABD yönetimi, NATO egemen çevreleri, Avustralya'yı daha aktif katmak için yoğun çaba harcıyorlar. Böylesi tehlikeleri önlemek için Sovyetler Birliği'nin barış önerileri en sağlam bir güvence oluşturun.

Kongreniz, Avustralya'da işsizliğin hızla arttığı, tekellerin emekçiler üzerindeki sömürsünün azgınlığı, iflas ve yıkımların yoğunlaştığı bir ortamda toplanıyor. Bu ortamda Avustralya Sosyalist Partisi, en geniş anti-emperyalist, anti-tekel güçleri, tüm barışseverleri birleştirmek yönünde yoğun çabalar harcıyor.

Yoldaşlar,

Türkiye'deki gerici askersel diktatörlüğün, ülkemiz işçi sınıfı, onun sendikal ve politik örgütleri üzerindeki saldırıları, baskıları sürmektedir. Son aylarda saldırılar, daha çok TKP üye ve sempatizanlarına, ilerici güçlere yöneliyor. Korkunç işkenceler altında yurtsever kişiler, TKP'ye üyeliği kabul etmeye zorlanıyor. Bu baskı ve terör uygulamaları, emekçi halkın omuzlarına yüklenen ekonomik bunalımla eş gitmektedir. İşsizlik, pahalılık, yokluk, emekçi halkın belini büküyor. Öte yandan ABD yönetimi, NATO egemen çevreleri, emperyalizmin saldırgan serüvenci politikasında çok daha aktif bir rol oynaması için Türkiye üzerindeki baskı ve dayatmalarını yoğunlaştırıyorlar. Tüm bunlar, yoğun bir anti-komünist, anti-Sovyet kampanyayla birlikte yürüyor.

TKP, emperyalist dayatmalara karşı, NATO'ya bağımlılığa karşı, tekellerin azgın sömürsüne karşı, cuntanın baskılarına karşı, barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleme için en geniş ulusal demokratik güçlerin birliğini örme yolunda savaşım veriyor.

Yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, kardeş Avustralya Sosyalist Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temeli üzerinde

yükselen bağlarla bağlıdır. Avustralya Sosyalist Partisi'nin IV. Kongresine büyük başarılar dileriz.

Yaşasın Avustralya Sosyalist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

2 Ekim 1981

TÜSTAV

Antonio Maidana yoldaş'a özgürlük!

Paraguay Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Antonio Maidana yoldaş, 65. doğum yıldönümünü zindanda, akıl almaz işkenceler ve baskılar altında kutladı. Paraguay proletaryasının, dünya komünist hareketinin bu seçkin savaşerinin 65. doğum yıldönümü kutlu olsun! Emboskada toplama kampındaki yeraltı hücresinde o, yalnız Paraguay komünistlerinin, Paraguay halkının değil, tüm dünya komünistlerinin ve dünya halklarının yiğitlik, direnç, bilinçlilik ve inanç simgesi olmaya devam ediyor.

Antonio Maidana yoldaş, daha önce de 20 yıl emperyalizmin kuklası Strössner rejiminin zindanlarında yattı. En ağır işkencelerde bile boyun eğmedi. Komünist onuru her zaman üstün tuttu. 20 yıllık tutukluluk döneminde O, direnciyle, yaşam azmiyle, geleceğe ve sosyalizme olan inancıyla herkesin sevgisini, saygısını kazandı. Tüm politik tutuklulara örnek oldu. Antonio Maidana adı bugün Paraguay halkının bugünü ile yarını arasındaki sağlam köprü, ulusal ve sosyal kurtuluşun simgesidir. Strössner rejiminin emperyalist gizli servislerle, bölgedeki gerici rejimlerle işbirliği yaparak Maidana yoldaşı yeniden tutuklaması, işte bundandır.

Bugün dünyanın dört bir köşesinden güçlü, kararlı ve haklı bir istem yükseliyor: Antonio Maidana yoldaşa ve tüm Paraguay yurtseverlerine özgürlük! Gerici askersel diktatörlüğün çetin koşullarında zindanda-ışkence altında savaşan Türkiye komünistleri bu istemin yaşama geçirilmesini vargüçle destekliyor. TKP, tüm anti-emperyalist, ilerici güçleri, bu kampanyaya katılmaya çağırıyor.

Antonio Maidana yoldaşa özgürlük!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

25 Ekim 1981

Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri I. Bilen yoldaş'a

Değerli Bilen Yoldaş,

65. doğum yılını dolayısıyla içten kutlama ve iyi dileklerinize yürekten teşekkürümü size, sizin aracılığınızla Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne iletmeme izin veriniz.

Bana ve partimize yolladığınız içten devrimci selamlar, Moğolistan Devrimci Halk Partisi ile Türkiye Komünist Partisi arasında Marksizm-Leninizm ve proleterya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde gelişen kardeşçe ilişkilerin canlı bir göstergesidir. Moğol komünistleri ve emekçi halkı, emekçi halkın demokratik hak ve özgürlükleri için, Türkiye'nin saldırgan askersel NATO blokundan çıkması için, Akdeniz bölgesinde ve tüm dünyada barış ve güvenlik için özverili bir savaşım veren Türkiye komünistleri ile kardeşçe dayanışmalarını belirtirler.

Türkiye işçi sınıfının ve emekçi halkının yaşamsal çıkarları için, barış, demokrasi, toplumsal ilerleme için verdiğiniz soylu savaşımında, değerli Bilen yoldaş, size, sizin kişiliğinizde tüm Türkiye komünistlerine yürekten büyük başarılar dilerim.

*Yumjagin Sedenbal
Moğolistan Devrimci Halk Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri*

Ulan Bator
27 Ekim 1981

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Boris Ponomaryov

Savaş tehlikesi nerden geliyor ve nasıl önlenir? 953

Stefan Olszowski

Bunalımdan çıkış yolu 975

xx: İşçi hareketinde uluslararası ve ulusal etkenler 983

xx: Emperyalizmin saldırı planlarına «Hayır!» 1013

Tom O'Flaherty, Kemal Kervan

İnsanın hizmetindeki toplum 1028

M. Ramos

Yasalar kimden yanadır 1039

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı 1046

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İran Tudeh Partisi Merkez Komitesine mesajı 1047

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İrlanda Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı 1048

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın TKP'nin 61. Kuruluş Yıldönümünü Kutlama Komitesine mesajı 1049

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Avustralya Sosyalist Partisi IV. Kongresine mesajı 1052

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi 1054

xx: MDHP MK Genel Sekreteri Y. Sedenbal yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı 1055